

C
2509

C2509

2930.
A
TOLNA-BARANYA-SOMOGYI ÁG. HITV. EV.

EGYHÁZMEGYE

1909. ÉVI JULIUS HÓ 13. ÉS 14-ÉN PÉCS SZAB. KIR.
VÁROSBAN TARTOTT RENDES ÉVI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

46
1932.

PECS, 1909.

NYOMATOTT TAIZS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Csak helyben
használatra

3 002841 209830

A

TOLNA-BARANYA-SOMOGYI ÁG. HITV. EV.

EGYHÁZMEGYE

1909. ÉVI JULIUS HÓ 13. ÉS 14-ÉN PÉCS SZAB. KIR.
VÁROSBAN TARTOTT RENDES ÉVI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

46
1932

120983

PÉCS, 1909.

NYOMATOTT TAIZS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Jegyzőkönyv

felvétel a tolna-baranya-somogyi ág. hitv. evang. egyházmegyének 1909. évi július hó 13—14-én Pécsen tartott rendes évi

KÖZGYÜLÉSÉRŐL.

Jelen voltak:

Horváth Sándor főesperes és Szeniczey Géza felügyelő, mint elnökség. — Tomka Gusztáv alesperes.

A jegyzői karból: Eösze Zsigmond egyházi, dr. Berzsenyi Jenő világi főjegyző, Schöll Lajos egyházi és Beke Andor világi aljegyző.

Lelkészek: Sántha Károly sárszentlőrinczi, Reich Sándor bikácsi, Kring Miklós somogy-döröcskei, Junkuncz Sándor nagyszokolyi, Szenteh Gábor nagybábonyi, Reichert Gyula kistormási, Sztanó Sándor tabi, Schöpf Gyula ecsényi, Hesz Mihály kácsfalui, Adorján Ferencz dunaföldvári Mühl Sándor gyönki, Dörmer Frigyes szárazdi, Perl János keszöhidegkuti, Genersich Tivadar kismányoki, Haniffel Sándor sárszentmiklósi, Wagner Ádám ráczkozári, Haffner Vilmos mekényesi, Szabó János izményi, ifj. Porkoláb Gyula pécsi, Kracher György bátaapáti, Müller Róbert felsőnárai, Hammel Alajos kétyi, Schleining Vilmos köttsei, Vértesi Zoltán magyarbólyi, Czipott Áron mucsfai, Németh Gyula szekszárdi h., Péter Sándor csikóstóttősi s., Hanzmann Károly varsádi s. és Szücs Imre majosi s. lelkész.

Világiak: Kurz István felügyelő, Nendtvich Andor kir. tanácsos, polgármester, Taizs József felügyelő h., Arnhold Nándor, Szeibert Fülöp, Klein Ádám, Dr. Kobilicz Elek, Dr. Maléter László, Schäffer Henrik, Dr. Hilbert István, Elwers Rudolf, Leffer Péter, Schneider Henrik, Falk Konrád, Winecker György, Ádám Tóbiás, Bucski Sándor, Lőrincz János, Lang János felső, Balogh György, Spangenberg János, Márcz János, Krähling György, Meng Péter, Weisz Frigyes.

A bonyhádi főgm. tanári karából: Beke Andor igazgató h., Marhauser Imre esp. pénztáros és Faik Henrik tápintézeti vezető.

A tanítói karból: Pfendesack Lajos, Péter Sándor, Schmidt József, id. Schád János, Szauervein Jakab, Jány Rezső, Tóth József, Lemle Károly, Polster János és Stikl György.

Mint vendég: Nyáry Pál pécsi ref. lelkész.

A közgyűlést gyámintézeti istentisztelet előzte meg, melyen imádkozott Eösze Zsigmond, egyházi beszédet mondott Németh Gyula; ez alkalommal offertórium czimen 64 k. 94 f. bevétel volt a gyámintézet javára.

1. Az egyházmegyei közgyűlést Szeniczey Géza felügyelő a következő beszéddel nyitotta meg:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Első eset az, mióta a pécsi ág. h. ev. gyülekezet megalakult, hogy egyházmegyénk egyik legfontosabb alkotmányos jogának gyakorlása czéljából itt gyűltünk egybe, megtartandó annak rendes évi közgyűlését.

Őszinte szívből és meleg szeretettel üdvözlöm ez alkalommal is pécsi gyülekezetünket, mert tudom azt, hogy annak minden egyes tagja erős evangélikus szellem által van áthatva s őszintén és buzgón ragaszkodik hitfelekezetünkhöz, mert erre a mai viszonyok között nagyobb szükségünk van, mint tán eddig volt bármikor, mert csakugyan megnehezült az idők járása felettünk.

Eltéktelve azoktól a kisebb sérelmekről, melyekkel uton-útfélen találkozunk, reátérek a legfontosabbra, a „Nemere“ kezdetű pápai decretumra, mely az elmúlt évben a magyar társadalmi élet egyik legfontosabb tényezője, a felekezeti béke megbontásával fenyegetett minket; mert hiszen mindenki előtt ismeretes dolog az, hogy itt nálunk a vegyes házasságok száma igen nagy s ez a szerencsétlen rendelet feldulta volna a vegyes házasságban élő családok belső békéjét: azért őszinte rokonszenvvel és elismeréssel adóztunk a magyar kath. főpapságnak azon hazafias törekvéseért, hogy ez a Róma által kibocsátott és a viszály magvát elhintő rendelet visszavonassék.

Sok halogatás után vissza lett vonva a fentemlített decretum s ez mindannyiunkat őszinte örömmel töltött el, mert láttuk újra kihajtani a felekezeti béke pálmáját; de az öröm hamar elszállt, helyet adva a keserű csalódásnak, mert a róm. kath. papság részére kiadott utasítás a helyzetet még az előbbinél is sokkal gonoszabbá tette.

Az utasítás idevonatkozó részének szó szerinti szövege a következő:

„Ami pedig azokat illeti, akik a megkívánt biztosítékok megadása és az egyház engedélyének kieszközlése nélkül kötnek vegyes házasságot, különös gondjaitokba ajánljuk őket. Semmi fáradságot nem sajnálva, arra törekedjétek, hogy buzgólkodásokkal, eszélyességekkel és leleményességekkel az ilyen eltévedt juhokat jobb meggyőződésre vezessétek. Azokat a katolikusokat, akik tiltott módon és meggondolatlanul ilyen házasságra lépnek, alkalmas időben intsétek, hogy bűnbánatra indítatva, magukra és származandó gyermekeikre vonatkozó lelki veszedelmet elhárítani törekedjenek, főként pedig, hogy gyermekeiknek katolikus neveltetéséről lehetőleg gondoskodjanak. Mert bár a polgári törvények és főként az iskolai szabályzatok az ilyen gyermekek katolikus neveltetését nehézzé teszik is, de hogy nem teszik lehetetlenné, a mindennapi tapaszt-

talat eléggé bizonyítja, a mennyiben pedig az ilyen katolikusok bűnüket meg nem bánnák és azokat, amiket az egyház amikor a vegyes házasságokat megengedi, el nem mulaszt megkivánni, teljesíteni nem volnának hajlandók, az ilyenek kétségtelenül teljességgel méltatlanokká teszik magukat a feloldozásra.“

Nem kívánok hosszú kommentárt fűzni ehhez az utasításhoz, csak azt kívánom arról megjegyezni, hogy első-sorban ellenkezik Krisztus tanainak alaptételével, a szeretettel, mert meg akarja zavarni a vegyes házasságban élők közötti jó egyetértést, nem tartván tiszteletben a nem katolikus félnek hitét és jogait, másodsor ellenkezik hazánk szentesített törvényeivel s azoknak alattomos megkerülésével óhajtja hiveinek számát szaporítani, utasítván a papjait arra, hogy a legmesszebbre menő erkölcsi kényszerítéssel könyörtelenül alkalmazzák azokkal a vegyes házasságban élő katolikusokkal szemben, kik a fenti utasításban foglaltaknak nem volnának hajlandók teljes mértékben eleget tenni.

De erős a hitem abban, hogy ezek a sötét törekvések bármennyire czélozzák is, nem lesznek képesek evangélikus egyházunk egységének és alkotmányainak szilárd épületét meggyengíteni, melyet évszázadokon keresztül nehéz zivatarok között alkotott meg számunkra elődeinknek áldozatkészsége, lelki bátorsága és bölcsessége; és annak egységét meg fogjuk védelmezni tudni a jog és igazság fegyvereivel, ezuttal nem kimélve már a felekezetek közötti béke és jó egyetértés megbontóit.

Azért felkérem ez alkalommal a nagytiszteletű lelkész urakat, miszerint különös gondot fordítsanak arra, hogy a vegyes házasságban élő, vagy olyant kötni szándékozó hiveink az ő részükről a kellő erkölcsi támogatásban részesüljenek, hogy lelki világukban az igazi evangélikus hit szilárdsága, minden idegen befolyással szemben csorbitatlanul megmaradhasson.

Jelentem még, miszerint egyházmegyénk képviselőiben elnöktársammal együtt jelen voltunk méltóságos Iház Lajos ur egyházkerületünk áldozatkész, derék és buzgó felügyelőjének temetésén Lőrintén és az ő érette Pápán tartott gyászistentiszteleten. Legyen áldás az ő emlékezetén!

Van szerencsém a nagytiszteletű egyházmegye tagjait melegen üdvözölni és kérem, hogy a hagyományos bölcs mérséklet szem előtt tartásával legyenek szivesek meghozni nagyrabecsült határozataikat. Istennek segítségét kérve végzendő munkánkra, a gyűlést megnyitom.

Az élénk tetszéssel kísért s a „Ne temere“-vel kapcsolatos viszonyokat megkapó hűséggel jellemző beszédet a közgyűlés jegyzőkönyvbe venni határozza.

2. A jegyzőkönyv hitelesítésével

a közgyűlés az elnökségen kívül Tomka Gusztávot, Reich Sándort és Kurz Istvánt bizza meg.

3. Főesperes bemutatja az 1909. aug. 18-án Sopronban tartandó egyházkerületi közgyűlésre szóló meghívót s felhívja a közgyűlést: válasszon az egyházi törvények 87. §. g) pontja értelmében képviselőket.

A közgyűlés az egyházmegye képviselőiként kiküldi az egyházkerületi közgyűlésre:

a) megbízó levéllel: Schöll Lajos, Czipott Áron, Reich Sándor és Kracher György lelkészeket; — Kurz István, Hazslinszky Géza, Dr. Grosch József és Hanzély János világiakat.

b) jegyzőkönyvi kivonattal: Wagner Ádám, Szabó János és Vértesi Zoltán lelkészeket; Mechwarth Ernő és Marhauser Imre világiakat.

4. Főesperes előterjeszti következő évi jelentését:

Hivatalos jelentés.

Egyházunk története a legközelebb lefolyt közigazgatási évben különösen két olyan alkotást tüntet fel, a mely maradandó áldásos nyomokat hagy maga után az egész magyarhoni evang. egyház életében s a mely nagyon

méltó arra, hogy egyházmegyei közgyűlésünkön róluk megemlékezzünk.

Az egyik a lelkészeket, — azok családait, a másik az egyházközségeket érdekli közelebbről.

A mult közigazgatási évben lépett életbe az egyetemes lelkészi nyugdíjintézet, a mi által nemcsak a lelkészi karnak, hanem a lelkészi állás fontosságát, s a lelkészi működés jelentőségét méltányolni tudó minden igaz jóra való protestáns embernek régi jogos vágya ment teljességbe; a mely a hosszú munkában kifáradt, kimerült, — vagy betegség, szerencsétlenség folytán munkaképtelenné vált lelkészeknek nyugodalmas létet biztosít s családjukat — az özvegyeket és árvákat, — az elképzelhető legszomorubb, legszánandóbb helyzetben, — az anyagi gondoktól megmenti. Nagy, régi tartozást vált be ez által az egyház egyetem; intézkedését méltán az elismerés és hála érzelmeivel fogadhatjuk.

A közélet munkásai közt talán e tekintetben mi vagyunk a legutolsók, kik a nyugdíj jótéteményében részesülnek; de azért az áldásos intézmény létrejötte feletti örömünk közé ne engedjük a panasz vagy szemrehányás szavait vegyülni. — S én őszintén megvallom, — nem érthetek egyet azon lelkésztársaimmal, akik bizonyára a legjobb célzat és szándékkal áldásos működésének megkezdését élő intézetünket támadják; hiányait, fogyatkozásait látják, s jótéteményeit kellően nem méltányolják. Hisz hol van olyan emberi intézmény, alkotás, melynek némi fogyatkozásai ne volnának, a melynek egyik-másik intézkedése módosításra ne szorulna. Majd a gyakorlati élet a legbiztosabban kimutatja a hiányokat és bizonyára a jobb lefogja győzni a jót. Örüljünk inkább ez áldásos intézménynek s ne gáncsoskodjunk.

A másik alkotás az egyházközségek adóterhének könnyítése. Közismert dolog, hogy evang. egyházközségeink tagjai egyházi és iskolai célokra túlságosan meg vannak

adóztatva, s ma éppenséggel nem éljük a hitbuzgóság azon aranykorát, melyben magasabb eszményi, erkölcsi célokért, hitért, egyházért áldozatot hozni nem tartatott áldozatnak, hanem örömnnek és büszkeségnek.

Egyházi intézményeink fenntartása ma is minden tagjától követel áldozatot és egyes egyházközségek egyházi és iskolai adója az állami egyenes adónak nem 30—40, hanem nem egyhelyütt 80—100%-át is meghaladja s éppen e miatt nem lehet csodálkoznunk, ha jótékony intézeteink hiába kopogtatnak támogatás és pártfogásért.

Ezen a bajon kíván az egyház egyetem segíteni, midőn az államsegély egy részét az egyházközségek adóterhének könnyítésére fordítja. Ki ne üdvözlne örömmel ezen intézményt. Ámbár jól tudom, hogy a legtöbb gyülekezet kényszerítve van a segély igénybevételére, mert háztartásában rendezettebb viszonyokat nem képes teremteni ; tisztviselőinek, lelki vezetőinek — nem képes támogatás, segély nélkül tisztességes megélhetést biztosítani, mégis bátor vagyok ez alkalommal főtisztelendő és méltóságos püspök ur bölcs intelme folytán azon tiszteletteljes kérelemmel fordulni egyházközségeink mélyen tisztelt vezetőihez, hassanak oda, hogy a hol csak lehetséges s a hol égető szükség vagy nagy szegénység nincs, — használják fel ez alkalmat egyházi alaptőke gyűjtésére oly módon, hogy a nyerendő segély nagysága arányában szállítsák ugyan le a rendes egyházi járulékot, de okvetlenül vessenek ki bizonyos összeget egyházi alap czimén a hívekre, kezeljék szigorú pontossággal ezen tőkét, hogy idővel felszaporodva, állandóan szolgálhassa az egyház érdekét. Minő jótétemény az, ha építkezés alkalmával nem kénytelen a kisebb egyház vagy kölcsönhöz, vagy a könyörülethez fordulni, hanem van némi alapja, melyre támaszkodhatnak. Legyünk előrelátók s a gondjainkra bizott egyházközségek erkölcsi, vallási és anyagi érdekeinek hű sáfárai.

A szegénység úgy az egyes ember, mint az erkölcsi testületek életében sok nemes cél létesítését hátráltatja, vagy megakasztja, sok magasztos eszme kivitelét megnehezíti; törekedjünk — a mennyire módunkban áll, — gyülekezeteinket anyagilag is erősíteni, fennállásukat s függetlenségüket ily módon is biztosítani.

Ezek után áttérek egyházmegyénk valläserkölcsei és egyházi életének jellemzésére.

A kép, melyet egyházmegyénk valläserkölcsei és egyházi élete feltüntet, nyugodt lélekkel mondható, kielégítőnek; olyan mint az átlagember. Nagyon helytelen volna valamely egyént, intézményt vagy alkotást, rajtuk vagy bennük észlelhető csekélyebb hibák vagy fogyatkozások szerint megítélni; az ember értékének megbecsülése meghatározásánál ne az emberi gyarlóságok vagy kisebb fogyatkozások legyenek mérvadók, hanem a jellem fényoldalai. Semmi esetre sem járnak el igazságosan, keresztyéni módon éppen nem, kik mindenütt csak az árnyat, a fogyatkozást látják és keresik és nincs szemük, érzékük, szivük az előnyök iránt.

Igaz, hogy mutatkoztak egyházmegyénk életében olyan jelenségek, melyek arra engednek következtetni, hogy itt-ott a hitbuzgóság megfogyatkozott, s az emberi szenvedély elnémitotta a józan ítéletet, az igazságérzetet; igaz, hogy egyes helyeken megrendült az a bizalom, mely nélkül erkölcsi testület sikeres, áldásos életet nem fejthet ki, itt-ott közönynyel, szűkkeblűséggel vagy természetes ember érdességével találkoztunk, — de kérdem, hogy ily kivételesen előforduló kóros jelenségekből helyes volna-e az egész egyházmegyét megítélni. Szabad-e felednünk, hogy ilyen bajoknak lehetnek speczialis helyi okai, talán a személyekben, vagy a körülmények, viszonyokban, melyeket egy könnyen megváltoztatni nem áll módunkban. Komolyabb tárgyú és következményű panasz mindössze is 3—4 esetben fordult elő. Az egyiket, — mely egy

iskola építési ügyből kifolyólag támadt, főt. és mélt. püspök ur személyes közbelépésével és befolyásával sikerült orvosolni; a másik eset nem is egyházi, hanem tisztán polgári ügy, csak a szenvedély terelte egyházi térre s akart belőle egyházi, vallási sérelmet képezni; de most már úgy látszik a higgadtság és jobb belátás győzött s a nyugalom helyreállt. A harmadik panasz tárgyát egy tanító jelölés képezi, mely most van föllebezés alatt a főt. és mélt. püspöknél. Csak a negyedik esetben nem mondható teljesen megszűntnek a baj. Hivatalosan el van ugyan intézve s befejezve az ügy, de a szenvedély más téren törekszik magának elégtételt szerezni. Minden vihar hagy nyomot maga után, rombol is — de tisztit is. Vajha tisztítólag hatnának ezen kisebb viharok egyházmegyénk érdekelt községeinek valláserkölcsei életére.

Ezen kóros jelenségekkel szemben azonban a jelentések, számadatok, tények alapján állithatom, hogy a hitbuzgóságnak sok helyen mutatkoznak tiszteletet, elismerést érdemlő bizonyítékai, — így az istentiszteletek látogatása, az urvacsorával való élés, — egy-két gyülekezetet leszámítva, — teljesen kielégítő; templom-, iskola építésre készséggel áldoznak még megerőltetéssel is; saját közelebbi házi érdekük iránt van áldozatkészség; alig van egyházközség, mely saját céljaira önkényt ne ajándékozott volna valamit. Csak az egésznek, a közegyháznak gondja, érdeke, szüksége iránt kevés az érdeklődés, vagy érzék. Nem kétlem, hogy ha a vezetők hivatásuk magaslatán állanak s nem fáradnak ki a tanítás és jó példaadásban, a bajok kevesbednek, a helyzet javul, a viszonyok kedvezőre fordulnak.

Lehetetlen rá nem mutatnom egyházi életünk egy-némely olyan fogyatkozásaira, melyeknek orvoslása égető szükség is, kötelesség is, de lehetséges is. Ezek közül csak kettőt említek. Egyik a lelkeszi és tanítói híványok hiányos volta. Ha már kevés a kilátás arra, hogy gyöke-

res műtéttel alaposan, a kor szellemének megfelelően rendezzük a lelkészi és tanítói hiványokat, még pedig oly formán, hogy méltányos és igazságos megadóztatás szolgáljon az egyházi kivetés alapjául: legalább ne türjük meg tovább is, hogy már teljesen megszűnt s a törvény által meg sem engedett méreteket használjanak az egyházak lelkészük és tanítójuk gabona járulékának kiszolgáltatásánál. Mért ne lehetne — legalább egyházkerületünk gyülekezeteire nézve kötelezőleg kimondani, hogy gabonánál régi, sőt egyáltalán ürmértéket, pénznél régi egységet használni s e szerint számítani nem szabad, hanem a gabonánál csak a sulymértéket, készpénznél a folyó mai pénzegységet.

A másik a nagyobb filiák anyásításának kérdése. — Semmi esetre sem helyeselhető, hogy úgyszólván teljesen a filiák belátása, hitbuzgósága vagy közönyére, áldozatkészsége vagy szükkeblüségére van bízva az anyásítás kérdésének eldöntése. Kaposszekcső p. o. ámbár tekintélyes lelkészi alaptőkével rendelkezik s lakosainak lélekszáma és vagyoni állapota lehetővé tenné nagyon csekély megadóztatással tisztességes lelkészi fizetés megállapítását, még mindig vonakodik az anyásítástól a valláserkölcsi és egyházas élet hátrányára. Szintén ez áll több-kevesebb különbséggel Udvarira is, — a mely mert nagyon csekély áldozat fejében elég gyakran részesül — az anyagyülekezet rovására — Isten ígéjének hirdetésében, de az anyásítással járó némi kis áldozattól idegenkedik: kényelmesen érzi magát s nem akar az anyásítás független állapotáért valamicskét áldozni. Ezen bajokon valami módon okvetlenül kell segíteni s jónak látnám, ha a ft. és mélt. egyházkerülethez e tekintetben felterjesztést tennénk.

Ezek után áttérve az egyházmegyénk életében a lefolyt közigazgatási évben előfordult nevezetesebb eseményekre, van szerencsém a következőket tisztelettel felemlíteni.

Mint egyik örvendetes eseményt emlitem fel, hogy főtitisztelendő és méltóságos püspök urunk bonyhádi főgimnáziumunkat több napig tartó látogatásával szerencsétlente, a főgimnáziumot részletes megtekintésre méltatta, az előadásokat végig hallgatta s az ifjúságot lelkes szavakkal buzdította a tudományokkal való foglalkozásra.

Elnök társammal részt vettem az isk. tanév megnyitásán, felavatási ünnepélyén, mely Bonyhád és vidékének nagy részvétele mellett folyt le és bizonyára kellemes emléket hagyott a jelenvoltak lelkében. Ezen kívül még ez évben is meglátogattam intézetünket s az ott látottak és tapasztaltakról, úgy az intézetben uralkodó rend, mint a tanári kar lelkiismeretes munkájáról csak elismerő tisztelettel nyilatkozhatom. Részt vettem ezen kívül, mint az egyházmegye képviselője, több lelkész és világi kiküldöttel úgy a rendes, mint a rendkívüli kerületi közgyűlésen, valamint egyházkerületünk képviselőjében jelen voltam elnök-társammal a dunántúli ref. egyházkerület nagydíszű püspöke főt. és mélt. Antal Gábor 40 éves tanári és lelkészi jubileumi ünnepélyén Komáromban.

Mindjárt jelentésem elején méltónak tartom felemlíteni, hogy a székszárdi missiói gyülekezet most már megalkult s az államsegély tárgyában benyújtott kérvénye a magas kormánynál van. A hitéletnek és egyházi buzgóságnak olyan bizonyítékait mutatja ezen legifjabb anyagyülekezetünk, hogy fejlődése iránt a legszebb reményeket ébreszti lelkünkben s a vezetők lelkes magvetése bizonyára meg fogja teremni a jó gyümölcsöt. Már most azon fáradoznak — és nem minden eredmény nélkül — hogy templomhelyet szerezzenek s a mint lehetséges, hozzáfogjanak az építéshez. Csak az a baj, hogy a hozzácsatolt filiákkal még mindig nem tudott óhajtott megállapodásra jutni, — de ez a kérdésnek ugyyszólván elmaradhatlan nehézsége. Idővel kitartás, türelemmel a helyzet megjavul.

Áttérek most az egyházmegyéinkben előfordult nevezetesebb változásokra.

Az egyetemes nyugdíjintézet kedvezményét és áldását két lelkész vette igénybe: Béli K. sárszentmiklósi és Wagner Soma varsádi volt lelkészek, kiket öregséggel járó fogyatkozások kényszerítettek arra, hogy nyugalomba vonulásuk által ifjaknak engedjék át a munkatért. Egyikük sem volt tétlen munkás, mindketten lelkiismeretesen törekedtek betölteni az isteni gondviselés által számukra kijelölt munkakört. Működésüknek bizonyára meg lesz a jó eredménye; s nemcsak a hiven teljesített kötelesség boldogító érzetével, hanem egyházközségeik szeretete és tisztelete és mindnyájunk szívbéli jókívánatát is magukkal vitték a magánéletbe. Élvezzék még sokáig — az Isteni Gondviselés kegyéből — a jól megérdemelt nyugalmat szereteteik körében. Most van elintézés alatt Wiesner Boldizsár majosi lelkész nyugdíjügye is, kit nem a kor, mint inkább az évek óta tartó gyötrő betegség kényszerít a nyugalomba vonulásra. Szárazdra megválasztatott Dörmer Frigyes; Pécsre ifj. Porkoláb Gyula; Sárszentmiklóstra pedig Haniffel Sándor; Genersich Tivadar kismányoki lelkész pedig a bonyhádi főgimnáziumhoz vallástanárnak választott. Midőn a megválasztott ifju munkásokat szívből üdvözléném, kívánom, hogy eredményes, áldásos legyen működésük, a gondozásukra bízott gyülekezet körében.

Elköltöztek a minden test után Röck Gyula pécsi és Móra József bonyhádi felügyelők; mindketten tevékeny résztvettek egyházközségük életében, s megérdemlik, hogy emléküket e helyen is megujítsuk és jegyzőkönyvileg megörökítsük.

Lemondott egyházmegyéinkből történt eltávozás folytán számvevőszéki állásáról dr. Szakács Péter.

Kácsfalui felügyelővé megválasztatott Elversz Rudolf karancsi nagybérlo. Működéséhez szívből kívánom a legjobb sikert és Isten áldását.

A mi most már az egyházmegye valláserkölcsei élete és vagyoni viszonyaira vonatkozó statisztikai adatokat illeti, vagyok bátor a következőket felemlíteni:

Népesedési mozgalom.

1. Az egyházmegye egyházközségeinek lélekszáma 52919. — (A múlt évihez viszonyítva 459 +).
2. Kereszteltetett 736 fiú, 758 leány, összesen 1494. (+ 49).
3. Ezek közül törvénytelen 34 (—27).
4. Konfirmáltatott 452 fiú, 506 leány, összesen 958. (—108).
5. Egybekelt 426 tiszta, 76 vegyes, összesen 502 pár. (+ 1).
6. Viszálgató házastársak 51. (+ 6).
7. Vadházasságban élők 63. (—8).
8. Meghalt 503 fi, 517 nő, összesen 1020. (—22).
9. Egyházunkba áttért 1 férfi, 11 nő, összesen 12. (+ 2).
10. Egyházunkból kitért 16 férfi, 16 nő, összesen 32. (—24).
11. Vegyesházasságoknál megegyezés történt a gyermekek vallására nézve egyházunk előnyére 13 esetben (+ 4), egyházunk hátrányára 4 (—6) esetben.

Nyilvános és magánistentiszteletek.

Tekintettel azon körülményre, hogy 36 egyházközség közül csak 3 helyről érkezett kedvezőtlen jelentés a hitbuzgóságról, s hogy az urvacsorázók száma a hivek elég nagy százalékát képezi, s hogy a szegények és árvák a legtöbb helyen nem nélkülözik a keresztyén könyörületet szeretet áldását, s hogy a téli estéken a legtöbb helyen szívesen olvasnak, vagy olvasnának vallásos tartalmu füzeteket és imakönyveket készséggel szereznek be, — a hitbuzgóság kielégítőnek mondható.

Az urvacsorával éltek az 1908. évben 11171 férfi, 13178 nő, összesen: 24349. (— 1751).

Az egyházkelést az édesanyák nagyon kevés kivétellel minden egyházközségben megtartják.

Gyermekek isteni tisztelet tartatott 12 gyülekezetben (+ 3). Az egyházi szertartást az egyházmegye területén mellőzték házasságkötésnél 12 esetben (— 5), születésnél — (— 7), temetésnél — esetben,

Belmissiói mozgalmak.

Egyházi énekkar van 8 (— 4), ifjúsági egyesület 2 (—), nőegylet 7 (— 4), helyi gyámintézet 19 (+ 2), vallásos estély tartatott 8 gyülekezetben (+ 2). Lelkészi napló vezettetik 28 gyülekezetben, aranykönyv van 29 gyülekezetben.

Iskola- és vallásoktatás.

Evang. elemi iskolába járt más felekezetű 236 fiú, 207 leány, összesen 443 (+ 43).

Evang. növendékeink közül járt más felekezetbeli iskolába 95 fiú, 105 leány, összesen 205 (+ 142), iskolai oktatás nélkül maradt 2 leány (— 5). A vallásoktatást a lelkész végzi 4 elemi (—), 16 (—) ismétlőiskolában.

A konfirmandusokat a lelkész tanítja 36 anyagyülekezetben.

Iskolai könyvtár van 25 (— 6).

Anyagi állapot.

Egyházközségeink 1908. évi összes bevétele volt 374768·38 K (— 92557·14 K), összes kiadása 339749·03 K (— 86166·04 K), pénztári maradvány 35619·35 K (— 5791·10 K).

Az egyházközségek fenntartására szolgáló alaptőkék összege 27410·91 K (— 29399·03 K). Egyéb célú alapítványok összege 158207·20 K (+ 16444·04 K). Az alapítványok a meghatározott célra fordítatnak s az alaptőkék kezességre vannak elhelyezve.

Az egyházközségek összes adóssága 132145·45 K (+ 1238·77 K).

Az egyházmegyében van 6 magtár (—), melyeknek készlete 13223 kgr. buza (+ 747), 23855 kgr. rozs (+ 1786), 12861 kgr. árpa (+ 1424).

Egyházmegye.

Az egyházmegyei házipénztár bevétele volt 1908. évben 4030·85 K. Kiadása 4030·85 K., pénztári maradvány —. A házipénztár alaptőkéje volt 1908. évben 2811·48 K.

Az egyházközségben előfordult építkezések, javítások, vagyonszerzés, adósságtörlesztések, jótékonycélu adományok stb.

1. **Bátaapáti** az iskolaudvarra kutat épített 221·50 fill. költséggel, javította az iskolaépületet és prэшázat 707·02 kor. összeg erejéig. Kölcsönvett 700 kor.-t. Segélyt kaptak a tanítók az államtól 1180 kor.-t. Adakozott a gyámintézetre 552 fill., az egyes nyugdíjintézetre 1·05 fill., a soproni tápintézetre 3 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 137 kor.-t, egy szószék-függönyt, egy szószék terítőt és 39 gyertyát. — *Alsónána* iskola épületeit javította 117·26 kor. költséggel, kölcsönvett 600 kor.-t, segélyt kaptak a tanítók az államtól 552 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 1 kor.-t, a soproni tápintézetre 1 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 14 kor.-t. — *Zsibrik* javította a tanító lakást 64 kor. 76 fill. költséggel, segélyt kapott a tanító az államtól 334 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 1 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 3 kor.-t.

2. **Bábony** épített gazdasági épületet és iskolapadlózást 897·83 kor. költséggel, a paplakot javította 150 kor. költség erejéig, törlesztett 390 kor. adósságot, kölcsönvett 620 kor.-t, segélyt kapott az államtól a lel-

kész 596·44 kor.-t, a tanító 594 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 6·46 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 37 kor.-t és többen a templom-csillárba gyertyát.

3. **Bikács** segélyt kaptak az államtól a tanítók 800 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 13·97 kor.-t a pozsonyi diakonissza egyesület részére 3 kor.-t, a belecskai egyház részére 18·20 kor.-t, a szenttornyai egyházra 22·50 kor.-t, a hontsomosi egyházra 20·14 kor.-t, a felsőlövői gymnasiumnak 2 kor.-t, a lelkészi nyugdíjintézetre 3·30 kor.-t.

4. **Bonyhád** egyházi és iskola épületeit javíttatta 512 kor. költséggel, törlesztett 900 kor. adósságot, kölcsön vett 900 kor.-t, segélyt kapott az egyház az államtól 628 kor.-t, a politikai községtől 540 kor.-t, a lelkész az egyházkerülettől 200 kor.-t, a tanítók az államtól 700 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 67·03 kor.-t, a soproni tanítóképző és községi leánynevelő intézetre 61·34 kor.-t, külmiszióra 39·61 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 357·93 kor.-t.

5. **Csikóstöttös** javította a lelkészlakot 44·64 kor. költséggel, törlesztett 1252·80 kor. adósságot, segélyt kapott a lelkész az egyházkerülettől 200 kor.-t, a tanító az államtól 425 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 7·10 kor., az egyház saját céljára adakoztak egyesek 65 kor.-t. — *Kaposszekcső* az iskolát és a tanítólakást 525·27 kor. költséggel, vásárolt egy cserépkályhát a tanítólakba és egy születési anyakönyvet 57 kor. értékben, törlesztett 32·33 kor. adósságot, segélyt kapott a tanító az államtól 100 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 6·72 kor.-t, a bajai egyháznak 3 kor.-t, a felsőlövői tanítóképző intézetnek 4 kor.-t, a soproni tápintézetnek 3 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 33 kor.-t. — *Ág* segélyt kapott a tanító az államtól 400 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 6·85 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 7 kor.-t. — *Gerényes* kölcsön vett 600 kor.-t, segélyt kapott az államtól a tanító 425 kor.-t, az egyház

saját céljaira adakoztak egyesek 18 kor.-t. — *Szabadi* javította a konyhát és a tanítólak kerítését 145 kor. 33 fill. költséggel, segélyt kapott a tanító az államtól 200 kor.-t, adakozott a Gusztáv Adolf egyletre 11·20 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 28 kor.-t. — *Tarrós*. Segélyt kapott az egyház a gyámintézettől 100 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 2·60 kor.-t. — *Tékes* a templom környékét falkerítéssel vette körül 516·50 kor. költséggel, a templom karzatot felemelte 800 kor. költséggel, törlesztett 2774·48 kor. adósságot, kölcsön vett 1600 kor.-t, segélyt kapott a tanító az államtól 400 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 12 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 129·20 kor.-t, harangra 2 kor.-t, oltári gyertyatartóra 2 kor.-t, új oltárra 21 kor.-t.

6. **Döröcske** javította orgonáját és egyházi épületeit, segélyt kapott az egyház ének- és zenepártoló egylettől 50 kor.-t, a helybeli Hegy községtől 100 kor.-t, a lelkész a kerülettől 200 kor.-t, a tanító a somogymegyei közművelődési egylettől 50 kor.-t, ugyanez az államtól 460 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 27·57 kor.-t, a budapesti árvaházra 11 kor.-t, az egyet. nyugdíjintézetre 3 kor.-t, a soproni tápintézetre s a kőszegi nőnevelő intézetre 5·40 kor.-t, a felsőlövői tanintézeteknek Schmidt József tanító gyűjtése folytán 46 kor. 90 fill.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 125 kor.-t. — *Bonnya* iskolai épületét tatarozta 45 kor. költséggel, segélyt kapott az egyház az egyházmegyei s kerületi gyámintézettől 138 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 10·80 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 73·16 kor.-t. — *Gadács* javította a gazdasági épületeket, az iskola padlózatát 751·02 kor. költséggel, szerzett egy csillárt 424·23 kor. értékben, segélyt kapott a tanító az államtól 500 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 10·58 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 308 kor.-t. — *Somogyszill* tatarozta egyházi épületeit 66·11 kor. erejéig,

segélyt kapott az egyház a politikai községtől 65·30 kor.-t, a tanító az államtól 1100 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 7·48 fill.-t, a soproni tápintézetre s kőszegi nőnevelő iskolára 13·40 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 63 kor.-t, urvacsorához bort, több család 8½ kgr. gyertyát.

7. **Dunaföldvár** javította a templomtetőt, ablakokat 110·96 kor. költséggel, kölcsön vett 464·62 kor.-t, segélyt kapott az egyház a Gusztáv A. egylettől 81·95 kor.-t, az egyházkerületől 300 kor.-t, a lelkész az államtól 1450·63 kor.-t, a tanító az államtól 1310 kor.-t, adakozott gyámintézetre 8·50 kor.-t, karácsonyfára és szegény iskolás-gyermekek részére 78·50 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak, még pedig Adorján Ferenc országos gyűjtése 143·36 kor.-t, Hány Zsigmond országos gyűjtése 58·21 kor.-t, Roxer István felügyelő 20 kor., Wimmer Franciska 3 kor., Könczöl Gyula 2·80 kor.-t, Szabó János 4 kor., Jakab György 10 kor., Molnár Ilona 1 kor., Urspringer Mátyás 60 fill., Franyó Juliska 6 kor., a nőegyletnek karácsonyfára özv. Seftsik Mihályné 5 kor., Roxer István felügyelő 4 kor., Adorján Ferenczné 1 kor., Szabó Györgyné 60 fill., Szabó Károlyné 1 kor., Hoffmann Ferenczné 60 fill., Nemes Pálné 20 fill., Magula Józsefné 30 fill., Aizenpreis Gyuláné 40 fill., Gyulai Ádámné 40 fill., Gombánszky Károlyné 1 kor., Franyó Jánosné 1 kor., Bauch Teodor Amerikából 1 kor., Bauch Károlyné 1 kor., Póloss Jánosné 1 kor., Népbank 20 kor., Polgári Takarékpénztár 5 kor., Bokor Mihály 1 kor., Offertorium 9·82 kor., Szabó Sándor 2 kor., Szabó Jánosné 1 kor., Fábíán Irén 60 fill. — *Ráczalmás* segélyt kapott az egyet. gyámintézettől 100 kor.-t.

8. **Ecsény** javította egyházi épületeit 167·57 kor. költséggel, törlesztett 82·52 kor. adósságot, segélyt kapott a lelkész az államtól 313·92 kor.-t, a lelkész az egyházkerületől 200 kor.-t, a tanító az államtól 788 kor.-t,

adakozott a gyámintézetre 4·01 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 176·50 kor.-t és négy szál gyertyát. — *Hácspetenda* tatarozta az iskola- és tanítólakot 12 kor. költséggel, segélyt kapott a tanító az államtól 868 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 15·72 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 68·40 kor.-t és 2 szál gyertyát. — *Polány* melléképületeit javította 35·62 kor. költséggel, szerzett egy szekrényt az iskola számára 24 kor. értékben, segélyt kapott a tanító az államtól 936 kor.-t, adakozott a soproni tápintézetre s a kőszegi leánynevelőintézetre 3 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 114·58 kor.-t. — *Vámos* javíttatta a templomot 280 kor. költséggel, kölcsönvett 100 kor.-t, eladott ölfát 14 kor. árban, segélyt kapott az egyház a pol. községtől 149·36 kor.-t.

9. Felsőnána egyházi épületeit tatarozta 200 kor. költséggel, segélyt kapott a tanító az államtól 400 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 26·81 kor.-t, a lipcsei külmiszióra 2 kor.-t, a soproni tápintézetre s a kőszegi leányiskolára 10 kor.-t, a József főherceg szanatóriumra 12 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek részint pénzben, részint templomi felszerelésben 112 kor.-t.

10. Gyönk épített új iskolát 18153·87 kor. költséggel, szerzett kántortanítói lakást 14000 kor. értékben, törlesztett 5236·15 kor. adósságot, kölcsönvett 16900 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 30 kor.-t. — *Miszla* javította a tanítólakást és hidat 217·49 kor. összeggel, törlesztett 600 kor. adósságot, segélyt kapott az egyház az egyházkerülettől 300 kor.-t, a tanító a községtől 100 kor.-t. Az egyház saját céljaira adakoztak: Mühl Sándor 13·33 kor.-t a karácsonyi ajándék tőkére, Rupeldt Henrik 1 méter fát az iskola részére, Szücs Jánosné oltári gyertyákat, Oláhné Rátkay Éva 2 kor.-t.

11. Györköny tatarozta iskolaépületeit és a tanítólakásokat 8800·02 kor. költséggel, segélyt kaptak a tanítók

az államtól 271·34 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 71·94 kor.-t, a soproni tápintézetre s a kőszegi leánynevelő intézetre 16 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak, még pedig Gangel Gottlieb az egyházi alaptőkére 50 kor.-t, többen 71·02 kor.-t.

12. **Hidas** javította egyházi és iskolai épületeit 650 kor. költséggel, segélyt kaptak a tanítók az államtól 1188 kor.-t, gyűjtött gyámintézeti célokra 35·76 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek: 1. Német-hidason: oltárképre Katzenbach Henrik 10 kor.-t, Mühl János s neje 15 kor.-t, Schwartz Károly 4 kor.-t, Schöll Lajos 10 kor.-t. 2. Ráczhidason: templomépítési alapra: Wichmann Henrik 4 kor.-t, Pfeiffer János 3 kor.-t, Laub János 5 kor.-t, Filsinger 10 kor.-t, Pentzl Henrik 12 kor.-t, Helfenbein Erzse 10 kor.-t, Loosz Jánosné 5 kor.-t, Papplauer Henrikné 2 kor.-t, ezenkívül többen adtak gyertyákat. — *Maráza* törlesztett 100 kor. adósságot, segélyt kapott az esperességi gyámintézettől és a kerülettől 138 kor.-t, az államtól 1100 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 7·14 kor.-t, Bakó Béla tanító ajándékozott az egyháznak egy oltárképet 50 kor. értékben.

13. **Keszőhidegkut** a lelkészlak körül sodronykerítést alkalmazott 331·77 kor. költséggel, törlesztett 860 kor. adósságot, kölcsönvett 360 kor.-t, eladott régi kerítést 48 kor. árban, segélyt kaptak a tanítók az államtól 1400 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 10·81 kor.-t, Belecskának 10 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 97·49 kor.-t. — *Belecska* szerzett temetőt 576 kor. értékben, törlesztett 2305 kor. adósságot, segélyt kapott az egyházmegyei kerületi gyámintézet és a Gusztáv A. egylettől 472 kor.-t, segélyt kapott a tanító az államtól 995 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 7·81 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 3·08 kor.-t.

14. **Izmény** javíttatta iskolaablakait 97 kor. költséggel, szerzett iskolaszereket 98·92 kor. értékben, segélyt kaptak a tanítók az államtól 995 kor.-t, gyűjtött a gyám-

intézetre 16 kor.-t s ezenkívül különböző jótékonyczélokra 120 kor.-t. — *Györe* épített iskolát és tanítólakot 7350·65 kor. költséggel, segélyt kapott az egyház az esperesség és kerületi gyámintézetől 276 kor.-t, a tanító az államtól 400 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 5 kor.-t, a soproni tápintézetre és kőszegi leánynevelő-intézetre 7 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak: Künstler János bonyhádi lakatos 2 kor.-t, Hatz Sámuel és neje egy aranykönyvet 25 korona értékben.

15. **Kácsfalú** törlesztett 100 kor. adósságot, segélyt kapott a tanító az államtól 425 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 18 kor.-t. — *Bolmány* javította a tanítólakot és iskolaépületet 319·90 kor. költséggel, eladott fahulladékot és földhaszonélvezeti jogot 167·20 kor. árban, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 6 kor.-t.

16. **Kalaznó** épített a tanítólakhoz pajtát, konyhát és kamarát 1432·47 kor. költséggel, javította a kertet, kerítést 127·07 kor. költséggel, gyűjtött a gyámintézetre 15·04 kor.-t, a József főherczeg szanatóriumra 8 kor.-t.

17. **Kéty** javította a templomtetőt, tanítólakást, befestette a paplak ajtóit és ablakait 467·94 kor. költséggel, törlesztett 400 kor. adósságot, eladott réti füvet és pléhdarabokat 241·20 kor. árban, segélyt kapott a tanító az államtól 964 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 8·72 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 179·84 kor.-t, még pedig Stein Erzse 1 kor., Köhler Jakabné 1 kor.-t, Hartmann Henrikné 80 fill.-t, Petz Katalin 10 kor.-t, Pornyi János 13 kor.-t, ifj. Maulbeck Henrikné 2 kor.-t, ifj. Rüll Györgyné 12 kor.-t, ifj. Richter György 10 kor.-t, Butter Konrád 10 kor.-t, Schäffer János 10 kor.-t, Richter György 10 kor.-t, Weiszling Erzse 1 kor.-t, Müller Erzse 10 kor.-t, Gehringer Miklós 20 kor.-t, Weisz Henrik 10 kor.-t, Schmidt Péter 1 kor.-t, özv. Hommelné 1 kor.-t, Hartmann Györgyné 1 kor.-t. ifj.

Maulbeck Henrik 10 kor.-t, Schaf János 10 kor.-t, Brántigam Péter 10 kor.-t, Kmichel György 5 kor.-t, Stein Péter 10 kor.-t, Stein János 1 kor.-t. — *Murga* javította a tanítólakást 148·20 kor. költséggel, szerzett egy új harangot 162 korona értékben, törlesztett 200 kor. adósságot, kölcsön vett 500 kor.-t, eladott fát és fűvet 222·50 kor. árban.

18. **Kismányok** tatarozta a paplakot és tanítólakot 148·70 kor. költséggel, eladott tűzifát 23·20 kor. árban, segélyt kapott a tanító az államtól 500 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 10 kor. 64 fill.-t, a torzsai konfirmandus otthonra 15·40 kor.-t, a szenttornyai templomépítésre 12 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 63 kor.-t. Ehret Katalin 33 kor. értékű oltárterítőt, Bancz J.-né és Pót J.-né 28 kor. értékű szószékterítőt, Bernhardt J.-né oltár terítésre terítőt 13 kor. értékben, többen gyertyát. — *Váralja* javította a templomot, iskolát és tanítólakást 249·44 kor. költséggel, kölcsön vett 178 kor.-t, segélyt kapott az egyház a gyámintézettől 150 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 2 kor. 50 fill.-t, a szenttornyai templomra 2 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 57·50 kor.-t, többen gyertyát és urvacsorai bort.

19. **Kistormás** javította a lelkész-, tanítólakásokat, iskolaépületeket 717·36 kor. költséggel, eladott gabona-neműeket és temetőfűvet 1160 kor. 86 fill. árban, segélyt kaptak a tanítók az államtól 1124 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 30 kor.-t, a soproni tápintézet és kőszegi nőnevelőintézetnek 10 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 129 kor.-t.

20. **Kölesd** segélyt kapott a lelkész az államtól és egyházkerülettől 673·25 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 20·51 kor.-t.

21. **Köttse** összes egyházi épületeit tatarozta 196·27 kor. költséggel, segélyt kapott az egyház az államtól 166·66 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 22·10 kor.-t, a

soproni tápintézetre és kőszegi nőnevelőintézetre 21·51 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 16 kor. 50 fill.-t.

22. **Magyarbóly** egyházi épületeit javította 420 kor. költséggel, törlesztett 568·14 kor. adósságot, segélyt kapott az egyház a közalapból 100 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 26·25 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak Hera József 200 kor.-t, többen 52 kor.-t. — *Borjád* egyházi épületeit javította 195·28 kor. költséggel, segélyt kapott a tanító az államtól 555 kor.-t, gyűjtött jótékonycélokra 10·79 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak többen gyertyát. — *Ivándárda*. Segélyt kapott a tanító az államtól 500 kor.-t, az egyháznak egyesek 96 szál gyertyát.

23. **Majos** gyűjtött a gyámintézetre 9 kor. 24 fill.-t, szegény egyházaknak 6 kor.-t, az egyház saját céljaira egyesek 197 kor.-t.

24. **Mekényes** törlesztett 1000 kor. adósságot, segélyt kaptak a tanítók az államtól 900 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 19 kor. 24 fill.-t, a soproni és bonyhádi tápintézetnek 7 kor.-t, a külmisszióra 2·50 kor.-t, a belecskai gyülekezetnek 2 kor.-t, a szentetornyai templom építésére 3 kor.-t, a bajai gyülekezetnek 2 kor.-t, az egyház saját céljaira 218·50 kor.-t. — *Nagyhajmás* eladott ágfát 40 kor. árban, segélyt kapott a tanító az államtól 200 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 16·80 kor.-t, a soproni és bonyhádi tápintézetre 3 kor.-t, a külmissziókra 2 kor.-t, az egyház saját céljaira többen 22 kor.-t.

25. **Mucsfa** épületeit tatarozta 238·32 kor. költséggel, szerzett egy új harangot 595 kor. értékben, eladott egy ócska harangot 374 kor. árban, segélyt kapott a tanító az államtól 636 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 12 kor.-t, külmisszióra 1 kor.-t, a belecskai és szentetornyai templomépítésre 3 kor.-t, a soproni tápintézet és

a kőszegi nőnevelőintézetre 5·33 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 94·72 kor.-t, a nőegylet adott különféle jótékonycélokra 39·14 kor.-t.

26. **Nagyszokoly** a lelkészlak tetejét, konyhát és gazdasági épületeit javíttatta 975 kor. költséggel, kölcsön vett 607·01 kor.-t, segélyt kapott a tanító az államtól 200 kor.-t, gyűjtött gyámintézetre 4·70 kor.-t, a budapesti árvaházra 2·32 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 51·86 kor.-t. — *Tamási* törlesztett 40 kor. adósságot, kölcsön vett 100 kor.-t, segélyt kapott a tanító a Zsedényi alapból 80 kor.-t.

27. **Tolnanémedi** javította egyházi épületeit 220 kor. költséggel, törlesztett 200 kor. adósságot, segélyt kapott az egyház a br. Baldácsy alapból 200 kor.-t, a Gusztáv Adolf egylettől 58·50 kor.-t, a lelkész az államtól 701·74 kor.-t, a tanítók az államtól 1064 kor.-t, adakozott gyámintézeti célokra 8·73 kor.-t, az egyház saját céljaira adakozott Magyar Jánosné szül. Bertalan Zsuzsanna 20 kor.-t.

28. **Paks** egyházi épületeit tatarozta 407·06 kor. költséggel. Segélyt kapott a lelkész az egyházkerülettől 200 kor.-t, segélyt kaptak a tanítók az államtól 1680 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 11·21 kor.-t, szegény egyházaknak 5·20 fill.-t, a soproni tápintézet- és kőszegi nőnevelőintézetre 22 kor.-t, az egyház saját céljaira adakozott Becker Katalin 100 kor.-t.

29. **Pécs** javította a lelkészlakot és a gyülekezeti bérházat 1157·53 kor. költséggel, kölcsön vett 500 kor.-t, segélyt kapott a Gusztáv Adolf egylettől 400 márkát, gyűjtött a gyámintézetre 16·37 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak, még pedig toronyépítésre: Karczag István 20 kor., özv. Klimó Miklósné 20 kor., özv. Oroszy Frigyesné 3 kor., Dr. Hrabeczy István 6 kor., Starker Frigyes 20 kor., Kirner Kornél 10 kor., Gaal Elemér 10 kor., özv. Schlittné 2 kor., Pánczél Etelka és Edith 4

kor., Pánczél Ottóné 20 kor., Schwandtner Jánosné 4 kor., özv. Königné 4 kor., Linde Katicza 1 kor., Peits Sándorné 5 kor., Nádasai Nádossy Kálmán 1000 kor. Taizs József 500 kor., papi alapra: özv. Klimó Miklósne 4 kor., szegény gyermekek karácsonyfájára többen 290 kor., többen gyertyákat 25 kor. értékben, Gaal Elemérné selyem urvacsorai teritőt, Sziller Józsa bársony oltár-vánkost, többen urvacsorai bort 15 kor. értékben. — *Pogány* javította a tanítólakot és melléképületeit 63.30 kor. költséggel, gyűjtött a gyámintézetre 5.53 kor.-t.

30. **Ráczkozár.** Segélyt kaptak a tanítók az államtól 900 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 33.48 kor.-t, külmisszióra 1.46 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 48 kor.-t. — *Bikal.* Segélyt kaptak a tanítók az államtól 1100 kor.-t, adakozott a gyámintézetre 1.46 kor.-t, külmisszióra 1.46 fill.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 25 kor.-t. — *Tófü.* Segélyt kapott a tanító az államtól 500 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 7.52 kor.-t, a külmisszióra 70 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 2.60 kor.-t.

31. **Sárszentlőrincz** a templomot meszeltette 2016.41 kor. költséggel, segélyt kapott a lelkész az egyházkerületől 200 kor.-t, a tanítók az államtól 1000 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 29.07 kor.-t, az egyház saját céljaira, még pedig az orgona-alapra adakoztak: Fördös Dezső 50 kor.-t, Menctől Ede 33 kor.-t. — *Pálfa* javította egyházi épületeit 90.36 kor. költséggel, készítettett egy kaput 46.89 kor. árban, eladott magtári rozsot és búzát 287.59 kor. árban, segélyt kapott a tanító az államtól 848 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 5.84 kor.-t, a szentetornyai templomra 1 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak Balogh János jegyző 10 kor.-t, egyesek 11.27 kor.-t.

32. **Sárszentmiklós** javította a lelkészlakot 11.20 kor. költséggel, segélyt kapott a lelkész az államtól 682 kor.-t, a tanító az államtól 240 kor.-t, gyűjtött a gyám-

intézetre 5·39 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 15 kor.-t.

33. **Szárazd** javította a lelkész- és tanítólakot és iskolát 272·70 kor. költséggel, segélyt kapott az államtól a tanító 900 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 20 kor.-t, a lelkészi nyugdíjintézetre 5 kor.-t, a soproni tápintézetre s kőszegi leánynevelő intézetre 5 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak Wagenbach Borbála 50 kor.-t, Ruppert Jánosné 12 kor.-t, Winekker János és neje bécsi lakosok 10 kor.-t.

34. **Szekszárd**. Segélyt kapott az egyház a gyámintézettől 288 kor.-t, a lelkész az egyházkerülettől 333·33 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek egy ezüst urvacsorai kelyhet, ostyatartót s tányért tokban, idősb Müller Imre 2 szál gyertyát, Wiegand János urvacsorai bort, Németh Gyula anyakönyvre 6 kor.-t, Szomju Mihály egy ostyavágót, a dunántuli Ének- és zenepártoló egyesület egy koráll és praeludiumos könyvet.

35. **Varsád** javíttatta egyházi épületeit 296·46 kor. költséggel, törlesztett 1700 kor. adósságot, segélyt kaptak a tanítók az államtól 772 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 5·40 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek oltár- és csillárgyertyákat. — *Udvari* javította egyházi épületeit 176·40 kor. költséggel, szerzett tanszereket 120 kor. értékben, eladott fát és gabonát 120 kor. értékben, segélyt kaptak a tanítók az államtól 1000 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak többen névtelenül 97·30 kor.-t, karácsonyfára 61·86 kor.-t, ezenkívül oltári és csillári gyertyákat.

36. **Tab** javította a lelkészlakot és iskolát 84·94 kor. költséggel, törlesztett 1800 kor. adósságot, segélyt kapott a lelkész az egyházkerülettől 200 kor.-t, a tanítók az államtól 1300 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak egyesek 54·70 kor.-t. — *Magyarkér* javította gazdasági épületeit 55·42 kor. költséggel, segélyt kapott

a tanító az államtól 683 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 3·92 kor.-t, az egyház saját céljaira adakozott Kasziba György 3 kor.-t. — *Torvay* törlesztett 310 kor. adósságot, segélyt kapott a tanító az államtól 704 kor.-t, gyűjtött a gyámintézetre 9·80 kor.-t, az egyház saját céljaira adakoztak Sándor János és neje Kardos Zsuzsanna 60 kor. értékű csillárt, többen készpénz és gyermekben 8·80 kor.-t.

Püspöki leiratok.

3158. sz. a. értesít, hogy Kirnbauer Gyula szárazdi adminisztrátort a további felelősség alól felmentette, tehát a jelölés és választás megejthető.

3234. sz. a. meghív a főiskolai nagybizottsági gyűlésre.

3211. sz. a. jóváhagyja a pécsi lelkészi híványt.

3205. sz. a. küldi a dunamelléki ref. egyház 1908. évi rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyvét.

3264. sz. a. tudatja, hogy a kegyév leteltével a lelkészi állás betöltéséig az összes lelkészi javadalom az adminisztrátort illeti.

3306. sz. a. küldi a vallás- és közokt. miniszternek az állatvédelem előmozdítását célzó ifjusági ligára vonatkozó rendeletét.

3330. sz. a. küldi az egyetemes nyugdíjintézet ügyvivőjének Jeskó Lajosné ellátási díjára vonatkozó értesítését.

3327. sz. a. jóváhagyja a szárazdi lelkészjelölést s elrendeli a választást.

3464. sz. a. küldi a pénzügyi bizottság jegyzőkönyvét 36 példányban.

4011. sz. a. küld meghívót az egyházkerületi gyűlésre küldött képviselőknek.

4113. sz. a. Szekszárd és Zichytenge sz. számára kiküldendő helyettes lelkész fizetése megállapítására hív fel.

4143. sz. a. küldi a pécsi lelkészi állomásra jelöltek névsorát.

4144. sz. a. tudatja, hogy a szekszárdi hivekkel való megállapodás után Németh Gyula paksi s. lelkészt kiküldi missziói helyettes lelkésznek.

4171. sz. a. küldi a vall. és közoktatásügyi miniszter ur két rendbeli leiratát Molnár K. és Faik Henrik tanárok nyugdíjügyében.

4283. sz. a. küldi Mertz K. és Braun Á. tanárok kinevezésére vonatkozó min. leirat másolatát és a pályázók kérvényét.

4288. sz. a. küldi Dörmer Frigyes szárazdi lelkész meghívó levelét.

4394. sz. a. küldi Németh Gyula s. lelkésznek szekszárdi missziói h. lelkésszé történt kinevezését.

4415. sz. a. küldi Faik H. nyugdíjigény emelésére kirótt iskolafentartói díj ügyében kibocsátott 91341. sz. miniszteri rendeletet.

4422. sz. a. tudatja, hogy a Glosius Artner-féle alapítványból egy 160 koronás hely üresedésben van.

4433. sz. a. meghívót küld a főisk. nagybizottsági gyűlésre.

4504. sz. a. gyűjtőívet küld a soproni tápintézet s a kőszegi leányiskola javára.

4579. sz. a. küldi a megerősített pécsi lelk. hiványokat.

4604. sz. a. vissza küldi a dombovári ügyre vonatkozó iratokat.

4675. sz. a. küldi Ebenspanger Sándor seg. lelk. hiványát.

4719. sz. a. küldi a gyönki magyarajku hiveknek az iskola eladás ellen tiltakozó levelét.

5246. sz. a. küldi az egyházkerületi jegyzőkönyvnek 20 példányát kiosztás céljából.

5333. sz. a. tudatja, hogy a vakokat gyámolító dr. antuli fiókegylet foglalkoztató telepét a f. tanévtől kezdve „Ifju vakok tan- és nevelőintézet“-tel bővítette ki.

5407. sz. a. kérdi van-e Tengeliczen olyan ev. tanító, ki a gyermekek hitoktatását elvállalná.

5424. sz. a. értesít, hogy Wiesner B. majosi lelkésznek az egyházkerület segédlelkésztartási segélyen felül még 200 K-t szavazott meg.

5432. sz. a. bekívánja a dunaföldvári lelk. híványainak másolatát.

5463. sz. a. figyelmeztet egy Kovács nevű szédelőre, ki a prot. irodalmi társaság küldöttjének adja ki magát.

5484. sz. a. küldi Dr. Zsilinszky M. bányakerületi felügyelő megnyitó beszédét 37 példányban.

5519. sz. a. a kaposszekcsői leányegháznak anyagyülekezetté alakulása tárgyában a szükséges lépések megtételére hív fel.

5561. sz. a. értesít, hogy a tengeliczi községi iskola ev. növendékeinek hitoktatásával Hoffmann Ádámot bizza meg.

5616. sz. a. felszólít nyugdíjügyi bizottság szervezésére.

5626. sz. a. felhiv nyugdíjintézeti szabályrendelet 20. §. alapján, a lelkészi fizetések kimutatásának elkészítésére.

5765. sz. a. értesít Kakas József E. bábonyi káplán fizetéséről.

5786. sz. a. felhiv, hogy a gyámoldai tagokat a gyámolda ügyében véleményadásra szólítsam fel.

5815. sz. a. értesít, hogy Kaposszekcső bármennyire kívánatos volna is, nem szorítható az anyásításra.

5876. sz. a. közli a közokt. ügyi miniszter urnak
5234. sz. a. az alkohol tulságos élvezete folytán beteg papok és tanügyi férfiak gyógyítása tárgyában kiadott rendeletét.

5936. sz. a. küldi az 1908-ik évre szóló nyugdíjintézeti járulék számát és a „Befizetési jelentés“ C. íveket.

5945. sz. a. küldi a vall. közokt. ügyi miniszter ur 131803. sz. leiratát, mellyel a bonyhádi főgymn. V., VI., VII. osztályának nyilvánossági jogát az 1908—09-iki tanévre megadja.

6000. sz. a. küld 13 példány hitoktatói jelentés-ivet.

6218. sz. a. küld egy püspöki nyilatkozatot azon egyházközségek presbyteriumai megnyugtására, ahol az illetők a lelk. fizetés kimutatást aláírni vonakodtak.

6222. sz. a. küldi a bonyhádi főgymn. államsegély szerződése tárgyában beterjesztett irományokat.

6369. sz. a. értesít az egyetemes nyugdíjügyi bizottságnak özv. Naisinger Jánosnét s Haffner Lajosnét érdeklő határozatáról.

9. sz. a. küld 23. sz. a. 40 drb. egyetemes közgyűlési jegyzőkönyvet és egy utasítást az ev. gimnáziumok vallástanítási tervéhez.

56. sz. a. közli, minő eljárás követendő a lelkészek lemondásakor.

83. sz. a. az egyetemes gyűlés több jegyzőkönyvi pontjaira felhívja figyelmemet.

395. sz. a. küldi a szekszárdi missz. egyháznak anyagyülekezetté tévése tárgyában szükséges iratokat.

647. sz. a. küldi a bikácsiak panaszlevelét.

407. sz. a. elrendeli, hogy az iskolaterem hivatásától eltérő s azzal ellenkező más célra (vendégségek, táncmulatságok) fel nem használható.

417. sz. a. a földrengés által sújtott szicíliai szerencsétlenek segélyezése tárgyában templomi gyűjtésre hív fel.

1001. sz. a. a tabi hivek panasza tárgyában követendő eljárást közli.

1002. sz. a. tudomásul veszi a bikácsi ügyben tett felterjesztésemet.

996. sz. a. küldi a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 7000 sz. a. kelt rendeletének másolatát, mellyel a bonyhádi főgymn. részére 136000 kor. építési államsegélyt engedélyez.

1000. sz. a. utasítást nyújt a tengeliczi fiókgyülekezetnek Szekszárd- vagy Kölesdhez csatoltatása tárgyában.

1343. sz. a. felhiv Gyönk és Pécs hátralékának beszolgáltatására.

1371. sz. a. küldi az egyházi adóteher könnyítésére vonatkozó felhívást és utasítást.

1404. sz. a. küldi az egyetemes egyház adóalapi bizottság felhívását s az idetartozó szabályrendeletet s melegen tanácsolja, hogy a gyülekezetek a jövőre való tekintettel az eddigi önmegadóztatást tartsák fenn s az eshetőségekre gondoljanak.

1417. sz. a. küldi a tabi ügyben hozott egyházmegyei elnöki végzés ellen beadott fellebbezésre hozott egyházkerületi elnöki végzést a felekkel leendő közlés céljából.

1676. sz. a. visszaküldi némi pótlás céljából a szekszárdi lelkészi hiványt.

1745. sz. a. visszaküldi a feleknek leendő kézbesítés céljából a bikácsiak panaszlevelét.

1764. sz. a. küldi a vall. közokt. miniszter ur 150819. sz. rendeletét, mellyel Németh Gyula hitoktató fizetése 300 kra emeltetik.

1787. sz. a. küld a lelkészi egyletek által leendő megvitatás céljából kérdő pontokat.

1804. sz. a. küld hivatalos jelentési és kimutatási iveket.

1812. sz. a. beterjeszti a győrei hiveknek templom-építés tárgyában emelt panaszukat.

1827. sz. a. felszólít, hogy a József főherczeg szanatorium egyesület javára népiskolai növendékeink között gyűjtést eszközöljünk.

1883. sz. a. azon visszaélés megszüntetésére hiv fel, hogy egyes gyülekezetekben halálesetek alkalmával egyes családok az oltár mellé akasztják fel halotti koszorúikat.

1876. sz. a. küldi az adócsökkentés tárgyában a bevalláshoz szükséges rovatos iveket.

1903. sz. a. a pozsonyi egyházközség diakonissza anyaegyháza érdekében kiadott röpiratból küld 330 példányt.

1925. sz. a. értesít, hogy Bélydy Károly sárszentmiklósi lelkész nyugdíjügye rendeztetett.

felhiv, kérjek fel egyházmegyénkből egy referenst, ki egyházi ügyeinkről, gyűléseinkről hiteles tudósításokat küld be a Protestáns központi sajtóirodának.

1945. sz. a. értesít, hogy Paksra Haniffel Sándort küldte ki segédlelkészül.

2039. sz. a. küldi a közoktatásügyi min. urnak 14407. sz. rendeletét Mertz Konrád bonyhádi tanár urral leendő közlés céljából.

2072. sz. a. küld egy egyházkerületi felügyelő választó szavazó lapot.

2182. sz. a. felhiv a sárszentmiklósi lelkészi állomásnak minél előbb történő betöltésére.

2214. sz. a. a szekszárdi lelk. híványt módosítás céljából visszaszármaztatja.

2375. sz. a. küldi a tamási kir. járásbiróságnak. 3031/1909. sz. hirdetményét Bedeg, Magyarkér, Nak, Várong és Lápafő községek telekkönyvi betéeteinek elkészítése, illetve az ezek ellen való felszólamlás tárgyában.

2410. sz. a. utasít a bikácsi ügyben a fegyelmi eljárás eszközzésére.

2411. sz. a. visszaszármaztatja az ecsényi lelkész fizetési kimutatását némi pótlás végett.

2512. sz. a. leküldi az egyet. nyugdíjintézeti bizottságnak Wagner Samu varsádi lelkész nyugdíjaztatása ügyében hozott határozatát s felhiv a választási előmunkálat megtételére.

2623. sz. a. felszólít a hitoktatói vizsgálatokról szóló jelentések beküldésére.

2591. sz. a. a szekszárdi egyházközség alakuló közgyűlésének jegyzőkönyvét bekivánja.

2520. sz. a. küld a Pápán tartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvéből kivonatot s néhai Ihász Lajos egyházi felügyelő gyászünnepeéről kiadott emléklapot 100 példányban.

2683. sz. a. a missziói egyesület pártolását ajánlja figyelmünkbe s tudatja, hogy jövőre a missziói célra befolyt adományok a missziói egyesületi pénztárhoz, Broschkó Gusztáv A. lelkészhez küldendők (Budapest, Deák-tér 4.)

2660. sz. a. tudomásul vette a bikácsi ügyben kiküldött bizottság eljárását.

2743. sz. a. küldi a sárszentmiklósi lelk. állomásra a hivatalos jelölést.

2743. sz. a. a sárszentmiklósi hívány egyes pontjainak pótlására hív fel.

2748. sz. a. küldi a közoktatásügyi miniszter úrnak 43887. sz. rendeletét, mellyel a bonyhádi főgym. VIII-ik osztályának megnyitását 1909-ik tanévben engedélyezi.

2759. sz. a. felhiv, hogy Antal Gábor ref. püspök ur 40 éves hivatalos működése alkalmából rendezendő ünnepélyen egyházkerületünk küldöttjeként résztvegyek.

2751. sz. a. leküldi a varsádi gyülekezetnek adminisztrátor kiküldetése tárgyában hozzá intézett kérvényét, és utasít, hogy a lelkészi állás betöltése iránt a szükséges lépéseket minél előbb tegyem meg.

2951. sz. a. értesít, hogy május hó 24—26-ik napjain bonyhádi főgymnáziumunkat meglátogatja.

3016. sz. a. felszólít, hogy az egyházmegyei gyülekezetek és egyesek részéről a kerületi közgyűléshez intézett kérvényüket június 15-ig terjesszem fel.

2871. sz. a. felhivja az egyházközséget egyházkerületi felügyelőre, még pedig Véssey Sándor és Berzsenyi Jenő közt új szavazásra.

3100. sz. a. értesít a földm.-ügyi min. ur 24666. sz. alatt kelt rendeletéről, mely szerint lelkészek és tanítók részére a vadon termő gyógynövények szedésének elsajátítása céljából Kolozsvárott tanfolyamot rendez.

3172. sz. a. küldi Petrovics Soma csanádcsongrádi egyh.-megye esperesének javaslatát az isteni tisztelet egyöntetősége tárgyában.

3195. sz. a. küldi a vall. közokt.-ügyi min. úrnak 54094. sz. a. a szekszárdi egyh. község anyásítása tárgyában kiadott leiratát.

3208. sz. a. küldi Haniffel Sándor részére a sárszentmiklósi gyülekezet által kiállított hiványt.

3210. sz. a. bekéri a bonyhádi főgymn. részére eddig kiutalt 11000 korona fenntartási államsegélyről 1906—08-ik évekre vonatkozó számadást.

3187. sz. a. küld a Luther-otthon pártolása tárgyában kibocsátott felhívást.

3245. sz. a. felszólít, hogyha esetleg az adócsökkentés ügyében benyújtott kérvények mellékletei nem volnának magyar nyelven fogalmazva, ezek magyar nyelvű fordításban is csatoltassanak.

3364. sz. a. felszólít, hogy a gyönki egyházközség összesített kerületi pénztári hátralékának június hó 30-ig leendő beszolgáltatása iránt intézkedjem.

3367. sz. a. közli a vall. közoktatásügyi min. ur 63374. sz. leiratát, mellyel a bonyhádi gymnasium fenntartóságát utasítja, hogy a pénzügyintézeteknél kedvezőbb ajánlatok iránt tegyen kísérletet.

3397. sz. a. értesít, hogy Seregély István részére a segédlelkészi hiványt állítsam ki.

3423. sz. a. az előbb említett hiványt megerősítve elküldi.

3463. sz. a. további eljárás céljából visszaszármaztatja a varsádi és udvari lelkészi hiványt.

3588. sz. a. bekéri Haniffel Sándor kongrua ügyé-

ben a lelkész választó közgyűlésről és a beiktatás alkalmával felvett jegyzőkönyveket.

3607. sz. a. bekéri az anyásítandó szekszárdi leány-egyházhoz csatolandó szórványok eddigi hovatartozandóságára vonatkozó nyilatkozatot.

3623. sz. a. sajnálatát fejezi ki a felett, hogy a hozzá beterjesztett hivatalos jelentés egy némely pontja hiányos a miatt, hogy egyházmegyénk egy-két lelkésze a kellő időben vagy nem küldte be a hivatalos jelentéseket, vagy hiányosan s az ilyen kötelesség mulasztással szemben erélyes eljárásra hiv fel.

3782. sz. a. küldi a meghívót a kerületi közgyűlésre és a tárgysorozatot is, valamint az evangeliumi egyesület közgyűlésére is a meghívót.

Átiratok.

A) Alesperesi hivataltól.

Értesít, hogy a tékesi filia és Lamping építőmester közötti szerződést jóváhagyta.

Tudomásul vettem.

Értesít, hogy hajlandó Dörner Frigyes szárazdi lelkészt beiktatni.

Köszönettel tudomásul vettem.

Értesít, hogy a rác- és némethidasi gyülekezet az új tanítói hivány kiállítását megtagadta.

Felhívtam a gyülekezetet a vonakodás érzékeny következményére való tekintettel a hivány kiállítására.

Beterjeszti a tabi lelkésznek gabonalopás tárgyában egyházhatósági vizsgálatot kérő levelét, két melléklettel.

A sajnálatos ügy elnöki ítélettel, a melyet megfellebezés után a főt. püspök ur is jóváhagyott, lett elintézve.

Tomka Gusztáv alesperes, mint nyugdíjügyi bizottsági tag jelenti, hogy Wagner Samu nyugdíjaztatása ügyében az egyházközség megtagadta a fizetésmegállapítást s így az értékelést a nyugdíjügyi bizottságnak kell teljesíteni.

Helyeslő tudomásul vettem.

B) Főgymnasiumi igazgatótól.

Gyalog István beküldi Beke Andor és Hajas Béla tanárok nyugdíjigénye felemelése tárgyában, a magas tanügyi kormányhoz intézett felterjesztését.

A főt. püspöki hivatalhoz további elintézés céljából felterjesztettem.

Közli az internátus berendezésére vonatkozó kisbizottsági javaslatot.

Az iskolai Nagybizottság határozata értelmében jóváhagytam.

Beterjeszti Zvarinyi János tanárnak az iskolai Nagybizottsághoz katonai szolgálat miatt egy hónapi szabadság engedélyezése tárgyában benyújtott kérvényét.

A kért engedélyt megadtam.

Jelenti, hogy az új intézet felszerelése, bebutorozása már nagyrészt be van fejezve.

Örvendetes tudomásul vettem.

Értesít Mertz Konrád és Braun Ádám tanárok ki nevezéséről és a megnyitó ünnepély idejéről.

Tudomásul vettem.

Küldi Beke Andor és Hajas Béla főgimn. tanárok személyi pótléka tárgyában a tanügyi min. urhoz intézett kérvényt.

A főt. püsp. hiv.-hoz felterjesztettem.

Kérdést intéz az iránt, megtörténhetik-e a gimn. épület felavatása, mielőtt még hivatalosan átvétetett az épület.

Beküldi Demiani E., Mertz K., Braun Á. személyi pótléka tárgyában a tanügyi kormányhoz intézett kérvényt.

A főt. püsp. hiv.-hoz felterjesztettem.

Beküldi Demiani E., Braun Á. és Mertz K. tanároknak nyugdíj ügyében a magas tanügyi kormányhoz intézett kérvényét.

A kérvényeket a főt. püsp. hiv.-hoz felterjesztettem.

Jelenti, hogy a Simunyák Antal-féle végrendelet

érvénytelenítése tárgyában a perfelvételre kiküldendő meghatalmazott ügyvédre vonatkozólag minő lépéseket tett.

A tett intézkedéseket tudomásul vettem.

Tudatja, hogy az iskolai nagybizottsági gyűlés márcziusig elhalasztható.

Tudomásul vettem.

Értesít, hogy a törlesztési kölcsön felvétele ügyében több budapesti pénzintézettel érintkezésbe lépett.

Jelentést tesz a bonyhádi főgymnázium első félévéről, a tanulók száma, előmenetele és erkölcsi magaviseletére nézve.

A kimutatást örvendetes tudomásul vettem.

Jelenti, hogy a 136.000 korona építési kölcsön ügyében mely intézetek tettek ezideig ajánlatot.

Tudomásul vettem.

Jelenti, hogy Braun Ádám tanár állami iskolához lett kinevezve s javasolja, hogy az év végéig kisegítő tanárt alkalmazzunk.

Készséggel hozzájárultam az igazgató javaslatához.

Beküldi Braun Á. tanár ur lemondó levelét és javaslatba hozza a megüresedett természetrajz-földrajz tan-székre kisegítő tanárnak Danielis Jenőt.

Braun Á. tanár lemondását tudomásul vettem s az igazgatói javaslathoz hozzájárultam.

Megküldi a miniszter látogatásáról szóló jegyzőkönyvet.

Minthogy a jegyzőkönyv főgymnasiumunk állapotáról nagy elismeréssel és kedvezőleg nyilatkozik, örvendetes tudomásul vettem.

Jelenti, hogy három pénzintézettől nyert ajánlatot a 136000 K építési államsegélyre vonatkozólag, továbbá jelenti, hogy a gymn. emléktáblák ügyében is eljár.

A jelentéseket tudomásul vettem.

A bonyhádi főgymnasium 11000 K fentartási államsegélynek évi 32000 koronára leendő felemelése tárgyában a magas tanügyi kormányhoz benyújtandó kérvényhez szükséges két jegyzőkönyvi kivonat beszerzését kéri.

A szükséges jegyzőkönyveket beszereztem.

Az iskolaévi zárünnepély és az iskolai Nagybizottság gyűlés idejére vonatkozólag tesz javaslatot.

A zárünnepélyt és az iskolai Nagybizottság gyűlését június hó 22-ére tűztük ki.

Beküldi Beke Andor tanár nyugdíjigényének kiigazítása tárgyában a magas kormányhoz intézett kérvényét.

A kérvényt főt. püspök urhoz felterjesztettem.

Tudatja, hogy a pénzintézetek módosított ajánlatai a 136000 kor. kölcsön tárgyában megérkeztek.

Az ajánlatokat további elintézés céljából a püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Beterjeszti Dánielisz Jenő, Pozevich Vilmos, Szilágyi Zoltán, Greininger Gusztáv kérvényét a miniszteriumhoz való felterjesztés céljából.

A főt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

C) Lelkeszi hivatalok s egyéb hivataloktól.

Lágler Sándor, a kölesdvidéki lelkeszi kör elnöke, beküldi a körnek az egyet. lelkeszi nyugdíjintézet újjászervezésére tett észrevételeit és egyéb e tárgyra vonatkozó felhívásokat.

A főt. és mélt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Házslinszky Géza szekszárdi egyházközségi felügyelő beküldi a szekszárdi egyházközség kérvényét s a szükséges mellékletet.

További elintézés céljából a főt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Schöll Lajos egyh. m. jegyző beküldi az egyházmegye jegyzőkönyvének általa vezetett részét.

Eősze Zsigmond főjegyző küld 8 megbízólevelet s 4 jegyzőkönyvi kivonatot az egyházkerületi közgyűlésre megválasztott képviselők számára.

Az illetőknek elküldtem.

Ugyanaz küldi Fördös Dezső indítványára és a szekszárdi missziói gyülekezet kérvényére vonatkozó egyházmegyei közgyűlési jegyzőkönyvi kivonatot.

A főt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Veres József békési esperes küldi a békési egyházmegye közgyűlésének a vegyes házasságok ügyében kiadott pápai brévere vonatkozó határozatát.

Minthogy egyházmegyénk ugyanily értelemben nyilatkozott, e kivonatot egyszerűen tudomásul vettem.

Wagner Samu varsádi lelkész beküldi a szárazdi lelkészjelölő közgyűlés jegyzőkönyvét.

A főt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Dr. Berzsényi Jenő e. m. világi főjegyző beküldi az általa vezetett közgyűlési jegyzőkönyvi kivonatot.

A főt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Schöll Lajos küld 4 egyh. m. jegyk. kivonatot a felekkel leendő közlés céljából.

Az illetőkkel közöltem.

Eősze Zsigmond küld két e. m. jegyzőkönyvet.

Egyiket a félel közöltem, másikat a főt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Wallandt Károly csikóstóttösi lelk. beküldi Kaposzekcső felebbezését.

Felterjesztettem a főt. püspöki hivatalhoz.

Dr. Berzsényi Jenő főjegyző küld egy jegyzőkönyvi kivonatot.

A többi jegyzőkönyvekhez csatoltam.

Wallandt Károly csikóstóttösi lelk. értesít, hogy a tékesi leányegyház temploma építésénél a tervtől történt eltérések helyrehozása céljából új szerződést kötött Lamping építőmesterrel.

Sztehlo Gerő besztercebányai lelk. közli a „Besztercebányai evang. egyesület“ jegyzőkönyvi kivonatát az országos evangéliumi szövetség pártolása tárgyában.

A bonyhádi kir. járásbiróság beküldi Dächert János és nejének tulajdonjog bekebelezési kérésére hozott 2027. sz. végzését.

Az irattárba helyeztem.

Sztanó Sándor tabi lelk. Torvai filia határában letelepedett hiveknek a lelk. fizetéshez való hozzájáruláshoz való kötelezését kéri.

Az egyh. m. közgyűlés elé terjesztem.

Mühl Sándor gyönki lelk. engedélyt kért arra, hogy az iskola építési költségek fedezésére 12000 kor. kölcsönt vehessen fel.

Az engedélyt távollétemben az alesperes ur megadta.

Varga Gyula egyh. kerületi számvevőszéki elnök visszaszármaztatta az öt darab egyh. m. számlát.

Wagner Soma varsádi lelkész értesít, hogy a szárazdi lelkészi hivatalt átadta Dörmer Frigyesnek.

Tudomásul vettem.

Eösze Zsigmond betereszti a pécsi lelkészjelölő jegyzőkönyvet.

Felterjesztettem a főt. püspöki hivatalhoz.

Ifj. Porkoláb Gyula pécsi h. lelk. a pogányi filia szavazatjogának a lelkész választásnál gyakorlásáról kér felvilágosítást.

Tudattam, hogy 10—15 tagból álló képviselő által gyakorolhatja jogát.

Dörmer Frigyes s. lelk. betereszti a szárazdi gyülekezetnek általa aláírt híványát 3 példányban.

A főt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Sántha Károly sárszentlőrinci lelk. értesít, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére nem jöhet el.

Tudomásul vettem.

Horváth Sámuel egyh. kerületi főjegyző küld az egyet. közgyűlésre szóló megbízó levelet s jegyzőkönyvi kivonatot.

Az illetőknek elküldtem.

Haffner Vilmos mekényesi lelkész kérdést intéz az iránt, hogy költségeit a tanítói nyugdijbizottsági tagsági tisztje gyakorlása alkalmával ki téríti meg.

A közgyűlés elé terjesztettem.

Dörmer Frigyes szárazdi lelk. jelenti, hogy állását elfoglalta s kéri beiktatásának néhány héttel elhalasztását.

Az elsőt tudomásul vettem, az utóbbira nézve a halasztást megadtam.

Reichert Gyula kistormási lelk. jelenti, hogy mely intézetekben tartott hitoktatást Szekszárdon.

Tudomásul vettem.

Wagner Ádám ráczkozári lelk. küldi a pécsi kir. ügyészség végzését a ráczkozári gyülekezet pénztárának fosztogatói ellen eszközölt szükséges lépések megtörténte tárgyában.

Tudomásul vettem.

Varga Gyula esperes küld egy felhívást a kerületi gyámolda további fentartása tárgyában.

Tudomásul vettem.

Holkó Mihály helyettes jegyző megküldi a szepesvármegyei lelkészegyesületnek Poprádon tartott közgyűlési jegyzőkönyvét.

Hajdu Lajos báti lelk. az egyet. nyugdíj intézet tárgyában több nagyhonti lelkész megbízásából irt felhívását küldi.

Tudomásul vettem.

Ifj. Porkoláb Gyula pécsi lelkész beiktatása napjának megállapítását kéri s a beiktatási ünnepélyre vonatkozólag kér tájékozást.

A beiktatás napját megállapítottam és a kért felvilágosítást megadtam.

Németh Gyula szekszárdi missziói h. lelk. betérjeszti az egyh. község költségelőirányzatát és az adókimetési kulcsra vonatkozó közgyűlési határozatát.

Az első tudomásul vettem az utóbbit az egyh. m. számvevőszékkel közöltem.

Németh Gyula szekszárdi missziói h. lelk. betérjeszt egy közgyűlési jegyzőkönyvet a főt. püspöki hivatalhoz leendő felterjesztés céljából.

Felterjesztettem.

Vértesi Zoltán magyarbólyi lelkész felkér, hogy a Főherczeglakon a róm. kath. iskolába járó ev. gyermekek hitoktatásának lehetővé tétele céljából a főherczegi jószágigazgatóságtól a hittanító részére kocsit eszközöljek ki.

A kívánt felterjesztést megtettem, de eredmény nélkül.

Németh Gyula szekszárdi h. lelk. jelenti, hogy az adókimetési lajstrom elkészült s jóváhagyását kéri.

Jóváhagytam.

Kakas József bábonyi s. lelk. jelenti, hogy állását elfoglalta.

Tudomásul vettem.

Vértesi Zoltán magyarbólyi lelk. jelenti, hogy a borjádi leányegyházközség felügyelője, Hercz József meghalt.

A hitbuzgó felügyelő elhunytát részvétellel tudomásul vettem.

Nagy Lajos belsősomogyi ref. esperes küldi a kaposvári ref. egyház presbyteriumának két jegyzőkönyvét, melyekben a ref. egyház pénztárába az ev. hivektől befolyt egyházi járulékról szóló elszámolást közli.

Tudomásul vettem.

Kring Miklós lelk. tudatja, hogy Kadricskó György Kára községbeli ev. egyháztagtól a róm. kath. egyh. leányközség épen annyi egyházadót követel, mint a kath. egyháztagoktól.

Tanácsoltam, hogy az adót az illető tagadja meg s ha végrehajtást rendelnének el ellene, a további szükséges lépéseket meg fogom tenni.

Marhauser Imre egyh. m. pénztáros értesít, hogy a jegyzőkönyvért járó nyomtatási költséget kifizette.

Tudomásul vettem.

Wagner Ádám ráczkozári lelk. beterjeszti jóváhagyás végett az iskola tervrajzát s költségvetését.

A tervet s költségvetést felülvizsgáltattam s jóváhagytam.

Lágler Sándor kölesdi lelk. a szórványbeli hivek lelki gondozására vonatkozólag tesz előterjesztést s rámutat a szórványbeli hivek vallási gondozás tekintetében elhanyagolt, szomorú állapotára.

A szekszárdi missziói anyagyülekezet megalakulásával bizonyára javulni fog ez állapot.

Ugyanaz a nyugdíjintézeti szabályrendelet tárgyában kér felvilágosítást.

Az egyetemes nyugdíjintézet ügyvivőhöz utasítottam.

Szabó János izményi lelkész beterjeszti a győrei

egyházközség mint eladó, Kern Henrik és neje Kronewald Margit mint vevők közt kötött adásvételi szerződést.

Jóváhagytam.

Németh Gyula szekszárdi s. lelk. értesít, hogy mely napokon vehet részt elfoglaltsága miatt a tengeliczi tanácskozásokon.

Szücs Imre majosi káplán jelenti, hogy a lelk. fizetés tárgyában tartott közgyűlés megtagadta ez ügyben a tárgyalást.

Sajnálattal tudomásul vettem.

Lágler Sándor kölesdi lelkész felhívja figyelmemet a Pesti Napló hirrovatában közölt „Templomi szószékről a magyarság ellen“ című közleményre.

A csikóstóttősi lelkészt felkértem e tárgyban nyilatkozatra, melyből kiderült, hogy a közleménynek Csikóstóttőstre vonatkozó része teljesen légből kapott.

Müller Róbert felsőnáni lelkész küldi híványmásolatát és működési bizonyítványát hitelesítés végett.

Hitelesítettem.

Adorján Ferencz dunaföldvári lelk. a híványügy és a lelkészi jövedelem megállapítása tárgyában kér némi felvilágosítást.

A kívánt felvilágosítást megadtam.

Mühl Sándor gyönki lelkész a régi iskola eladására kér egyházhatósági engedélyt.

A kért engedélyt, tekintve az ügy sürgős voltát, az egyh. m. közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében megadtam.

Hesz Mihály kácsfalui lelkész jelenti, hogy az egyházközségi közgyűlés a lelkészi javadalom kimutatásának aláírását megtagadta.

Scheining Vilmos köttsei lelk. beterjeszti a nyugdíjügyi iratokat s elpanaszolja, hogy a híványnak némely pontja az egyházi tisztviselőknek tulságos jóindulata és engedékenysége folytán az egyházi tisztviselőkre nézve hátrányosan van megváltva.

Sajnálattal vettem tudomásul, de minthogy a lelk. ur ez ügyben intézkedést nem kért, a jelentést egyszerűen tudomásul veszem.

Szabó János izményi lelkész jelenti, hogy az egyházközség a fizetés kimutatásának aláírását megtagadta.

Sajnálattal tudomásul vettem.

Wagner Samu varsádi lelk. jelenti, hogy az egyházközség a fizeteskimutatás aláírását megtagadta.

Sajnálattal tudomásul vettem.

Németh Gyula szekszárdi missziói h. lelk. a szórványbeli hívek lelki gondozása tekintetében kér némi felvilágosítást és elpanaszolja a lelki gondozással járó akadályokat.

A kért felvilágosítást megadtam, több előterjesztését helyeslem s a nehézségek és akadályokkal szemben kitartásra serkentetem.

Ifj. Porkoláb Gyula pécsi lelk. Reitingер János pogányi lakásra letelepülési czimen kivetett járulék tárgyában tesz kérdést.

Azt tanácsoltam, hogy tekintettel a körülményekre a méltányosság alapján intézzék el a dolgot.

Müller Róbert felsőnánsi lelkész értesít, hogy a nyugdíjügyi bizottsági tagságot elvállalja, továbbá közli azon nehézségeket, amelyek miatt teljesen németajku gyülekezeteink a Luther-társaságba nem szívesen lépnek be.

A felhozott érvek kellően indokolják a gyülekezet magatartását.

Béldi Károly tudatja, hogy mikor jelenti be lemondását egyházközségének.

Ugyanaz betérjeszti a sárszentmíklósi egyházközségnek 1909. jan. 6-ikán tartott közgyűlésének jegyzőkönyvét, melyben lelkészi állásáról lemondását bejelenti a gyülekezetnek.

Wagner Samu varsádi lelk. betérjeszti nyugdíjaztási iránti kérvényét.

Felterjesztetem a főt. püspöki hivatalhoz.

Reichert Gyula kistormási lelk. jelenti, hogy a gondnokok a lelkészi fizetés kimutatásának aláírásait megtagadták.

Sajnálattal tudomásul vettem.

Vértesi Zoltán magyarbólyi lelkész többrendbeli panaszt emel Kiss János tanító ellen, hogy nevezett tanító vonakodik őt távolléte alkalmával helyettesíteni.

Magyari Miklós zalai helyettes esperes közli a zalai egyházmegyei lelkész egylet lelkészi értekezletének jegyzőkönyvét.

Az értekezlet a gyámolda ügyével foglalkozik, melyet azonban a rendkívüli egyházkerületi közgyűlés már véglegesen elintézett.

Németh Gyula szekszárdi helyettes lelkész jelentést küld eddigi működéséről.

Örvendetes tudomásul vettem.

Eősze Zsigmond némedi lelkész egy áttért nő gyermekének hitoktatása tárgyában kér utbaigazítást.

Értesítettem, hogyha valaki a törvény rideg álláspontjára helyezkedik, ez ellen a legjobb szándékkal sem tehetünk semmit.

Szabó János izményi lelkész értesít, hogy dr. Szakács Péter számvevősegi tag meggyénkből való eltávozása folytán ezen tisztségéről lemond.

Müller Róbert felsőnáni lelkész jelenti, hogy Wagner Samu varsádi lelkész ur orvosi megvizsgáltatásán meg fog jelenni.

Tudomásul vettem.

Sztanó Sándor tabi lelkész betérjeszti a püspöki hivatalhoz leendő felterjesztés céljából a Küffel János és neje ellen támasztott peres ügyben hozott egyházmegyei elnöki végzés ellen beadott felebbezést.

A főt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Schleining Vilmos köttsei lelkész betérjeszti híványának értékelését.

Vértesi Zoltán magyarbólyi lelkész az óldi ág. ev. hivek adójára kér felvilágosítást.

A két prot. felekezet közti viszonyt szabályozó „Egyezés” értelmében nézetem szerint az ev. hivek egyházi adója is csökkent.

Marhauser Imre bonyhádi egyházközségi felügyelő jelenti, hogy a bonyhádi egyházközség pénztárosa az általa beszedett bérösszeget a közgyűlésnek erre vonatkozólag hozott határozata daczára nem szolgáltatta be a gondnoknak s ez ügyben kér intézkedést.

A pénztárost felszólítottam a közgyűlés határozata értelmében való eljárásra s minthogy ennek nem lett meg a fogamatja, az illetőt elnökieleg rendbirságra ítéltam.

Wagner Samu varsádi lelkész betérjeszti a varsádi egyházközség és a lelkész és tanító között a temetőfű megváltására vonatkozó közgyűlési megegyezést egyházhatósági jóváhagyás céljából.

A megállapodást a közgyűlés elé terjeszttem.

Reichert Gyula kistormási lelkész betérjeszt egy jegyzőkönyvi kivonatot azon közgyűlési határozatról, mely szerint a kishangosi hivek temetőhely és imaháztelek vételét határozták el.

A közgyűlés határozatát jóváhagytam.

Németh Gyula szekszárdi h. lelk. küld egy kérvényt a gyülekezet elismerése és a lelkészi fizetésnek 1600 kor.-ra leendő kiegészítése tárgyában.

A főt. püspök urhoz további elintézés céljából felterjesztettem.

Szabó János izményi lelkész jelenti, hogy a győrei leányegyházközség nem a már jóváhagyott, hanem új terv szerint óhajt templomot építeni.

A tervet felülbíráltatva visszaszámaztattam.

Péter Sándor tótfüi tanító kérdést intéz az iránt, vajjon ki köteles az egyházközségi számadást elkészíteni.

Mindenesetre a pénztáros és gondnok; a lelkész és tanító csak a segédkezésre vannak törvény és szabályrendeletileg kötelezve.

Mühl Sándor gyönki lelkész betérjeszt egy adásvételi szerződést, mellyel az egyházközség a tanító haszonélvezetében levő kert egy részét eladja, a tanítót pedig saját házánál szándékozik kártalanítani.

Az adásvételi szerződést a közgyűlés utólagos beleegyezése reményében jóváhagytam.

Müller Róbert felsőnáni lelkész beterjeszti a nyugdíjügyi bizottság által felülvizsgált varsádi lelkészi fizetése kimutatást.

Marhauser Imre jelenti, hogy Märtz János és társai mekényesi lakosok Weil Henrik másodtanítónak a kandidációból való törlés céljából megindítandó peres eljárás előleges költségeinek fedezésére 100 kor.-t az egyházi pénztárba letétbe helyeztek.

Szabó János izményi lelkész válaszol a győrei templomépítkezés ellen felszólamlók panaszára s a vádakát teljesen alaptalanoknak állítja.

Tudomásul vettem s az ügyről főt. püspök urnak is jelentést tettem.

Tóth Dániel dombovári egyházközségi jegyző beterjeszti a dombovári egyesült prot. fiók egyház 1909. febr. hó 20-án tartott közgyűlési jegyzőkönyvét, melyben válaszol az egyházkerület véleményező bizottság határozati javaslatára.

A jegyzőkönyvi kivonatot tudomásul vettem.

Lágler Sándor kölesdi lelkész beterjeszt három rendbeli hátralékos kimutatást közigazgatási uton való behajtás céljából.

A kimutatást az illetékes járásbeli főszolgabíróhoz továbbírt eljárás céljából elküldöttem.

Szabó János izményi lelkész újból jelentést tesz a győrei templomépítkezési ügy állásáról s a panaszosok vádjaival szemben kijelenti, hogy az építkezés elhatározásánál a törvényes és szabályszerű formák be lettek tartva.

Németh Gyula h. lelkész a szekszárdi lelkészi hiványügyben tesz előterjesztést.

Tudomásul vettem.

Molnár Lajos bonyhádi egyházközségi jegyző beterjeszti a bonyhádi egyházközségnek 1908 márczius 14-én tartott közgyűlési jegyzőkönyvét, mely az egyházközségnek

a temetőföld haszonbérének kezelésére nézve hozott határozatát tartalmazza.

Tudomásul vettem.

Perl János keszőhidegkuti lelkész jelenti, hogy a belecskai leányegyházközség közgyűlésileg elhatározta, hogy jövőben öt magyar nyelvű isteni tiszteletet fog tartani, negyedévenként egyet és ezenkívül Szent István napján.

Örvendetes tudomásul vettem.

Szücs Imre majosi s. lelkész intézkedést kér főnöke megbízásából a nyugdíjaztatás ügyben szükséges orvosi vizsgálat tárgyában.

A szükséges intézkedéseket megtettem.

Marhauser Imre pénztáros jelenti, hogy Hollendonner András bikácsi lakos az általa megindított panaszos ügyben szükséges költségek fedezésére a házipénztárban letett.

Tudomásul vettem.

Reichert Gyula nyugdíjügyi bizottsági tag betérjeszti a majosi lelkész munkaképtelenségét feltűntető jegyzőkönyvet.

A kérvényhez csatoltam.

Eősze Zsigmond tolnanémedi lelk. tudatja, hogy április hó 1-én Sárszentmiklóson megjelenik a nyugalomba vonuló lelkésztől a hivatalos dolgok átvételéért.

Köszönettel tudomásul vettem.

Müller Róbert ny. b. t. jelenti, hogy Wiesner B. majosi lelkész két bizottsági tag jelenlétében orvosilag megvizsgáltatott s egyuttal jelenti, hogy a lelkészfizetés megállapítása nem felel meg a tényeknek és javasolja a fizetésmegállapítás helyesbitését.

A jelentés első részét tudomásul vettem; a helyesbitésre vonatkozó javaslatot elfogadtam.

Németh Gyula szekszárdi h. lelk. beküldi a hivatalos jelentést s annak egyes tételeire nézve ad magyarázó felvilágosítást.

Tudomásul vettem.

Eösze Zsigmond tolnanémedi-i lelk. beterjeszti sárszentmiklósi lelkészi hivány egy példányát, továbbá a lelkész és gyülekezet közti elszámolásról felvett jegyzőkönyvet, a lelkész végkielégítési nyilatkozatát és a választók névjegyzékét.

Mühl Sándor gyönki lelkész beterjeszti a miszlai leányegyházközségnek az egyházkerülethez segély tárgyában intézett kérvényét.

Wiesner B. majosi lelk. beterjeszti a majosi templom átalakításának tervrajzát és költségvetést, úgy szintén az építést elhatározó közgyűlésről szóló jegyzőkönyveket.

Ugyanaz visszakéri helyesbités czéljából a lelkészi fizetés kimutatást.

A már régebben beterjesztett iratokat visszakértem a főt. püspök urtól.

Schöpf Gyula ecsényi lelkész jelenti, hogy az ecsényi gyülekezet márc. hó 14-én tartott közgyűlésén kimondta, hogy miután őt közelebb érdeklő dolgok az egyh. m. közgyűlésén elő nem fordulnak s a képviseltetés 40—50 kor. költséget okozna, az egyh. m. közgyűlésére képviselőket nem küld.

Eösze Zsigmond tolnanémedi-i lelk. kérdést intéz az iránt, hogy az egyházkerület által egyházmegyénknek folyó évre megszavazott 1970 kor. közigazgatási segély minő részletes módozatok szerint lett folyósítva.

A kért felvilágosítást megadtam.

Varga Gyula egyházkerületi lelkészegyleti elnök beterjeszti az e. k. lelk. egylet tagjainak járulék számát.

Közöltem a tagokkal.

Szabó János számvevőszéki elnök beterjeszti az egyházmegyei pénztáros zárszámadását 1908-ik évről és az egyh. m. ellenőrnek a számadásra vonatkozó jelentését.

Wagner Ádám ráczkozári lelk. a Petter Károly és társai által az iskolaépítési ügyből kifolyólag emelt vádakra küldi kimerítő és az ügyet teljesen megvilágító választát.

Miután a válaszból meggyőződtem arról, hogy az építkezés körül a törvények és szabályok által követelt eljárás szigoruan meg volt tartva, a panaszosokat kérelmükkel elutasítottam, de azóta főt. püspök ur személyes közbenjárásával sikerült a panaszosokat megnyugtatni, úgy hogy az iskola-építkezés most már folyik.

Hajdu Lajos báti lelk. küld egy felhívást parochiális könyvtár felállítására tárgyában.

A lelkészi értekezéslet elé terjesztem.

Müller Róbert felsőnáni lelkész beterjeszti a bikácsi ügyben kiküldött bizottság eljárásáról szóló jegyzőkönyvet.

Tudomásul vettem és a jegyzőkönyvet a főt. püspök urhoz felterjesztettem.

Hesz Mihály kácsfalui lelk. tesz Müller Róbert ny. ü. b. tagnak az ő fizetési kimutatására tett észrevételeire egynémely magyarázó megjegyzést.

Tudomásul vettem.

Thiringer Lajos sárszentmiklósi egyházközségi felügyelő értesít, hogy az egyházközségben ma már annyira rendezve vannak az ügyek, hogy a lelkészjelölő közgyűlés május 2-án megtartható.

Tudomásul vettem.

Wagner Samu varsádi lelk. jelenti, hogy úgy a varsádi, mint az udvarii gyülekezetekkel elszámolt.

Tudomásul vettem.

Wiesner B. majosi lelk. beterjeszti nyugdíjaztatási kérvényét.

Felterjesztettem a főt. püspöki hivatalhoz.

Hesz Mihály kácsfalui lelkész jelenti, hogy egyházközségi felügyelővé Elversz Rudolf urat, karancsi nagybérlőt választották.

Örvendetes tudomásul vettem.

Hanzmann Károly s. lelkész jelenti, hogy Müller Róbert felsőnáni lelkész átadta neki leltár mellett a lelkészi hivatal ingóságait s megbizta a hivatal ideiglenes vezetésével.

Tudomásul vettem.

Müller Róbert felsőnáni lelkész jelentést tesz a Varsádon és Udvariban a lelkészi hivány megállapítása ügyében tartott presbyteri tanácskozásról.

Az ügyről jelentést tettem a főt. püspök urnak.

Szabó János izményi lelkész betereszti Hildebrand Miksa tanító kérvényét az egyházmegyei törvényszékhez.

Jausz Vilmos egyházkerületi számvevő küldi az egyetemes közalap, az összesített s gyámoldai pénztárak 1909-ik évi költségvetésének egyházmegyénkre vonatkozó részét.

Németh Gyula betereszt az egyházkerületi közgyűléshez segély tárgyában két kérvényt.

A kérvényeket felterjesztettem.

Paulik János nyiregyháza lelkész küldi a nyiregyháza egyházközségnek az államsegély mikénti felosztása tárgyában kiadott köriratát.

Tudomásul vettem.

Müller Róbert felsőnáni lelkész betereszti a varsádi egyházközségnek az új lelkészi hiványt tárgyaló közgyűléséről felvett jegyzőkönyvét.

Ugyanaz betereszti a majosi lelkészi fizetés kimutására tett észrevételeit.

A többi iratokkal együtt felterjesztettem a főt. és mélt. püspök urhoz.

Németh Gyula szekszárdi h. lelk. jelenti, hogy Tengeliczen isteni tiszteletet tartott urvacsorával egybekötve és konfirmált is, továbbá meghiv a templomépítési alap javára tartandó hangversenyre.

Tudomásul vettem.

Czipott Áron mucsfai lelkész jelenti, hogy a mucsfai egyház a soproni és bonyhádi főgimnáziumok fentartásának kötelezettsége alól szeretné magát felmenteni és kérdést intéz az iránt, mennyiben járna sikerrel ilyen kérvény benyújtása.

Minthogy nevezett intézetek fentartásának kötelezettségét a gyülekezetek elvállalták s ez idő szerint még nincs olyan

alapunk, amelyből ezen költségek fedezhetők volnának, e tárgyban a kérvényezést teljesen céltalannak tartom.

Nádassy János közli a felső sajói egyházközségnek többnemű indítványát a közalap mikénti felosztása, az egyet. nyugdíjintézet stb. tárgyában.

Gráf József bonyhádi lelk. beküldi az egyházközség nyilatkozatát, melyben a szekszárdi egyházközségre vonatkozó mindennemű igényéről lemond.

Kracher György p. b. e. beküldi a bonyhádi főgymn. zárszámadásait 1906—08. évekről a magas kormányhoz leendő felterjesztés céljából.

A számadásokat felterjesztettem.

Szenthe Gábor bábonyi lelkész beterjeszti a balatonvidéki lelkészi közértekezletének jegyzőkönyvét és Sztanó Sándor tabi lelkésznek az idealismus és materialismus jelentőségéről felolvasott dolgozatát.

Wagner Ádám ráczkozári lelkész beterjeszti a ráczkozári egyházközség 1909. május hó 9-én tartott közgyűlésének határozata ellen bejelentett felebbezést s a közgyűlési jegyzőkönyvet.

A közgyűlési határozatot, miután annak fogatosítása csak zavart okozott volna az építés körül, jóvá nem hagytam s erről a felebbezőket értesítettem.

Mühl Sándor gyönki lelkész beterjeszti a gyönki ref. algymnásium evang. növendékeinek hittani záróvizsgájáról szóló jelentést.

Wiesner Boldizsár majosi lelkész beküldi nyugdíjaztatás tárgyában benyújtott kérvényét.

A főt. püspök urhoz felterjesztettem.

Németh Gyula hl. beküldi a kongrua ügyben a magas kormány által bekövetelt nyilatkozatot.

A főt. püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Kracher György p. b. e. beküldi a milleniumi alapítványról szóló 1908-iki zárszámadást.

Tolnavármegye alispáni hivatalához beterjesztettem.

Kuhn Bertalan a magy. ref. egyet. konv. elnöke ajánlja az országos ref. tanáregyesület által kiadott „Bibliai szemelvények könyvét“.

Tudomásul vettem.

Kracher György p. b. e. értesít a pénzügyi bizottság azon javaslatáról, mely szerint az esperesek már ez évben ne részesüljenek a házi pénztárból ezideig élvezett tiszteletdíjban, miután a kerület ez évben más közigazgatási költségek czimén őket tiszteletdíjban részesítette.

Tudomásul vettem.

Marhauser Imre beterjeszti a házipénztári zárszámadást.

A püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

Lágler Sándor v. ü. b. t. beterjeszti a hozzá véleményezés végett kiadott ügyekről véleményét.

A közgyűlés elé terjesztem.

Péter Sándor csikostóttósi s. lelk. jóváhagyás czéljából beterjeszti a gerényesi templomépítés ügyében tartott közgyűlés jegyzőkönyvét, tervrajzot és költségvetést.

A tervrajzot és költségvetést felülbírálás végett egy szakértőnek kiadtam s a gyülekezetet felszólítottam, hogy közölje velem azon kivetési kulcsot is, amelyet a közgyűlés a templom építési költségek fedezésére elfogadott s mutassa ki, mennyi készpénzzel rendelkezik ez idő szerint az egyházközség.

Reichert Gyula kistormási lelkész visszaküldi a véleményezés végett hozzá beküldött iratokat.

Ifj. Porkoláb Gyula pécsi lelkész beküldi a hivatalos jelentéseket.

Haffner Vilmos mekényesi lelkész beterjeszt egy kérvényt a vármegyei tanítói nyugdíjintézeti bizottsági tag működése alkalmával felmerült költségek megtérítése tárgyában.

Gráf József bonyhádi lelkész bejelenti, hogy egészségi okokból ez évben az egyházmegyei közgyűlésen részt nem vehet.

Sajnálattal tudomásul vettem.

Engedje meg a m. t. közgyűlés, hogy a csekélyebb fontosságu, ámbár tekintélyes számu ügyeket, névszerint elő ne soroljam. Csak két dolgot nem szabad és nem lehet elmulasztanom. Az egyik a hála és köszönet nyilvánítása azon tisztelt lelkésztársaim iránt, kik a közigazgatás nehéz, fáradságos munkáját velem készségesen megosztották s a közügy érdekében szivesen áldoztak időt, erőt. Igaz, hogy mindezt a közügy érdekében tették — de rajtam is könnyitettek, fogadják érte hálás köszönetemet; a másik egy kérelem, hogyha tán ezen évben a többenmü rendkívüli munkaanyag összehalmozódása folytán — minő a lelkészi nyugdijügyben a fizetés megállapítás, az adóleszállítási kérvények — egyszer-másszor valamely ügy elintézése halasztást szenvedett, azt kegyesen ne a jóindulat vagy akarat hiánya vagy megfogyatkozásának, hanem ezen kivételes állapotok természetes következményének méltóztassék tulajdonítani.

Évi jelentésem szives tudomásul vételét kérve, magamat a m. t. közgyűlés további jóindulatába ajánlom.

Az egyházmegyei közgyűlés köszönetének kifejezése mellett tudomásul veszi az egyházi élet széles körére kiterjeszkedő főesperesi jelentést, a tett intézkedéseket jóváhagyja.

Köszönettel adózik Reichert Gyula és Müller Róbert lelkészeknek az egyetemes lelkészi nyugdijintézet ügyében tanúsított fáradozásukért.

Béldi Károly és Vágner Sámuel lelkészeknek nyugalomba vonulásuk alkalmából a tisztelet és szeretet nyilvánításaként jegyzőkönyvileg fejezi ki elismerését. Nemes kötelességtudattal hordozták Krisztusnak igáját; jól megérdemlett nyugalomuk idején élvezzék soká az Isten jutalmazó áldását.

Rökk Gyula és Hera József egyházközségi felügyelők elhunytáról sajnálattal értesül; odaadó buzgósággal, idejük, erejük áldozásával, mindenkor tette kész hűséggel szolgálták evang. egyházunk szent ügyét; áldott emléküket hálás kegyelettel jegyzőkönyvileg megörökíteni határozza.

5. Alesperes előterjeszti következő évi jelentését:

Nagyságos és nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés! Örömmel jelenthetem, hogy tanügyünk, akár a tanítók

buzgalmát, akár a tanítás eredményét tekintjük, általában szép haladást mutat. Tanítóink az értelem fejlesztésére, kevés kivétellel kellő súlyt fektetnek és a magyar nyelvet különösen a német-ajku iskolákban nagy szorgalommal ápolják. De midőn gyermekeinket kivétel nélkül igazi hazafias szellemben nevelik, ami külön anyagi jutalmazással is jár és dicsérettel kiemelendő, a vallásos nevelést sem szabad elhanyagolniok. Több tanítót figyelmeztetnünk kell, hogy a vallásos nevelésre nagyobb súlyt fektessenek. Neveljenek hazafias evang. hiveket! Az egyhm. által választott és kiküldött isk. bizottság utasításaira fordítsanak legalább is annyi gondot, mint a királyi tanfelügyelő ítéletére. Iskoláinkat fentartó gyülekezeteink és általában evang. egyházunk joggal megkívánhatják, hogy gyermekeik különösen a mostani nehéz időben igazi evangélikus szellemben neveltessenek.

Iskoláink részletesebb ismertetése a népiskolai bizottsági jegyzőkönyvben foglaltatik, azért itt mellőzöm.

Ezek előrebocsátása után van szerencsém következő évi jelentésemet betérjesztenem.

I. Leiratok.

Főtisztelendő és méltóságos püspök urtól a következő leiratok érkeztek:

1. 2910. sz. a. betérjeszti Tolna vm. közigazg. biz. 2311/1908. sz. határozatát Marth Péter, györkönyi tanító díjlevelének és jav. jkönyvének összehasonlítása tárgyában.

2. 2918. sz. a. betérjeszti Tolna vm. közigazg. biz. 2336/1908. sz. határozatát a kölesdi tanítói jav. jkönyv visszautasítása tárgyában.

3. 3256. sz. a. küldi Tolna vm. közig. biz. 2480/1908. sz. határozatát a váraljai ág. hitv. ev. II. tanítói állás szervezése tárgyában.

4. 3290. sz. a. küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. miniszter 62236/907. sz. Bischof János majosi, — 63559/908.

sz. Péter Sándor tófűi, — 64959/908. sz. Pausz Samu ivándárdai tanító államsegélyét folyósító rendelet.

5. 3339. sz. a. küldi Tolna vm. közig. biz. 2607/908. sz. határozatát Polgár József keszöhidegkuti tanító új jav. jk. felvétele tárgyában.

6. 3344. sz. a. visszaküldi Mühl János, mekényesi tanító III. korpótléka ügyében felterjesztett kérvényét a nm. vall. és közokt. m. kir. miniszter újabb rendelete szerinti kiállítás végett.

7. 3345. sz. a. küldi Baranya vm. közig. biz. 2810/908. sz. megkeresését a tanítók nyugdíj igényeinek tárgyában.

8. 3362. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 79336/908. sz. rendeletét a tanítók III. évtödös korpótléka tárgyában.

9. 3410. sz. a. küldi Tolna vm. közig. biz. 2633/908. sz. határozatát a III. korpótlék kérvényezése tárgyában.

10. 3424. sz. a. visszaküldi kellő felszerelés végett Gyöngyös államsegélyérti kérvényét építéshez.

11. 3445. sz. a. értesít, hogy Biebert József orgonakészítővel a szerződést 1908. év végéig megújította.

12. 3427. sz. a. nm. vall. és közokt. m. kir. min. 63215/908. sz. rendeletével a majosi II. sorsz. tanítói állás szervezése tárgyában.

13. 4052. sz. a. küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 84097/908. sz. rendeletét, mely szerint Polszter János kácsi tanítónak 200 kor. személyi pótlékot utalványoz.

14. 4111. sz. a. küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 83259. és 83930/1908. sz. rendeletét, mely szerint Mühl János mekényesi és Polgár József keszöhidegkuti tanítónak 200—200 kor. személyi pótlékot utalványoz.

15. 4810. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 73785. sz. rendeletét, Schäfer Mihály nagyhajmási tanító államsegélye tárgyában.

16. 4221. sz. a. kérdést intéz, hogy hajlandó lennék-e Selisztében az ujonnan épült imaházat felavatni?

17. 4359. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 62129/908. sz. rendeletét Bauer János torvaji tanító államsegélye tárgyában.

18. Küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. miniszter 64964 908. sz. rendeletét Hatz József borjádi tanító államsegélye ügyében.

19. 4605. sz. a. küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 73794/908. sz., Köhler Frigyes zsibriki tanító államsegélyét folyósító rendeletet.

20. 4629. sz. a. közli a nm. vallás- és közokt. m. kir. min. 98886/908. sz. rendeletét Kring Ödön gyönki tanító államsegélye ügyében.

21. 4647. sz. a. küldi a nm. vallás- és közokt. m. kir. min. 94305/908. sz. rendeletét Bucski Sándor bábonyi tanító államsegélye tárgyában.

22. 4663. sz. a. közli a nm. vallás- és közokt. m. kir. min. 97930/908. sz. rendeletét, mely szerint a miniszterium a gyönki ev. gyülekezetnek iskolaépítési segélyérti kérvényét nem teljesítheti — fedezet hiányában.

23. 4697. sz. a. közli Tolna vm. közigazg. biz. 3172/908. sz. határozatát Fauszler János varsádi tanító, jav. jk.-nek újra való felvétele tárgyában.

24. 4705. sz. a. küldi a nm. vallás- és közokt. m. kir. min. 98890. sz. a. kelt s Tolna vm. közig. biz.-hoz intézett rendeletének másolatát, a váraljai II. tanítói állás szervezése tárgyában.

25. 4742. sz. a. közli Tolna vm. közig. biz. 2885/908. sz. átiratát a kistengeliczi ev. tankötelesek hitoktatása ügyében.

26. 4807. sz. a. küldi Tolna vm. közig. biz. 3128/908. sz. átiratát a bonyhádi Wickert Lajos és Molnár Lajos tanítók, — 3142/1908. sz. a. györkönyi Matthesz Adolf és Hammer József tanítók új jav. jkve tárgyában.

27. 5275. sz. a. küldi Tolna vm. közig. biz. 3347/1908. és 3285/1908. sz. átiratát a váraljai II. tanítói

állás államsegélye s új jav. jkönyvének felvétele, továbbá 3282/1908. sz. a gyönki II. tanítói állás jav. jk.-nek felvétele tárgyában.

28. 5363. sz. a küldi Tolna vm. közig. biz. 3377. sz. határozatát a váraljai I. tanítói állás új jav. jk.-nek felvétele tárgyában.

29. 5419. sz. a közli Tolna vm. közig. biz. 3488/908. sz. határozatát, Mendöl Ede sárszentlőrinci tanító új jav. jk.-nek felvétele tárgyában.

30. 5464. sz. a figyelmeztet, hogy bizonyos Kovács nevű egyén jár szerte a községekben, mint a prot. irodalmi társaság kiküldöttje, holott erre felhatalmazva nincs s könyveket ajánl megvételre, az árakat beszedi, de a könyveket meg nem küldi, tehát csaló.

31. 5507. sz. a ajánlja, hogy a tarrósi gyűl. inkább okl. tanítót alkalmazzon.

32. 5500. sz. a válaszol 832/908. sz. levelemre a miszlai ev. tanító fizetés kiegészítése tárgyában.

33. 5476. sz. a közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 108019/908. sz. Winekker János váraljai tanító, 108018/908. sz. Tritz Lipót alsónánai tanító államsegélyét folyósító rendeletét.

34. 5551. sz. a küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 110626/908. sz. rendeletét, mely szerint a gyönki gyülekezetnek 900 korona államsegélyt engedélyezett a III. tanítói állás szervezéséhez.

35. 5632. sz. a küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 101549/908. sz. Pürt Gyula kalaznói, Bauer János tolnanémedi, 121034/908. sz. Hatz Samu győrei tanító államsegélyét folyósító rendeletét.

36. 5584. sz. a küldi Váralja gyülekezetnek, a tanfelügyelőhöz benyújtott kérvényét tanítónő alkalmaztatása ügyében.

37. 5639. sz. a küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 111108/908. sz., Walter Henrik felsónánai, —

112163/908. sz., Aikelin Lajos és 114047/908. sz., Neubauer Károly udvari tanítók államsegélyét folyósító rendeletét.

38. 5669. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 125209/908. sz. rendeletét, melyszerint Nika János sárszentmiklósi tanító II. korpótlékát folyósítja.

39. 5714. sz. a. küldi Baranya vm. közig. biz. 3828. sz. határozatát a hidasi ev. iskola tantermének felállítása tárgyában.

40. 5762. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 122397/908. sz. rendeletét Mészáros László tabi tanító államsegélye ügyében.

41. 5846. sz. a. küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 121536/908. sz. rendeletét, mellyel Mayer József köttsei tanító államsegélye folyósíttatik.

42. 5897. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 105629/908. sz. rendeletét másolatban, amelynek értelmében a Jovanovits testvérek könyvkereskedésében Pancsován: „Földgömb J. Felkeltől Prágában“ feliratu földgömböt, közjog ellenes hibák miatt a hazai összes tanintézetekből kitiltja.

43. 5927. sz. a. közli Tolna vm. közig. biz. 4111/908. sz. határozatát Schád János miszlai tanító új jav. jk.-nek felvétele tárgyában.

44. 5925. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 134536/908. sz. Hatz József borjádi és 134540/908. sz. Dessaulles Henrik kácsfalui tanító államsegélyét folyósító rendeletét.

45. 5951. sz. a. küldi Tolna vm. közig. biz. 4084/908. sz. határozatát a szárazdi II-od k. tanítói állás új jav. jk.-nek felvétele tárgyában.

46. 5964. sz. a. küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 134544/908. sz. Pürt Gusztáv ági, — Becht Henrik bikali, — Plug István csikostöttösi, — Neubauer János gerényesi, — Mühl János mekényesi, — Sauerwein Jakab

ráczkozári, — Péter Sándor tófűi, — 134543/908. sz., Pausz Samu ivándárdai, — 134531/908. sz., Pfendesack Lajos hídas tanító államsegélyét folyósító rendeletét.

47. 5979. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 135342/908. sz., Kring Ödön gyönki, — Polgár József kesszőhidegkuti, — ifj. Kring Gyula kétyi, — Schäfer Mihály kistormási, — Schád János és Mendöl Ede sárszentlőrinczi, — Faukler varsádi, — 135345/908. sz., Petter Ágoston bátaapáti, — Wikkert Lajos bonyhádi, — Coriáry István kismányoki, — 135343/908. sz., Szalai László magyarkéri, — 134529/908. sz. Köhler Frigyes zsbriki tanító államsegélyét folyósító rendeletét.

48. 5993. sz. a. küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 135344/908. sz. rendeletét Hildebrandt Miksa izményi tanító államsegélye ügyében.

49. 6326. sz. a. beterjeszti a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 137975/908. sz. rendeletét Becht Béla bonnyai, Schmidt József döröcskei, Geyer Adolf ecsényi, Schöpf Adolf gadácsi, Petter János pólányi és Krámer György szilli tanító államsegélye ügyében.

50. 6231. sz. a. a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 120000/1908. sz. rendeletére hivatkozva a nem magyar tannyelvű iskolákban használandó tantervre figyelmeztet és felkér annak ellenőrzésére.

51. 6190. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 135346/908. sz. rendeletét Hammer József györkönyi, Haiszer Henrik és Rein János paksi tanító államsegélye ügyében.

52. 6341. sz. a. küldi Baranya vm. közig. biz. 4563/908. sz. határozatát a némethidasi iskola tuzsufolt-sága ügyében.

53. 6414. sz. a. közli a nm. vallás- és közokt. m. kir. min. 107938/908. sz. rendeletét iskoláinkban használandó bizonyítványok és értesítőkönyvek tárgyában.

54. 6429. sz. a. közli a nm. vallás- és közokt. m.

kir. min. 137971/908. sz. rendeletét Küffer János tabi és Bauer János torvaji tanító államsegélye ügyében.

55. 17/909. sz. a. beterjeszti a nagym. vallás- és közokt. m. kir. min. 129070/908. sz. Halász Ármin szárazdi és 125876/908. sz. Antal György majosi tanító államsegélye ügyében.

56. 78. sz. a. küld utasítást a ker. vallástanításhoz az elemi népiskolában s felhiv, hogy az esetleges észrevételeket márczius hó 25-ig terjesszem be.

57. 358. sz. a. közli Somogy vm. közig. biz. 6887/908. sz. átiratát, mely szerint figyelmeztet, hogy az új tanítói állások szervezésére előzetesen miniszteri engedély kérendő.

58. 375. sz. a. több egyh. ügy elintézésére felhiv és jelentést kér márczius 15-ig.

59. 648. sz. a. beterjeszti a vámosiak kérvényét az államosítás ügyében.

60. 401. sz. a. küld Mühl János volt mekényesi tanító részére elismerő levelet.

61. 669. sz. a. küldi Tolna vm. kir. tanfelügyelőjének 141/909. sz. átiratát a belecskai II. tanítói állás szervezése tárgyában.

62. 693. sz. a. sürgeti a hidasi gyülekezet válaszát a III. tanítói állás szervezése ügyében.

63. 792. sz. a. küldi a nm. vallás- és közokt. m. kir. min. 95720/908. sz. rendeletét Mertz Ede nagyszokolyi tanító államsegélye ügyében.

64. 988. sz. a. küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 134629/908. sz. rendeletét Till Illés szárazdi fizetése kiegészítése ügyében.

65. 1010. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 140793/998. sz. rendeletét Jány Rezső pogányi tanító államsegélye tárgyában.

66. 1634. sz. a. jelentést kíván a baranyai ev. tanítók díjleveleik kiállítása ügyében.

67. 1648. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 14936. sz. rendeletének másolatát, a tanítók illetményeinek visszamenőleg történő kiutalványozása tárgyában.

68. 1756. sz. a. felhívást intéz az állás nélküli tanítók ügyében.

69. 1941. sz. a. küldi Baranya vm. közigazg. biz. 1853/908. sz. határozatát a csikóstóttósi iskola fejlesztése tárgyában.

70. 1910. sz. a. küldi Tolna vm. kir. tanfelügyelőjének 884/909. sz. felhívását a györkönyi iskola túlszofaltsága ügyében.

71. 2312. sz. a. beterjeszti Tolna vm. kir. tanfelügyelőjének 1131/909. sz. újabbi megkeresését a belecskai iskola fejlesztése ügyében.

72. 2336. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. min. 99047/909. sz. rendeletét Kiss János magyarbólyi tanító államsegélye tárgyában.

73. 2366. sz. a. közli Tolna vm. kir. tanfelügyelőjének 1222/909. sz. átiratát, a varsádi III. tanító szervezése tárgyában.

74. 2369. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 22583/909. sz. rendeletét, mely szerint Bernhardt Henrik ny. költősei tanítónak utólag III. évötödös korpótlék fejében 1908. okt.-decz. hónapokra 25 kor. államsegélyt engedélyez.

75. 2425. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 148066/909. sz. rendeletét, Bauer János némedi-i tanító államsegélye tárgyában.

76. 2451. sz. a. küldi a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 135426/909. sz. rendeletét Sikos Károly tamási-i tanító államsegélye tárgyában.

77. 2491. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 1407/909. sz. leiratát, mely szerint Baranya vm.-ben levő kisdédóvók és elemi iskolák meglátogatásával megbizza Martos Ágoston, az orsz. közokt. tanács szakértőjét.

78. 2492. sz. a. közli Tolna vm. kir. tanfelügyelőjének átiratát másolatban, a györkönyi iskola fejlesztése tárgyában.

79. 2633. sz. a. közli a nm. vall. és közokt. m. kir. min. 49332/909. sz. rendeletét a f. évi jul. 5—24-ig terjedő tanító és tanítónői továbbképző tanfolyamok ügyében.

80. 3032. sz. a. sürgeti a csikóstóttösi gyülekezet válaszát az iskola fejlesztése tárgyában.

81. 3074. sz. a. küldi a vall. és közokt. m. kir. min. 30166. sz. rendeletét, mely Koch Henrik váraljai II-od tanító részére az államsegélyt kiutalványozza.

82. 3180. sz. a. beterjeszti a vall. és közokt. m. kir. min. 42854. sz. rendeletét Fejér Imre köttsei tanító államsegélye ügyében.

83. 3106. sz. a. közli a földmiv. m. kir. miniszter 24666. sz. rendeletét, melyben közhirré teszi, hogy a hazánkban vadon termő gyógynövények szedésének és értékesítésének elsajátítása végett lelkészek és tanítók részére 8 napi tanfolyamot rendez f. évi július 25-től augusztus 1-ig a kolozsvári m. kir. gazdasági akadémián.

84. 3228. sz. a. küldi Tolna vm. kir. tanfelügyelőségének 1222. sz. átiratát a varsádi iskolaterem kibővítése tárgyában.

85. 3229. sz. a. küldi Tolna vm. kir. tanfelügyelőségének 1131/1909. számú átiratát, mely szerint a belecskai iskolának II-od tanítói állás felállításához 1910 szeptember 1-ig halasztást enged.

86. 3350. sz. a. beterjeszti Tolna vm. közig. bizottságának 1379/1909. számú határozatát, mely szerint a gyönki I-ső tanítói állás javadalmáról új jegyzőkönyvet kell felvenni.

A szükséges intézkedéseket megtettem.

II. Egyéb ügyek.

1. Tolna vm. közig. bizottsága 2518/1908. sz. határozatával Walter Henrik felsőnánai másodtanító részére új díjlevél kiállítását rendeli, mely az új javadalmi jegyzőkönyvvel teljesen egyezzek.

Megtörtént.

2. Tolna vm. közig. bizottsága 2480. sz. határozatával a váraljai második tanterem felépítését tudomásul véve, utasítja a gyülekezetet, hogy a második szorszámu tanítói állás szervezése ügyében a m. kir. miniszterhez minél előbb folyamodják.

A kérvényt felterjesztettem.

3. A főesperesi segédlelkész több egyhm. közgyűlési jegyzőkönyvet küld megerősítés végett.

A távollévő főesperes ur megbízása folytán, mint annak helyettese, megerősítettem és a püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

4. Ugyanaz küldi a bonyhádi főgimn. igazgatónak 213. számu levelét, melyben jóváhagyás végett betérjeszti az isk. kisbizottságnak javaslatát a bonyhádi internátus berendezésére vonatkozólag.

Mint főesperes ur helyettese, az egyhm. felügyelő urral egyetértve, jóváhagytam.

5. Kring Miklós lelkész ur orgonajavitási ügyben felvilágosítást kér.

Megadtam.

6. Scherer János keszöhidegkúti tanító az isteni tisztelet mulasztása miatt ellene hozott egyhm. határozatot megfélebbezi.

Az ügyet békességes uton elintéztem.

7. Németh Gyula főesperesi segédlelkész átteszi Gyalog István főgimn. igazgatónak 216. számu levelét Zvarinyi János helyettes tanár szabadságoltatása ügyében.

A szabadságoltatást engedélyeztem.

8. Ugyanaz a segédlelkész küldi mélt. püspök urnak 3380. sz. levelét a dombovári egyesült evang. reform. egyházközség kérvényének fölszerelése tárgyában. Ugyanis említett egyházközség a létesítendő missiói állás mikénti szervezésére nézve még nem nyilatkozott.

A csikóstöttösi evang. gyülekezet elnökségét felkértem, hogy kimenve Dombovárra, hirdessen közgyűlést és terjessze be e közgyűlésnek ez ügyben hozandó határozatát, ami meg is történt.

9. Tékes, Tarrós, Ág és Gerényes leánygyülekezeteket felhivom, hogy kívánt anyásításuk ügyében nyilatkozzanak.

A nyilatkozat beérkezvén, fölterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

10. A csikóstöttösi lelkész jelenti, hogy Tékes temploma építésénél előfordult hiányok helyrehozatala ügyében új egyezséget kötött Lamping építész urral.

A gyülekezetet az egyezés bemutatására felhívtam és miután azt beterjesztette, egyházhatóságilag jóváhagytam.

11. Wagner Ádám lelkész beterjeszti az egyhm. lelkészegylet jegyzőkönyvét.

Felterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

12. Főesperesi s. lelkész küldi Schöll Lajos hidasi lelkész felebbezését Marhauser János és Wagner Henrik hidasi lakosok ügyében az 1907 április 3-án tartott rendkívüli egyhm. közgyűlés fölmentő határozata ellen.

Felterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

13. A mekényesi lelkész megfelebbezi az egyhm. közgyűlésnek az adókulcs megváltoztatása ügyében hozott határozatát.

Felterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

14. A szárazdi lelkészválasztás alkalmával nt. főesperes urat helyettesítettem.

15. A gyönki gyülekezet 12000 kor. kölcsön felvételéhez engedélyt kér építési célból.

Az engedélyt az egyhm. felügyelő urral egyetértve megadtuk.

16. A csikóstöttösi lelkész küldi Kaposszekcső ingatlan vagyonát feltüntető birtoklapját.

Átadtam az egyhm. felügyelőnek.

17. A ráczkozári lelkész kérdést intéz, hogy a tan köteles gyermek csere esetén külön felemelt tandíjat fizetnek-e.

Miután a csere által e tanulók száma nem szaporodik és így a tanító munkája sem növekszik, külön tandíj nem szedhető.

18. A kistormási lelkész jelenti, hogy a postahivatal a hivatalosan küldött csomagok után postadíjat szed s erre nézve intézkedést kér.

Ez ügyben felhivom a lelkész figyelmét a postaigazgatóságnak kiadott utasítására, mely a lelkészi hivataloknak külön meg lett küldve. Különben a hivatalos csomagok portómentesítése ügyével az egyházkerület is foglalkozik.

19. Az izményi lelkész jelenti, hogy a győrei iskola elkészült. Intézkedést kér annak felülvizsgálása és felavatása iránt.

Az épület felülvizsgálására felkértem „Péter Dániel és fiai” építőmestereket és Wikkert Lajos tanítót, bonyhádi lakosokat. Az épület felavatásával pedig a lelkészt bízom meg.

20. Mühl János mekényesi tanító engedélyt kér kisegítő tanító meghívására.

Megengedtem, hogy a gyülekezettel egyetértve kisegítőt hívhasson.

21. Csikóstóttós lelkésze beterjeszti Pflug István tanító órarendjét. A gyülekezet a váltakozó rendszer ellen óvást emel.

A gyülekezetet a második tanítói állás szervezésére ismételten felhivom. A váltakozó tanmódot jóváhagyom, mivel a tanító beteges állapotát orvosi bizonyítvánnyal igazolta.

22. A kistormási lelkész kérdést intéz, hogy a tanító más vallásu tanköteles gyermekektől, kik 12 kor. iskolahasználati díjat fizetnek, külön tandíjat szedhet-e.

Ha a tanköteles gyermek odavaló illetőségű, az iskolába fel kell venni és a tanító méltányosan tandíjban is részesítendő; ha más illetőségű, szabad alkunak van helye.

23. A győnki lelkész beterjeszti Miszla kérvényét, melyben az egyházkerületi segély-alapból 100 koronáért folyamodik.

Felterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

24. A hidasi lelkész jelenti, hogy Rác- és Német-hidas nem állít ki új tanítói díjlevelet. Továbbá értesít, hogy a némethidasi gyülekezet, miután 100 tanköteles gyermek van, a váltakozó tanítási rendszert óhajtja behozni.

Az első ügyet elintézés végett az egyhm. elnökségéhez terjesztettem fel. A váltakozó tanítási rendszert megengedtem.

25. A csikóstöttösi lelkész Pflug István ottani tanító részéről tapasztalt személyes sértés miatt panaszt emel.

Az ügyet elintézés végett a főesperesi hivatalhoz, mint illetékes hatósághoz, terjesztettem fel.

26. Az ecsényi lelkész jelenti, hogy a főszolgabírói hivatal egy harmadik tanterem felállítását sürgeti.

Habár ezen felhívás az egyházi hatóság elkerülésével történt, ami elég szomorú és újabb időben mindinkább ismétlődik, mégis felkértem a gyülekezetet, hogy saját érdekében, hacsak lehetséges, tegyen eleget a főszolgabírói felhívásnak.

27. A bonyhádi lelkész felterjeszti Halmos Loránd tanítóképezdei növendéknek az iránti kérelmét, hogy az iskolában hospitálhasson.

Megengedtem.

28. Az izményi lelkész beterjeszti a győrei iskola és tanítólak felülvizsgálatáról felvett jegyzőkönyvet és jelenti, hogy az iskolát október 11-én felavatta.

A jegyzőkönyvben felemlített javítások és pótlások okvetlen keresztülviendők. Ellenőrzésére fölkérem a lelkész urat, jelentését bevárva.

29. A mekényesi lelkész küldi Mühl János tanító nyugdíjaztatása iránti kérvényét.

Áttettem a kir. tanfelügyelőséghez.

30. A kölesdi lelkész jelenti, hogy gyülekezete, tanítója fizetését, Knabel Vilmos személyéhez kötve megjavította. Kérdést intéz, hogy be kell e ezt jelenteni a felsőbb hatóságoknál, jóváhagyás végett.

Habár tisztán a gyülekezet belügyét képezi, tudomásvétel végett bejelentendő.

31. Scherer János keszőhidegkuti tanító kérvényt nyújt be lakbére behajtása tárgyában.

Végrehajtás végett az egyhm. elnökséghez terjesztettem fel.

32. A mecsekvidéki tanítói egyesület elnöke beterjeszti ezen egyesület 1908. évi őszi gyűlésének jegyzőkönyvét.

33. A gyönki lelkész ur jelenti, hogy az új iskola-épület készen van, felülvizsgáltatott és a gyülekezet átvette.

Örvendetes tudomásul vettem és az épület felavatásával, miután a gyülekezet csak szűkebb körben kívánta felavatni, a lelkész urat biztattam meg.

34. A magyarbolyi lelkész jelenti, hogy az ottani tantermeket, többszöri figyelmeztetése dacára még mindig az iskolások söprik.

A gyülekezetet utoljára felhívom, hogy e célra rendes tisztogatót és fűtőt alkalmazzon, ellenkező esetben kénytelen leszek a világi hatóság beavatkozását igénybe venni.

35. A csikóstóttósi lelkész jelenti, hogy Graf Adolf kaposszekcsői másod. tanító tanukihallgatásra Felsőőrbe idéztetvén, iskolája nov. 19-től decz. 25-ig szünetel.

Tudomásul vettem.

36. A tabi ev. egyházközség elöljárósága vizsgálatot kér Küffer János tanítója és különösen neje ellen, állítólagos gabona lopás miatt.

Fölterjesztettem a főesperesi hivatalhoz.

37. Desaulles kácsfalui tanító 6 napi szabadságot kér.

Kérvényével az iskolaszékhez utasítottam.

38. Schöll Lajos hidasdi lelkész jelenti, hogy Laub Sándor ottani tanító beteg. Ideiglenes helyettesítését ő fogadja el s kéri ennek jóváhagyását. Jelenti továbbá, hogy a gyülekezet az iskola államosítását óhajtja.

A tanító helyettesítését elismerőleg tudomásul vettem. Az államosítást nem pártolom.

39. Mühl János mekényesi tanító bejelenti nyugdíjbavonulását s kér intézkedést végkielégítése iránt.

Nyugdíjbavonulását tudomásul véve hű és lelkiismeretes, áldásos működéseért elismerésemnek és meleg köszönetemnek adtam kifejezést. Végkielégítése iránt a szükséges intézkedéseket megtettem.

40. A tabi lelkész küldi a pécsi „Ítéltő Tábla“ ítéletét Küffer Jánosné tabi tanítóné ügyében és csatolja a gyü-

lekezet az iránti kérvényét, hogy az egyh. főhatóság fegyelmi vizsgálatot indítson a tanító és neje ellen.

Mint hatóságomhoz nem tartozót, a főesperesi hivatalhoz tettem át.

41. Vértesi Zoltán magyarbólyi lelk. újabb panaszt emel az ottani tanító, Kiss János ellen.

Fegyelmi ügy lévén, a főesperesi hivatalhoz terjesztetem fel.

42. A ráczkozári lelkész beküldi jóváhagyás végett a kijavított iskolaépítési tervrajzot és költségvetést.

Felülvizsgálatás végett a királyi tanfelügyelőséghez küldtem be.

43. Mühl János nyugalmazott tanító végkielégítési nyilatkozatot küld.

44. Tolna vm. közig. bizottsága felhiv, hogy terjeszsem be a váraljai második tanító díjlevelét.

Megtörtént.

45. Az izményi lelkész jelenti, hogy a győrei iskolánál a szükséges pótlások az asztalosi munkálatok kivételével megtörténtek.

46. Haiszer Henrik sióvidéki tanítóegyesületi elnök jóváhagyás végett 2 drb. egyházhatósági bizonyítványt küld Schäfer Mihály kistormási tanító kitüntetése ügyében.
Jóváhagytam.

47. A varsádi lelkész értesít, hogy a temető-fű használatának megváltására nézve a lelkész és tanító a gyülekezettel megegyezett és kéri ennek jóváhagyását.

A megváltási árt csekélynek találván, felhívtam a lelkész urat, hogy a temető-fű értékéről 10 évi átlagos kimutatást terjesszen be.

48. Az egyházker. népisk. bizotts. elnök az iskolai állapotokra vonatkozó statisztikai iveket küldi.

Kitöltés végett a körlelkészeknek megküldtem.

49. A magyarbólyi lelkész közli Rittinger Dániel panaszát az ottani tanító Kiss János ellen.

A lelkészt értesitem, hogy ezen panaszos ügy első sorban az iskolaszéknél tárgyalandó és elintézendő. Az ítélettel elégedetlen fél felebbezéssel élhet.

50. A készőhidegkuti lelkész jelenti, hogy gyülekezete Scherer tanítónak a lakbért megadta. Jelenti továbbá, hogy Lackner Samu belecskai tanító betegsége miatt a tanítás már október óta szünetel s kér intézkedést.

Az elsőt tudomásul veszem. A másodikra nézve felhívom a belecskai gyülekezetet, hogy kisegítő tanítóról gondoskodjék.

51. Ráczkozár lelkésze jelenti, hogy az államépítészeti mérnök alaki módosítások mellett helybenhagyta az iskolaépítési tervrajzot. A gyülekezet e módosítások megtartásával a munkálatokat kiadni kívánja, mihez hatósági engedélyt kér.

Az engedélyt megadtam oly kikötéssel, hogy az ajánlott módosítások figyelembe vételével új tervrajz készíttessék.

52. A pécsi lelkész felhívásomra jelenti, hogy a pogányi tanító részére új díjlevelet azért nem küldött, mivel az eddigit a javadalmi jegyzőkönyvvel a korpótléki kérévényhez csatolta, mely jelenleg a miniszteriumnál van.

Tudomásul vettem.

53. A készőhidegkuti lelk. jelenti, hogy Lackner Samu belecskai tanító a tanítást ismét megkezdte.

Tudomásul vettem.

54. Az egyhm. pénztáros értesít, hogy Márcz és társai mekényesi lakósok 100 K. biztosítékot tettek le Weil Henrik tanító ügyében.

Tudomásul vettem.

55. Főesperes ur megbiz, hogy Holndonner András és társai bikácsi lakósok előtt, kik panaszt nyújtottak be lelkészük ellen, olvassam fel mélt. püspök urnak 1002. illetőleg 1745. sz. leiratát, magyarázzam meg és igyekezzem őket megnyugtatni.

Megtörtént.

56. Schöll Lajos hidasi lelkész jelenti, hogy Laub Sándor tanítót nem helyettesítheti. Nevezett tanító megfelelő nyugdíjügyének elintézését várja s addig nem mond le állásáról. Kér intézkedést.

Miután nevezett tanító végkielégítést élvez, a lelkész felhivom, hogy az erre vonatkozó miniszteri rendeletet terjessze be. Addig is legyen szives helyettesítését folytatni.

57. A mekényesi lelkész jelenti, hogy Weil Henrik Gyönkre választatván, ottani II-od sorsz. tanítói állásáról lemondott.

A lemondást tudomásul véve, az állás újra való betöltése iránti intézkedésre felhivom.

58. Tolna vm. kir. tanfelügyelője értesít, hogy a dunaföldvári iskolában csak „alig kielégítő“ eredményt talált és fölkér, hogy az eredmény fokozása iránt intézkedjek.

A tanítót megintettem s nagyobb törekvésre buzdítottam.

59. Keszőhidegkut lelkésze beterjeszti Belecska határozatát, mely szerint a II-ik tanítói állás szervezése és második tanterem építése iránt halasztást kér.

Fölterjesztetem a püspöki hivatalhoz.

60. A „Bethlen Gábor“ kör elnöksége „Bethlen Otthon“ megalapításához az egyházmegyétől támogatást kér évi segély vagy nagyobb adomány megszavazása által.

A közgyűlés elé terjesztem.

61. Körlevélben felhivom a lelkészeket és tanítókat, hogy az iskolákban használt tankönyvjegyzékeket minél előbb terjesszék be.

62. Főesperes ur átteszi hivatalomhoz Petter Károly ráczkozári lakos és társainak az iskolaépítés ellen beadott kérvényét.

Válaszadásra kiadtam a ráczkozári lelkésznek.

63. A hidasi lelkész küldi özv. Neusinger Jánosné lelkész özvegyének kérvényét a „Baldácsy“ alapból való segélyezés céljából.

Miután a gyámintézet személyi kérvényeket nem fogad el, más kérvények elintézése pedig hatáskörömhöz nem tartozik, e kérvényt az említett lelkészi hivatalhoz visszaküldtem.

64. A csikóstöttösi lelkész jelenti, hogy a gyülekezet II-ik tanítói állást szervez, ha megengedtetik neki, hogy a mostani tanteremből, hozzávéve a folyosót, két tantermet építhet.

Az ügy elintézése végett személyesen mentem ki, de megegyezésre nem jutottunk. Végre is abban állapodtunk meg, hogy az említett átalakítási tervet ideiglenesen elfogadtam.

65. A ráczkozári lelkész az iskolaépítés ellen beadott levélre válaszol, melyet az egész ügy felülvizsgálatása végett áttettem a főesperesi hivatalhoz.

66. Merc Ede nagyszokolyi tanító jelenti, hogy Váradi Julia ottani menházvezetőnővel szemben megnyerte a pört és küldi az ítéletet.

Tudomásul vettem.

67. Kirchner Lajos bolmányi tanító panaszkodik, hogy gyülekezete nem akarja földjét bevetni, holott erre hiványilag kötelezve van.

Az ügy megvizsgálásával a kácsfalui lelkészt biztam meg, jelentését várva.

68. Knabel Vilmos kölesdi tanító jelenti, hogy a Tapolczán április 29-től május 22-ig tartó borgazdasági tanfolyamon résztvesz és így ezen idő alatt az oktatás szünetel.

Tudomásul vettem.

69. Tolna vm. közig. bizottsága megerősítés végett küldi Weil Henrik tanítónak Gyönkre történt megválasztásáról szóló jegyzőkönyvét.

Megerősítettem és visszaküldtem.

70. A magyarbólyi lelkész jelenti, hogy gyülekezete nem képes a tanterem tisztogatására és fűtésére külön erre alkalmas egyént fogadni szegénysége miatt.

A közgyűlés elé terjesztem.

71. A köttsei lelkész Bernhardt Henrik nyug. tanító részére gyámoldai ügyben egyházhatósági bizonyítványt kért.

Kiállítottam és elküldtem Jausz Vilmos egyházker. számvevő urhoz.

72. A varsádi lelkész küldi gyülekezetének határozatát a III-ik tanítói állás szervezése ügyében. A gyülekezet ezt nem találja szükségesnek, mivel a vidéki tanulói számának — 19 — levonásával a két tantermet elég nagyinak tartja.

Felterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

73. A bátaapáti lelkész jelenti, hogy a presbyterium megtagadta a második tanítótól a II-ik szoba átengedését, holott már egyszer határozatilag megszavazta.

A gyülekezetet a teljes lakás átengedésére köteleztem, mivel a tanító most nőül.

74. Kirchner Lajos bolmányi tanító két heti szabadságoltatást kér.

Az iskolaszékhez utasítottam, mint első fórumhoz.

75. Magyarbóly ingyen tanszerekért folyamodik.

Fölterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

76. Gadács Somogy vm. közig. bizottságától, iskola kibővítése tárgyában egy évi halasztást kér.

Folyamodványát felterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

77. Oberländer József és Kriszt György bolmányi lakosok több gyülekezeti tag meghatalmazása folytán panaszt emelnek Kirchner Lajos tanítójuk ellen.

Az ügy megvizsgálásával Vértesi Zoltán magyarbólyi lelkészt bízom meg, ki is a helyszínére kimenve, a vizsgálati jegyzőkönyvet beküldte hivatalomhoz.

78. Schneider Oszkár és Halász Ármin tanítóknak a német énekeskönyv leírásáért főesperes urral egyetértve 100 korona jutalomdíjat utalványoztam.

79. Az ecsényi lelkész küldi Somogy vm. közig. bizottságának 2121. sz. felhívását az iskolánál, a királyi tanfelügyelő látogatása alkalmával tapasztalt hiányok pótlására és Geyer Adolf tanító panaszainak elintézésére.

Mivel ezen megkeresés az egyh. főhatóság mellőzésével történt és a tényállásoknak mindenben nem is felel meg, felterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

80. Kaposszekcső korpótléki állámsegélyért folyamodik Graf Adolf másod tanítója részére.

Felterjesztettem a püspöki hivatalhoz.

81. A balatonvidéki tanító-egyesületi elnök betérjeszti a f. évi junius hó 9-én tartott közgyűlésről szóló jegyzőkönyvet.

82. A mecsekvidéki tanító-egyesületi elnök küldi ezen egyesületnek tavaszi közgyűlési jegyzőkönyvét.

83. Főesperes ur küldi a mekényesi tanítójelölési ügyben hozott elnöki végzést.

Közlöm vétiv mellett Weil Henrik tanítóval a gyönki lelk. hivatal utján és a mekényesi gyülekezettel lelkésze utján oly figyelmeztetéssel, hogy a végzés 15 napon belül a püspöki hivatalhoz megfeleltethető.

84. A baranyavári járás főszolgabírója értesít, hogy a vmegyei közig. bizotts. Pausz Samu ivándárdai tanító javadalmi jegyzőkönyvének újra való felvételét elrendelte.

Az egyh. főhatóság képviselőjére Vértesi Zoltán magyarbólyi lelkészt kértem fel és erről a főszolgabírói hivatalt értesítettem.

85. A nagyszokolyi lelkész jelenti, hogy Mercz Ede tanító helytelenül töltötte ki az első számú statisztikai ívet és fölhívása daczára sem javította ki.

A tanítót figyelmeztettem helytelen eljárására és annak következményeire, azután felszólítottam a téves adatok kijavítására. Levelemet a lelkészi hivatal utján vét-iv mellett kézbesítettem, de a tanító a vét-ívet nem írta alá, hanem eldobta és engem külön értesített, hogy az adatokat nem javítja, mivel szerinte helyesek. Azonban az adatok valótlanágáról magam is meggyőződtem. Miután ily eljárás mellett rendet fentartani és megbízható adatokat kimutatni nem lehet, s mivel a tanító makacs és minősíthetlen magaviseletével a felsőbb hatóságot is megsértette, kérem az igen tisztelt közgyűlés szigorú intézkedését.

86. A sióvidéki tanító-egyesületi elnök küldi ezen egyesületnek 1908. évi őszi, és 1909. évi tavaszi gyűlésének jegyzőkönyvét.

87. Új javadalmi jegyzőkönyv és ennek kapcsán új díjlevél a következő gyülekezeteknél lett kiállítva:

1. Kalaznón. 2. Varsádon, Tauzler János tanító részére. 3. Váralján, Winecker János részére. 4. Mucsfán, I. sorsz. tanító részére. 5. Bonyhádon, az I. IV. sorsz. t. állás részére. Az első sorszámú állás után a javadalmi jegyzőkönyv még nincsen helybenhagyva. 6. Magyarbólyban. 7. Bátapátiban az első sorsz. tanító részére. 8. Kesző-

hidegkuton az I-ső sorsz. tanító részére. 9. Köttsén, az I-ső sorsz. tanító részére. 10. Csikóstóttősön, Kaposszekcsőn, Gerényesen, Ágon, Tékesen és Tarróson. 11. Mekényesen, az I-ső t. részére. 12. Kétyen, az I. és II. sorsz. tanítói állás részére. 13. Kistormáson, az I-ső sorsz. tanító részére. 14. Nagyhajmáson. 15. Tamásiban. 16. Tolnanémedin, az I-ső sorsz. t. részére. 17. Keszőhidegkuton a II. sorsz. t. részére. 18. Mislán. 19. Gadácson és Bonnyán. 20. Somogyszilben. 21. Kácsfalun. 22. Hidason, Pfendesack és Fittler tanítók részére. 23. Marázán (jav. jegyzőkönyv még nincsen). 24. Szárazdon, az I-ső sorsz. tanító részére. 25. Ráczborjádön és Ivándárdán. 26. Kis-mányokon. 27. Ecsényben, az I-ső sorsz. t. állás részére. 28. Györkönyben, mind az öt tanító részére. 29. Gyönkön, Kring és Feller tanítók részére. 30. Ráczkozár és Bikal új tanítói díjlevelet nem ad.

1909.

88. Államsegélyért folyamodtak a következő gyűlekezetek:

I. Fizetéskiegészítésért: 1. Gyönk: a szervezendő III. tanítói állás részére. 2. Gyönk: A biztosított államsegélynek Weil Henrikre való kiutalványozásáért. 3. Köttsé: Mayer József tanítója részére. 4. Mekényes: Schiller Gottfried tanítója részére az államsegély utalványozásáért. 5. Nagyszokoly: Mercz Ede tanító részére. 6. Ráczkozár: A szervezendő harmadik tanítói állás részére. 7. Szárazd: A II. tanító részére. 8. Tolnanémedi: Bauer János t. részére. 9. Váralja: A szervezendő II-ik tanítói állás részére. 9. Váralja: A biztosított államsegélynek Koch Henrikre való kiutalványozásáért.

II. Korpótlékért: 1. Alsónána (I-ső korp.) Fritz Lajos t. részére. 2. Felsőnána, Walter Henrik I-ső korp. ügyében. 3. Pogány: Jany Rezső t. részére. 4. Tamási: Sikos Károly t. III. korpótléka ügyében. 5. Udvari: két tanítója részére.

III. Építési célra: Gyönk két izben.

IV. Tanszerekért: 1. Gyönk. 2. Miszla. 3. Magyarbóly.

89. A tanítói karban a következő változások fordultak elő: Mult év november hó 11-én halt meg Felsőnánán hosszas szenvedés után Walter Henrik ottani tanító 25 éves korában. Nemes ambícióval, fiatal lelkesedéssel kezdte meg pályafutását. Alapos képzettsége, mély vallásos érzülete, ernyedetlen szorgalma, sok, szép reményt fakasztott az egyház és haza élő fáján, de sajnos, e zöldelő levelek lehullottak. A sorvadás rágó férge támadta meg nemes életét. Fájó szívvvel láttuk hervadását, mignem szép lelke égbe szállt, alig öt évi eredményes tanítói működés után.

Daxner Ferencz 8 év óta nyugalomba vonult tanító, ki 46 éven át a magyarkéri gyülekezetnek lelkes tanítója volt, Nagyszokolyban mult év decz. 28-án végezte be munkás, de agg korában sok nélkülözések között töltött életét. Nyugdíjat nem kapott. Csekély kegydíjban részesítette az állam, mely morzsalékként hullott a gazdag nyugdíj-alap asztaláról.

Kiszenvedtek a fiatal „bajnok“ és az öreg „veterán“. Nyugodjanak békében.

Nyugdíjba vonultak: Mühl János mekényesi tanító, ki 55 évet töltött a szép tanítói pályán. Ügybuzgósággal értékesítette gazdag talentumait, nemcsak az iskola szűk falai között, hanem az egyház és haza tágas mezején is, miért is Főtiszt. és Méltóságos Püspök ur részéről is külön elismerésben részesült. — Bernhardt Henrik köttsei tanító, ki egyházi tevékenysége mellett hervadatlan érdemet szerzett községének teljes megmagyarosítása által. Hasonló buzgósággal működtek Kring József vámosi és Polster János bácsi tanítók, továbbá Laub Sándor hidasi tanító, ki végkielégítésben részesült az állam részéről.

Indítványozom, hogy hű munkásainknak sok éven át teljesített lelkiismeretes tevékenységükért jegyzőkönyvileg fejezzük ki elismerésünket és hálánkat.

Ezzel kapcsolatban felemlitem, hogy Schäfer Mihály kistormási tanító szűkebb körben ünnepelte 50 éves tanítói jubileumát. Jó kívánataimnak levélben adtam kifejezést, de e helyen is üdvözljük a derék szelid-lelkű, mély vallásos érzésű hazafias tanítót.

Tanítókul megválasztottak: Mayer József Györkönyből Kötsére másod, később I. tanítóul, Halász Ármin Szárazdról Györkönybe V. tanítóul, Till Illés Szárazdra II. t., Antal György Majosra II. t., Koch Henrik Váraljára az ujonan szervezett II. t., Weil Henrik Mekényesről Gyönkre az ujon. sz. III. t., Feijér Imre Kötsére II. t., Ormosi Lajos Felsőnánára kisegítő t., később Walter Henrik elhalálozása folytán helyettes t., Schiller Adolf Mekényesre II. t., Széles Gyula Vámosra, hol előbb mint helyettes t. volt alkalmazva.

Üresedésben van: a mekényesi I., a hátsóputendai, a ráczhidasi II., a felsőnánai II. és az izményi II. tanítói állás.

Uj iskola épült: Gyönkön és Györén. Uj iskolát épít Ráczkózár.

Megköszönve a lelkész, tanító és világi urak szives támogatását, a mélyen tisztelt közgyűlés jóindulatába magamat ajánlva, évi jelentésemet befejezem.

Tomka Gusztáv

alesperes.

Az egyházmegyei közgyűlés köszönetének kifejezése mellett tudomásul veszi alesperes jelentését, intézkedéseit, jóváhagyva megerősíti s a jelentéssel kapcsolatban a következő határozatokat hozza:

A 60. pontnál: őszinte érdeklődéssel, teljes méltánnyalással van a nemesczélú „Bethlen Otthon“ iránt, de rendelkezésre álló alap hiányában, nagy sajnálatára segélyt nem szavazhat meg.

A 85. pontnál: megbizza az elnökséget, hogy Mertz Ede nagyszokolyi tanító ellen fegyelmi vizsgálatot indítson.

A 89. pontnál: Walter Henrik és Daxner Ferencz ügybuzgó tanítók elhunytá felett részvétének jegyzőkönyvileg ad kifejezést. A nyugalomba vonult Mühl János, Kring József, Polster János és Laub Sándor tanítóknak hosszú időre terjedő működésükkel, tevékeny munkásságukkal szerzett érdemük méltánylásaként jegyzőkönyvileg fejezi ki elismerését.

Jegyezte

Eöszé Zsigmond

egyhm. e. főjegyző.

6. Tárgyaltattak a pénzügyi bizottságnak Bonyhádon, 1909 június 16-án tartott rendes és Pécssett 1909 július 12-én tartott rendkívüli gyűléséről szóló jegyzőkönyvei.

Jegyzőkönyv

felvéve a t. b. s. ág. hitv. ev. egyházmegye pénzügyi bizottságának Bonyhádon, 1909. évi június hó 16-án tartott rendes ülésén.

Jelen voltak: Kracher György p. ü. b. elnök, Schöll Lajos számvevő, Gyalog István, Marhauser Imre, Kreth Radó, Beke Andor, Ermel Adolf, Graf József, Reichert Gyula, Lehmann János és Genersich Tivadar p. ü. b. tagok.

I. Elnök a megjelent tagokat szívélyesen üdvözlővén, az ülést megnyitja s a következőkben terjeszti elő elnöki jelentését:

1. Az egyházmegyei közgyűlés határozatához képest a pénztárak állásáról szóló kimutatást a költségvetésekkel együtt kinyomatta és szétküldötte.

2. A pénztárakat az év folyamán számvevővel együtt többször megvizsgálták, a naplókat lezárták, a mutatkozó pénzkészletet számbavették s mindent rendben találtak.

3. Mühl János p. ü. b. tag tagságáról lemondott.

Tudomásul szolgál.

II. Ügyész jelenti, hogy 25000 korona adatott ki szabályszerű biztosíték mellett.

Tudomásul vétetik.

III. Pénztáros jelenti, hogy a rendes kiadásokat csak úgy fedezhette, hogy az adott felhatalmazásnál fogva a takarékpénztárból kb. 54000 koronát vett fel folyó szám-lára 5 $\frac{1}{2}$ % mellett, magánosoktól pedig 4000 koronát 5% mellett.

A kamathátralék valamivel több, mint az előző évben, de ez időközben nagyrészt befolyt.

Tudomásul vétetik s pénztáros megbizatik, hogy a pénz-viszonyok kedvezőbb voltára való tekintettel, az illető takarékpénztárnál a kamatláb leszállítását kérelmezze.

III. a) Számvevő jelenti, hogy az összes pénztárakat és zárszámadásokat átvizsgálta és helyeseknek találta; a hátralékos követelés ugyan valamivel több a múlt évinél, de behajthatatlan ezek között nincs.

Tudomásul vétetik. Gyönk hátralékát illetőleg pénztáros utasittatik, hogy azt erélyesen hajtassa be. A pénztárosok részére pedig javasoltatik az esp. közgyűlésnél a felment-vénynek a szokásos óvás fentartása melletti megadása.

b) Számvevő betérjeszti az 1909 január 1-ről szóló pénztári leltárt 2 példányban.

Elfogadtatik.

c) Számvevő betérjeszti az 1909. évről szóló házi-pénztári költségvetést.

A költségvetés tárgyalása során azon indítványokat teszi, hogy a bizottságok tagjai ezentul fuvardíjon kívül napidíjban is részesüljenek, továbbá, hogy a kerületi követek a Sopronban tartandó ker. közgyűlésre 60 kor. utiköltségben részesüljenek, ami azonban csak úgy lehetséges, ha az esperesek ezentul a házipénztárból — tekintettel arra, hogy a közigazgatási államsegélyből ugyis 1600 kor. tiszteletdíjban részesíttetnek — nem kapnak tiszteletdíjat és ha az esperesek utiköltségét nem a házipénztár viseli, hanem a közigazgatási államsegélyből nyerendő 400 korona utiátalányból maguk fedezik.

Ugyancsak számvevő, hivatkozással a f. é. ker. rend-kivüli közgyűlés jegyzőkönyvének 10. pontjára, javaslatot

kér arra nézve, hogy a házipénztár azontul is ad-e az espereseknek tiszteletdíjat vagy sem, mert tudomása szerint az esperesek a kerül. közíg. államsegélyben már 1908 óta részesülnek és mégis a házipénztárból is 1908-ra egészen, 1909-re pedig részben felvették tiszteletdíjukat.

A p. ü. b. elnököt megbizza azzal, hogy az espereseket kérdezze meg, hogy 1908-ra mennyit kaptak a közíg. államsegélyből a kerülettől tiszteletdíj, iroda-átalány és uti-átalány czimén s vajjon az esetleg felvett uti-átalány terhére a ker. közgyűlési utiköltségeket is viselniök kell-e s csak a válaszuk beérkezte után fog a rendkívüli ülésen számvevő fenti indítványai fölött határozni, illetőleg az esperesi közgyűlésnek javaslatot tenni.

d) Számvevő előterjeszti a m. é. egyhm. közgy. jkv. 8. pontja alapján a főgimn. 1910., 1911. és 1912. évre szóló költségvetést.

A p. ü. b. tekintettel arra, hogy e költségvetések úgy készítették el, hogy ezekből számszerűleg kitűnjék, vajjon a tanári kar azon óhaja, hogy a tanárok lakbér ügye rendeztessék és a tanárok gyűlési képviseleti költsége kiutaltványoztassék-e s hogy melyik és hány új tanári állás rendszeresíthető, a költségvetések tárgyalásába belebocsátkozik s azt látja, hogy ez idő szerint ez óhajok egyike sem teljesíthető s egy új állás sem rendszeresíthető, legalább addig nem, míg az új beruházási államsegély le nem érkezik, amikor is a p. ü. b. e kérdésekkel újra foglalkozni fog, ha erre az esp. közgyűléstől külön megbízást kap. Az 1910. évi költségvetést a p. ü. b. számvevőnek visszaadja azzal, hogy a tanári kar óhajait és a vallástanári rendszeresített fizetésű állást illető számszerű tételek kihagyásával az 1910. évre teljesen reális költségvetést készítsen, mit a p. ü. b. szintén rendkívüli ülésen letárgyal.

e) Számvevő jelenti, hogy az igazgató közölte vele az új felemelt fentartási államsegély kérvényhez szükséges normál költségvetést, mely szerint a főgimn. fentartásához évi 32000 kor. államsegély szükséges. A költségvetést számszerűleg helyesnek találta.

A p. ü. b. tekintettel arra, hogy a költségvetés tárgyalása során meggyőződött arról, hogy több szükségleti tételt okvetlenül fel kell emelni, a fedezetet pedig a kamatjövedelemnél a bemutatott költségvetés igen magasra emelte azáltal, hogy 6 százalékos kamatot mutat ki, amitul ideális, de mert a megejtett számítások alapján a p. ü. b. csak úgy tartja lehetőknek a főgimn. anyagi boldogulását, ha legalább 40000 korona fentartási államsegélyben részesül; számvevőt megbizsa azzal, hogy a fentartási államsegély-kérvényhez új költségvetést készítsen, mit szintén rendkívüli ülésen tárgyaland.

IV. Fuvardijban felvett Reichert Gyula 10 koronát, Genersich Tivadar 2 korona 40 fillért.

V. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésével Gráf József és Lehmann János bizatnak meg.

Kmft.

Kracher György

p. ü. b. elnök.

Gráf József

Genersich Tivadar

jegyző.

Lehmann János

Jegyzőkönyv

felvéve a tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye pénzügyi bizottságának Pécsett 1909. évi július hó 12-én tartott rendkívüli ülésén.

Jelen voltak: Kracher György p. ü. b. elnök, Schöll Lajos számvevő, Marhauser Imre pénztáros, Beke Andor alpénztáros, Faik Henrik ephorus, Reichert Gyula és Genersich Tivadar p. ü. b. tagok.

I. Elnök a megjelent tagokat szívélyesen üdvözlővén, az ülést megnyitja s felhivja a bizottságot, hogy a f. é. június hó 16-án tartott rendes ülésen felvett jegyzőkönyv II. c), d), e) pontokra nézve mondjon véleményt:

1. az esperesek tiszteletdíja, a kerületi követek uti-költsége s a bizottságok napidíjügyében,
2. az 1910. évi főgimnáziumi költségvetés és
3. a főgimnáziumi normál-költségvetés tárgyában.

Az első pontra nézve a bizottság tekintettel arra, hogy a házipénztárnak a rendes kiadásokra sincs meg a szükséges fedezete, továbbá, hogy a kerületi közgyűlés az esperesek részére már a folyó évre 1600 koronát utalványozott ki a közigazgatási államsegélyből, javasolja, hogy a házipénztárból ily czimen tiszteletdíj ne fizetessék a folyó évre sem; továbbá, hogy méltányossági szempontból helyesnek találná, ha a tiszteletdíjból a főesperesnek 1000, az alesperesnek 600 korona jutna.

A kerületi követek utiköltségére vonatkozólag javasolja, hogy azok különbség nélkül 60—60 koronát kapjanak; egyben utasítsa az egyházmegyei közgyűlés a pénzügyi bizottságot, hogy a kerületi követek utiköltsége tekintetében tegyen évről-évre a távolság tekintetbe vételével megfelelő javaslatot az egyházmegyei közgyűlésnek.

A bizottságok napidíja ügyében méltányosnak találná a p. ü. b., ha azok nemcsak fuvardíjban, hanem napidíjban is részesítenének.

2. A főgimnázium 1910. évre szóló költségvetésből kitűnik, hogy az 2500 korona hiánnyal záródik s ennél fogva ajánlja, hogy a számvevő által ujonan összeállított költségvetés fogadtassék el.

3. A számvevő beterjeszti a fentartási államsegély iránti kérvényhez melléklendő normál költségvetést 2 példányban: egyet 40000 korona és egyet 45000 korona szükségletéről.

A p. ü. b. nem találván indokoltnak, hogy a kerületi 1260 korona subventióról és a gyülekezetek 900 korona évi illetékéről lemondjunk, a 40000 koronás költségvetés elfogadását ajánlja.

Jelen jegyzőkönyv hitelesítésével megbizatnak: Reichert Gyula és Faik Henrik.

Ezzel az ülés bezáratott.

Kmf.

Kracher György

p. ü. b. elnök.

Genersich Tivadar

jegyző.

Reichert Gyula

f. ü. b. hitelesítő tag.

Faik Henrik

f. ü. b. hitelesítő tag.

1. Az egyházmegyei pénztárosnak a jun. 16-iki pénzügyi bizottsági gyűlés III. pontja alatt foglalt azon jelentését, hogy a rendes kiadásokat csak úgy fedezhette, hogy az építkezés költségeire a bonyhádi takarékpénztártól 54000 koronát $5\frac{1}{2}\%$ mellett, magánosoktól pedig 4000 koronát 5% mellett vett fel, az egyházmegyei közgyűlés tudomásul veszi.

2. A pénzügyi bizottságnak u. e. jegyzőkönyv III. a) pontja alatt tett azon jelentését, hogy az összes számadások felülvizsgálatván, helyeseknek találtattak s így a pénztárosok számára a felmentvény megadassék, az egyházmegyei közgyűlés elfogadja s a szokott óvás fenntartása mellett a felmentvényt a pénztárosoknak a maga részéről is megadja.

3. A III. d) pont alatt jelenti a pénzügyi bizottság, hogy a múlt évi egyházmegyei közgyűlés jkönyvének 8-ik pontja alapján számszerűleg indokolt költségvetést készített a főgymn. 1910-ik évi bevételeiről és kiadásairól, melyből kitűnt, hogy a tanári karnak sem a lakásbér rendezésére, sem a képviseltetési költségek fedezésére vonatkozó kérelme nem teljesíthető. Ugyanezen pontnál jelenti a pénzügyi bizottság, hogy az ujonnan szervezendő állások közül fedezet hiánya miatt egyik sem tölthető be rendes tanárral.

Az egyházmegyei közgyűlés a jelentést sajnálatos tudomásul veszi, de utasítja a pénzügyi bizottságot, hogy az új beruházási államsegély elnyerésekor újra foglalkozzék-e kérdésekkel és javaslatát tegye meg a jövő évi esperességi gyűlésen.

4. A pénzügyi bizottságnak rendkívüli ülése II. pontja alatt foglalt azon javaslatát, hogy mivel a házipénztárnak a rendes kiadásokra sincs fedezete és mivel az esperesek a f. évre a közigazgatási államsegélyből 1600 koronát kaptak, a házipénztárból a f. évre tiszteletdíj egyáltalán ne fizetessék nekik, az egyházmegyei közgyűlés azon változtatással fogadja el, hogy az esperesek első félévre

eső tiszteletdíja, mivel a kerületi közgyűlés a felosztást csak márczius hóban eszközölte, hagyassék meg, a II. félévre azonban, valamint továbbra is csak a közigazgatási államsegélyből nyerjenek tisztelet díjat és pedig úgy, hogy a főesperes 1000, az alesperes pedig 600 korona tiszteletdíjban részesüljön.

E tárggyal kapcsolatban azonban elhatározza az egyházmegyei közgyűlés, hogy jegyzőkönyvi kivonat alakjában felterjesztést intéz a kerülethez annak kérelmezése végett, hogy esperesek tiszteletdíját rendkívüli nagy egyházmegyénkben emelje a ker. közgyűlés valamint a lélekszám, úgy az egyházközségek száma és az esperesség kiterjedése arányának megfelelőleg. Ily nagy egyházmegye kormányzása ugyanis oly sok munkát és anyagi áldozatot követel, hogy eredményes igazgatása csak megfelelő anyagi támogatás mellett lehetséges.

5. A pénzügyi bizottságnak ugyanezen jkönyvi pont alatt a kerületi követek díjazására vonatkozó javaslatát az egyhm. közgyűlés azon módosítással fogadja el, hogy az esperesek, mivel az egész gyűlés folyama alatt kénytelenek jelen lenni, továbbra is 80—80 koronát, a kerületi lelkész követek pedig a f. évben 60—60 koronát kapjanak, a következő években pedig az utóbbiak utiköltségét mindenkor az egyházmegyei közgyűlés határozza meg.

6. A pénzügyi bizottságnak a számvevőszéki tagok és népiskolai bizottsági tagok fuvar- és napidijára vonatkozó javaslatát az egyházmegyei közgyűlés elfogadja, de egyuttal kimondja, hogy ne csak az itt megnevezett bizottsági tagok, hanem az egyházmegye minden bizottságának tagjai részesüljenek napidíjban és a fuvar költség megtérítésében.

7. A pénzügyi bizottság rendkívüli ülésének II. 3. alpontja alatt jelenti, hogy a főgymn. fenntartási állam-

segélyének kérelmezése végett költségvetést készített, mely 40000 korona államsegélyt igényelne. Az iskolai nagybizottság június 22-én tartott ülésében ezt a költségvetést tárgyalta és a fedezetből a kerületi 1260, és az esperességi 900 koronás hozzájárulást, továbbá a tanárok által a nyugdíjra fizetendő 2% évi hozzájárulást törölte és utasította a pénzügyi bizottságot, hogy ezen törlések eszközzésével új normal költségvetést készítsen. A pénzügyi bizottság ezen utasításnak rendkívüli közgyűlésén eleget tett, de semmivel sem találja indokoltnak az említett tételek törlését, azért kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy a 40000 koronás szükségletet feltüntető költségvetést fogadja el és ez alapon kérje a magas kormánytól az intézetünkkel 1898-ban kötött fenntartási államsegély revízióját.

Az egyházmegyei közgyűlés a maga részéről sem tartja megokoltnak, hogy a kerületnek évtizedes hozzájárulása most, mikor a kerület erőforrásai növekedtek és intézetünknek főgymnasiummá történt fejlesztésével nemcsak egyházmegyénknek és dunántúli kerületünknek, hanem — bizvást mondhatjuk — egész magyarhoni evangyéliumi egyházunknak egy őrálló Siont, egy megerősített végvárat emeltünk itt a más felekezetűek nagy sivatagjában levő kis oázisunkon, megtagadtassék és minden elfogadható megokolás nélkül tőlünk elvonassék.

De nem tartja méltányosnak az egyházmegyei közgyűlés azt sem, hogy egyházközségeink most vonják meg évi segélyüket, mikor terheik szintén könnyebbülnek és most lazítsák az iskola alapításától fennálló szoros kapcsolatot, mikor büszkén vallhatják magukénak diszes főgymnasiumunkat.

A tanári testület hozzájárulását sem nélkülözheti az egyházmegye, mert teljes tudatában van annak, hogy mennél többet kérünk az államtól, annál több jogot fog az követelni magának.

Ezen indokoknál fogva az egyházmegyei közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslatát egyhangulag elfogadja és felkéri az elnökséget, hogy ez alapon kérelmezze a kerületnél és az egyetemenél az 1898-iki szerződés revíziójának megengedését.

7. Olvastattak az iskolai nagybizottságnak 1909. márczius hó 2-án tartott rendkívüli és 1909. évi június hó 22-én Bonyhádon tartott rendes gyűléseiről alább egész terjedelmében közlendő jegyzőkönyvei:

Rendkívüli gyűlés

1909. márczius hó 2-án.

Jelen vannak: Horváth Sándor főesperes, Szeniczey Géza felügyelő mint elnökök, Tomka Gusztáv alesperes, Hazslinszky Géza főgimr. felügyelő, Marhauser Imre esperességi pénztáros, Gráf József, Genersich Tivadar, Schöll Lajos, Sass László, Szentiványi Miklós, Lehmann János, Ermel Adolf, Pfendesack Lajos, Wikkert Lajos, Gyalog István igazgató, Beke Andor, Faik Henrik ephorus, bizottsági tagok, továbbá Hajas Béla, Molnár Kálmán, Demiány Ervin, März Konrád, Braun Ádám, Kovács Jenő, Zvarinyi János tanárok, Szűcs Imre segédlelkész mint vendég és alulírt jegyző.

Szeniczey elnök szívélyesen üdvözli a megjelent tagokat és megnyitja az ülést.

Még a tárgysorozat előtt szót kér Gyalog igazgató és jelenti, hogy a tanári kar az esperességi gyűlés határozata alapján a maga kebeléből Beke Andort választotta bizottsági taggá; Faik Henrik lemondván a jegyzőségről, a tanári kar helyette Kiszely Gézát tette meg az értekezletek jegyzőjévé, Faik azonban mint ephorus továbbra is bizottsági tag marad.

Ezzel kapcsolatban Faik nagyb. jegyző hivatkozással az eddigi gyakorlatra, lemond ebbeli tisztségéről.

A bizottság igazgató azon előterjesztését, hogy a tanári karból tagjai a nagybizottságnak hivatalból is: az igazgatón kívül Faik ephorus, Beke választott tag, Kiszely jegyző, tudomásul veszi, nagybizottsági jegyzővé pedig egyhangulag Kiszely tanárt választja meg.

I. Az elnökség jelentése a 136000 K építési államsegély ügyében kiadott 7000/1909. sz. min. rendelet tárgyában.

Főesperes bemutatja a nagym. miniszter ur 7000/1909. sz. leiratát, melyben jelenti, hogy hajlandó az iskola építésére 136000 koronát engedélyezni. Ez összeget kölcsön alakjában kívánja biztosítani olyformán, hogy a törlesztési hányadot az államkincstár terhére elvállalja. Felszólítja a fenntartóságot, hogy ezen összeg erejéig felveendő törlesztéses kölcsön iránt kérjen néhány pénzintézettől ajánlatot és azokat elbírálás és az államkincstár terhére elvállalandó annuitás megállapítása végett terjessze fel hozzá.

A miniszteri leirat örvendetes tudomásul szolgál.

II. Igazgató jelentése a 136000 korona építési államsegély erejéig felveendő törlesztéses kölcsön ügyében beérkezett pénzintézeti ajánlatok tárgyában.

Igazgató jelenti, hogy a főesperes megbízása folytán a 7000/1909. sz. min. rendeletet következő pénzintézeteknek küldte meg ajánlattétel céljából, a

- a) Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnek,
- b) Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak,
- c) Magyar Jelzálog Hitel Banknak,
- d) A Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálog

Bankjának.

A Magyar Jelzálog Hitelbank hajlandó a kölcsönt megadni 4·45 százalék annuitás és 94·5 százalék árfolyamelszámolás mellett, a többiek részint nem tettek ajánlatot, részint tudatták, hogy nem kívánnak ajánlatot tenni.

Többek felszólalása után a Nagybizottság felkéri Sass László biz. tagot, lépjen érintkezésbe a Szegzárdi Takarékpénztárral, az igazgató kérjen még személyesen is néhány ajánlatot más hazai pénzintézetektől is (Pesti Hazai Első Takp., Pesti Magyar Keresk. B., Bpesti Belvárosi Takp., Egyesült Fővárosi Takp., Magy. Ált. Hitelbank.) Az elnökséget pedig felhatalmazza, hogy a beérkezendő ajánlatokat terjessze a kormány elé és pedig első helyen azt, melyet legelőnyösebbnek talál.

III. Intézkedés az V—VII. osztályok fentartása és a VIII. osztály felállítása tárgyában a Magas Kormányhoz intézendő jelentés ügyében.

A gyűlés az igazgató tájékoztató előadása után kimondja, hogy az V—VII. osztályokat a jövőben is fentartja, a VIII. osztályt pedig 1909 szept. hó 1-én megnyitja.

Ennélfogva felkéri az egyházmegyei elnökséget, hogy a nagym. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Urhoz tegyen erre vonatkozólag felterjesztést előzetes tudomásul vétel végett.

IV. A tanári testület javaslata a VIII. osztály megnyitásával felállítandó tanszékek és azok szaktárgyaira vonatkozólag.

Felolvastatván a tanári testület javaslata, a bizottság egyhangulag kimondja, hogy a VIII. osztály felállításával egy ág. ev. hittanári, egy természettan-mennyiségtani, egy latin-történeti (esetleg latin-magyar) tanszéket állít fel és tekintettel azon körülményre, hogy a múlt esztendőben a tornatanítói állásra hirdetett pályázat meddő maradt és így ez állás nem volt betölthető, újra elhatározza a tornatanítói állás kreálását is.

V. Az új tanszékek betöltésének módozatai, az alkalmazandó tanárok javadalmának megállapítása.

A tanári kar javaslata alapján e kérdés alapos megvitatása után a Nagybizottság elhatározza, hogy a vallástanári tanszéket helyettes, esetleg rendes, a mennyiségtan-természettani és latin-történeti tanszéket, valamint a tornatanítói állást egyelőre helyettes tanárokkal tölti be. Az alkalmazandó tanárok óraszámát a Rendtartás értelmében állapítja meg azzal a hozzáadással, hogy heti 20 óránál többre nem kötelezhetők. A rendes tanár javadalmazása az eddigi gyakorlat szerint 2400 K törzsfizetés, 400 K lakbér, megfelelő személyi pótlék, 5 ízben 200—200 K ötödéves korpótlék, a helyettes tanároké és tornatanítóé 1600 K jutalomdíj.

VI. A pályázati határidő meghatározása és a pályázati hirdetések közzététele.

A gyűlés a pályázat határidejéül f. é. június hó 1-ét tűzi ki s megbizza az igazgatót, hogy a pályázati hirdetések közzétételéről kellő időben gondoskodik.

VII. A természettani szertár és a butorzat kiegészítése iránt tett intézkedések jóváhagyása.

Igazgató jelenti, hogy tekintve a VIII. osztály szükségleteit, egy budapesti tanszergyárban 4175 kor. erejéig fizikai szereket rendelt, melyeket a czég f. é. június 20-ig szállítani köteles. Szem előtt tartva továbbá a VIII. osztály és egyéb helyiségek butorzati szükségleteit, megrendelést tett részint budapesti, részint bonyhádi iparosoknál 2400 kor. erejéig azzal a kikötéssel, hogy az illető czégek legkésőbb f. é. június 15-ig tartoznak a butorzatot az intézet rendelkezésére bocsájtani.

A gyűlés az igazgató intézkedését jóváhagyólag tudomásul veszi.

VIII. Az építőbizottság javaslata az emléktáblák felállítása iránt.

Igazgató jelenti, hogy intézetünk egy jóakarója: Kurtz István földbirtokos ur egy az intézet új épületében elhelyezendő felírásos emléktábla költségeinek fedezésére 500 koronányi összeget ajánlott fel. Az építőbizottság véleményezi a tábla felállítását és javaslatba hozza a Nagybizottságnál.

A Nagybizottság Gyalog igazgató jelentését örvendetes és lelkes tudomásul veszi, a márványtáblák beszerzését elhatározza, a nemesszívű, nagylelkű adományozónak pedig ritka áldozatkészségéért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz meg, miről nevezettet jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

IX. Indítványok.

a) Horváth egyh. elnök előterjeszti Marhauser Imre ny. tanár azon kérelmét, hogy neki a folyó tanévben a főgimnáziumnál végzett vallástani oktatásért 800 korona megszavaztassék.

A bizottság helyt ad Marhauser kérelmének és megszavazza a 800 koronát.

b) Faik tápintézeti ephorus jelenti, hogy a tápintézet helyisége nem felel meg céljának sem terjedelem, sem

az étkező helyiségek és más szobák elhelyezése szempontjából. Szükséges volna vagy a helyiségek átalakítása s kibővítése, vagy új épület felállítása vagy bérbevétele.

A Nagybizottság felkéri a Kisbizottságot, dolgozzon ki egy javaslatot illetőleg tervezetet a legközelebbi nagybizottsági gyűlésig.

X. Fuvardijak kiutalványozása.

Az elnökség a következő fuvardijakat utalványozza ki:

Horváth főesperesnek	20	kor.
Tomka alesperesnek	10	„
Genersich biz. tagnak	5	„
Schöll, Pfendesack biz. tagoknak 4—4 kor.	8	„
		Összesen 43 „

Horváth egyh. elnök köszönetet mond a tagoknak türelmükért, berekeszti az ülést.

Kmf.

Kiszely Géza

nagyb. jegyző.

Rendes gyűlés

1909. junius hó 22-én.

Jelen vannak: Horváth Sándor főesperes, Szeniczey Géza egyházm. felügyelő, Tomka Gusztáv alesperes, Czipott Áron, Gráf József, Haffner Vilmos, Kracher György, Schöll Lajos, Szabó János lelkészek, Szent-Iványi Miklós, Hazslinszky Géza főgymn. felügyelő, Marhauser Imre, Lehmann János, Ermel Adolf, Sass László, Gyalog István, Beke Andor, Faik Henrik, Rökk Alajos, Péter Sándor, Pfendesack Lajos, Wikkert Lajos biz. tagok valamint alulírt jegyző. Vendégek: Hajas Béla, Molnár Kálmán, Demiány Ervin, März Konrád tanárok, Szücs Imre segéd-lelkész, Becht N., Kring N., Martin György és Kiss János tanítók.

Szeniczey Géza elnök utal a gyűlés tárgysorozatának fontosságára, felhívja erre a tagok figyelmét és megnyitja a gyűlést.

I. Az elnökség jelentése :

1. A felügyelet gyakorlása: Az elnökség a tanév folyamán ötször látogatta meg az intézetet és így személyesen volt alkalma megfigyelni azt a munkát, mely az iskola falai között folyik. Azonkívül az igazgatótól is időről-időre beérkeztek a jelentések és így az elnökség állandóan tájékozva volt a főgymnasium szellemi és anyagi életéről, melyek megnyugtatók.

2. A miniszter rendelkezése alatt álló tanszékek beöltése: Az isk. nagybizottság határozata értelmében a mértani- és szabadkézi rajzi, továbbá a földrajzi-természetrajzi tanszékre folyamodványok felterjesztetvén, a magas tanügyi kormány 92564/1908. sz. rendeletével rendes tanári minőségben az első tanszékre März Konrád mezőberényi áll. polg. iskolai okl. rendes tanárt, a második tanszékre pedig Braun Ádám a budapesti tanárképző intézeti gyakorló főgymnasium okl. gyakorló tanárjelöltjét nevezte ki. Mindketten elfoglalván állásukat, szept. 5-én az elnökség kezébe hivatalos esküt tettek.

3. Az évközben beállott tanárváltozások: Demiány Ervin rendes tanárrá lépett elő és szeptember 5-én hivatali esküt tett. Zvarinyi János a VII. osztály felállításával ujonnan szervezett latin-görög tanszékre helyettes tanárrá választatván, katonai szolgálata miatt szeptember hónapra szabadságoltatott és állását október elején foglalta el.

Időközben Braun Ádám a tanügyi kormányhoz állami szolgálatért folyamodott és a miniszter által 21873/1909. sz. rendelettel a nagykállói áll. gymnasiumhoz kineveztetvén, itteni állásáról f. é. márczius 24-én lemondott és az elnökség a tanári testület előterjesztésére a természettan-földrajzi tárgyak tanításával megbizta Dánielisz Jenő szakvizsgázott tanárjelöltet és neki a hátralevő 3 óra helyettes tanári fizetést ajánlott fel.

4. A torna-tanítás és játékvezetés ügyében történt intézkedések: Az elnökség a tanári testület előterjesztésére

az I. és II. osztály, a III. és IV. osztály, az V., VI. és VII. osztály tornatanításával Demiány Ervin, Beke Andor, illetőleg Kovács Jenő, az I—IV. osztály és az V—VII. osztály játék-vezetésével Beke Andor, illetőleg Demiány Ervin tanárokat bizta meg, kik a meghatározott díjért a megbízást elfogadták.

5. A helyettes tanárok okleveleinek bemutatása: Az igazgató jelentette, hogy Kovács Jenő helyettes tanár a mennyiség-tan-természettanból és Zvarinyi János helyettes tanár a latin-görög nyelvből a tanév folyamán oklevelet nyertek és az elnökség a két oklevelet a gyűlésen bemutatja.

6. Felterjesztések a tanárok nyugdíj-igényének és személyi pótlékának ügyében: Még a múlt tanévben felterjesztés intéztetett a magas kormányhoz az iránt, hogy Faik Henrik második ötödéves pótléka beszámíttassék és Molnár Kálmán a nyugdíjintézet kötelékébe felvétessék; e felterjesztések alapján Faik nyugdíja a 6661/1908. sz. miniszteri rendelettel kiigazított, Molnár a 31617/1908. sz. miniszteri rendelettel a nyugdíjintézet kötelékébe felvételre, a 91341/1908. sz. rendelettel pedig — tekintettel Forberger László halálára is — a fenntartóság évi hozzájárulása további intézkedésig 1324 koronában állapítatott meg.

A nyugdíj-ügyre való tekintettel a folyó iskola évben felterjesztést intézett az elnökség Beke Andor és Hajas Béla tanárok ügyében, minthogy azok fizetése a beállott változások miatt 400—400 koronával emelkedett és Bekének a harmadik ötödéves pótléka folyósíttatott; továbbá Demiány Ervin, März Konrád és Braun Ádám rendes tanárok érdekében, kiknek a nyugdíj kötelekébe leendő felvételét kérte. Ezek a felterjesztések még elintézve nincsenek.

Ugyancsak felterjesztést kellett intézni a kormányhoz Beke Andor, Hajas Béla, Demiány Ervin, März Konrád és Braun Ádám rendes tanárok személyi pótléka tárgyában

is; az első kettőé kiigazított, de a három utolsó személyi pótléka még máig sincs folyósítva.

7. Özv. Forberger Lászlóné részére özvegyi ellátás kiutalványozása: Az elnökség felterjesztvén özv. Forberger Lászlóné folyamodványát, a miniszter özvegyi ellátás címén 1224, temetési költség címén 720 koronát utalványozott.

8. A tanév megnyitása után — az isk. nagybizottság határozata alapján — az elnökség kérelmezte az V., VI. és VII. osztályok nyilvánossági jogát; a kérelmezett jog az 1908/9. tanévre a 131803/1908. sz. miniszteri rendelettel megadatott.

9. Az elnökség az isk. nagybizottság határozata folytán a kellő időben bejelentette, hogy a fenntartóság az V., VI. és VII. osztályt továbbra is fentartja és a VIII. osztályt újból megnyitja. A miniszter a bejelentést 43887/1909. sz. alatt tudomásul vette és így a VIII. osztály felállításának semmi sem áll útjában.

10. Az elnökség tekintettel az építés körül felmerült költségek emelkedésére — a nyert meghatalmazás alapján — folyamodványt intézett az egyházkerületi és egyetemes gyűlésekhez engedtessék meg, hogy a fenntartósága korábban engedélyezett 150000 korona építési államsegély helyett 226000 koronát vehessen igénybe. A két testület megengedte a 226000 korona építési államsegély igénybevételét.

11. A még hátralevő 136000 korona építési államsegély erejéig felveendő kölcsön ügye: Az országgyűlés az 1909. évi költségvetés keretében engedélyezte a miniszter által kilátásba helyezett 136000 korona építési államsegélyt. Ennek következtében a miniszter 7000/1909. sz. alatt felszólította a fenntartóságot, hogy ezen összeg erejéig felveendő kölcsön ügyében kérjen néhány hazai pénzintézettől ajánlatot, azokat terjessze fel elbírálás végett. A felszólításra a Pesti Hazai Első Tkpénztár Egyesület,

a Magyar Jelzálog Hitelbank és a Pesti Magyar Keresk. Bank tettek ajánlatot. Ezek az ajánlatok a magas tanügyi kormányhoz felterjesztettek, de a miniszter az ajánlatokat nem fogadta el, hanem 63374/1909. sz. leiratában felhívta a fentartóságot, hogy kérjen kedvezőbb ajánlatokat. A pénzügyintézeteket az igazgató eziránt megkereste.

12. A felettes hatóságok megengedték, hogy amikor az intézet kiegészül, 32000 korona fentartási államsegélyt vegyen igénybe. Az ősszel, a VIII. osztály felállítása után az iskola teljes lesz, azért itt az ideje, hogy a fentartóság a szerződés revíziójáért, illetőleg az eddig élvezett 11000 korona fentartási államsegélynek felemeléséért folyamodjék. Azonban, tekintettel a megváltozott viszonyokra, szükséges, hogy úgy a folyamodvány, valamint a költségvetés, melyek megfordultak a kerületi és egyetemes gyűlés előtt, a változások figyelembe vételével átdolgoztassanak.

Az elnöki jelentés 1—10. pontját a nagybizottság örvendetes tudomásul veszi.

A 11. ponttal kapcsolatban a 136.000 kor. építési államsegély erejéig felveendő kölcsön ügyében a bizottság megbizza az elnökséget, hogy a pénzügyintézetek ajánlatait terjessze fel a magas kormányhoz elbírálás végett.

A 12. ponthoz. A nagybizottság az évi államsegély ügyében kötött szerződés revíziója és a fenntartási államsegély felemelése ügyében majd a pénzügyi bizottság előterjesztésével kapcsolatban fog határozni.

II. Az igazgató jelentése.

1. Általános jelentés az iskolai életéről; az ifjúság, az internátus és a tápintézet létszámáról. Mindezekről az értesítő részletes felviságosítással szolgál, kéri az értesítőben foglalt jelentés tudomásul vételét.

2. A miniszteri megbizott, az egyhm. elnökség és a püspök látogatása:

Váradai Károly tank. főigazgató, mint miniszteri megbizott, a 116984/1908. sz. min. rendelet alapján f. é.

márczius hó közepén látogatta meg az intézetet; a felvett jegyzőkönyvet, melynek egy példánya a főesperesi, egy példánya a püspöki hivatalhoz terjesztetett, a miniszter 40434/1909. sz. a. tudomásul vette.

Az egyhm. elnökség több ízben felkereste a főgimnáziumot és meglátogatott minden tanárt és minden osztályt többször; meghallgatta az előadást és a tanulók feleleteit.

A püspök ur május 24-én ejtette meg látogatását; kíséretében voltak a fő- és alesperes urak és a lelkészek közül többen. A püspök ur öméltósága a tapasztaltak felett elismerésének adott kifejezést.

3. A Simunyák hagyatékügyében egy nem várt meglepetés érte az egyházkerületet és a többi hagyományost. Ugyanis Simunyák oldalági rokonai megtámadták a végrendeletet és perfelvételt kértek. A bíróság a perfelvételt elrendelte és az intézet igazgatója felkérte az egyházkerületi ügyészt, hogy iskolánkat a perben képviselje. A per folyamatban van, az egyházkerületi p. ü. b. elnök elnöklete alatt tartott gyűlés (Simunyák hagyományosok gyűlése) elhatározta, hogy a per eldőltségéig a hagyományosok járulékát tökéssíti.

4. A főgimnázium alapjára, mely 78322 K összeget tesz ki, ez évben is történt némi ajánlat. A felajánlott összegből az iskolai évben befolyt 16674·50 korona és így a befizetett alap 61158·50 korona, mely összeg befizettetett a főpénztárba.

5. Adományok folytak be különféle célra: a segélyegyletre, a jó tanulók jutalmazására, az ösztöndíj-alapra. Így Marhauser Imre ny. tanár és neje alapítványi tőkéjüket 800 koronával felemelték; a tanári kar „Forberger László” ösztöndíj létesítése céljából gyűjtést rendezett és erre a tanulók 112 koronát adományoztak, a felnőtt tanítványok nyári mulatsága pedig 150 koronát jövedelmezett. A tanári testületnek az a terve, hogy az egybe-

gyült 262 koronát egy kerek összegig kamatoztatja és akkor „Forberger László“ ösztöndíj alapítvány czimen a fentartóság rendelkezésére bocsátja.

6. Az új épület 1908. évi július 15-ére készen volt annyira, hogy a nyár folyamán berendezhettük és szeptember elsején használatba vehettük. Az épület felavatása — nagyszámu előkelő közönség jelenlétében és szép ünnepség keretében — 1908 évi október 12-én folyt le. A műszaki felülvizsgálat, az épület hivatalos átvétele és az építési költségek elszámolása — a műépítész késedelmekedése miatt — még eddig nem történhetett meg.

7. A nyert engedély alapján a VIII. osztály fizikai szerei — az előírányzott összeg erejéig — a kellő időben megrendeltettek és immár meg is érkeztek. A szállító személyesen csomagolja ki és adja át; az átvétel f. hó 24-én fog megtörténni.

Minthogy a VII. és VIII. osztály fizikai szereinek kiegészítése szintén elhatározott és e célra 4865 kor. előírányoztatott, az igazgató felhatalmazást kér a bizottságtól, hogy a megrendelést 1910 évi január hóban megtehesse.

8. A bizottság engedélyt adott arra is, hogy az igazgató a kellő időben megrendelhesse a Feiwei-féle padokat. Minthogy a díszterem a múlt évben berendeztetett, a még rendelkezésre álló összeg 1400 korona. A megrendelések megtörténtek: a Feiwei-féle padok már utban vannak, a többi butordarabot pedig a nyár folyamán Limbacher András helybeli asztalos fogja készíteni. Ezzel a bebutorozás befejezést nyer.

9. Az iskolai nagybizottságtól nyert megbízás alapján a vallástanári, a mennyiségtan-természettani és latin-történet tanszékekre, továbbá a tornatanítói állásra a pályázati hirdetés közzétételét az Evangélikus Órállóban és a Hivatalos Közlönyben. Együttal az elnökség jóváhagyásával a lemondás folytán megüresedett földrajz-

természetrizai tanszékre is kihirdettetett a pályázat. Mindegyik állásra érkeztek be folyamodványok, melyeket igazgató a kellő helyen be fog terjeszteni.

10. Az emléktáblák beszerzésére rendelkezésünkre állott Kurz István ur 500 kor. adománya és az adomány időszaki kamatja, mintegy 9 korona. Minthogy ez az összeg nem volt elegendő, igazgató felkérte az egyhm. elnökséget az építőbizottság nevében, hogy a hiányzó összeget engedélyezze. Így a táblák beszerzése 638 korona költséggel megtörtént. Ez az összeg az építkezési költségekkel fog elszámoltatni, Kurz István ur adománya pedig befizettetett a főgimnáziumi alapra.

11. A tanári testület előterjesztései:

a) Az 1909/10. tanévben a testület a következő tankönyveket kívánja bevezetni a VIII. osztály számára:

1. Vallás.		Hit- és erkölcsstan.
2. Latin.	Wirth Gyula:	Horatius.
	Csengeri:	Cicero De officiis.
	Wagner-Horváth:	Római régiségek.
3. Görög.	Csengeri:	Homeros Iliasa.
		Platon Apologia.
	Wagner-Horváth:	Görög régiségek.
4. Görögpótló.	Dr. Földi József:	Platon.
5. Történet.	Dr. Szigethy Lajos:	Magyarország oknyomozó története.
6. Német.	Goethe:	Iphigenia auf Tauris.
7. Philosophia.	Szitznyai Elek:	Lélektan és logika.

Az itt fel nem sorolt többi tárgyakból a használatban levő könyvek folytatólag vezetnek be. A többi osztályban is fokozatosan vezetjük be a már az idén bevezetett tankönyveket, változtatást csupán annyiban kívánunk, hogy az V. osztály Négyesi-féle Rhetorikáját a Riedl Frigyes-félével óhajtjuk póltatni.

b) A testület a zenekari alapszabályok jóváhagyását kéri a Nagybizottságtól.

A Bonyhádi Ág. H. Ev. Főgimnázium Zenekörének Alapszabályai.

1. §. A kör neve.

A Bonyhádi Ág. H. Ev. Főgimnázium Zeneköre.

2. §. A kör célja és eszközei.

A kör célja a főgimnáziumi ifjúság körében a zenének, mint művészetnek ápolása és fejlesztése, ezzel együtt a tanuló ifjúság esztetikai érzékének képzése és művelése. E célzt zenegyakorlatok tartásával valósítja meg a kör.

3. §. A kör tagjai.

A kör tagjai : a) Rendes vagy működő és
b) Rendkívüli vagy pártoló tagok.

a) A rendes tagok.

Rendes tagok lehetnek a Főgimnázium azon V—VIII. osztályu tanulói, kik bizonytságot tesznek a művészi zene gyakorlati elemeiben való jártasságukról. I—IV. osztályu tanulót a rendes tagok sorába a tanárelnök csak kivételesen és megfelelő indokolással vehet fel.

b) A rendkívüli tagok.

Rendkívüli tag lehet a Főgimnázium bármely rendes tanulója.

4. §. A tagok jogai és kötelességei.

a) A rendesekéi.

I. A körbe való belépés egész évre kötelező ; évközben való kilépésre a körből kellő indokolás mellett csak a tanárelnök adhat engedélyt.

II. A tagok hetenként 2-szer zenegyakorlatokat tartanak az intézet épületében. A tagok kötelesek e gyakorlatokon rendesen részt venni, az előadásra szánt zenedarabokat szorgalmasan begyakorolni, a karmesternek utasításait figyelembe venni és neki engedelmeskedni.

Minden igazolatlan mulasztást a kör 20 fillérnyi bírsággal büntet.

III. A körbe való belépést felvételi vizsga (zenepróba) előzi meg, melynek magát minden tag aláveti, ki a körbe lépni szándékozik.

IV. A rendes tagok részt vesznek a kör ülésein, melyeken felszólalási és szavazati joggal bírnak.

V. A tiszttviselők választása is a rendes tagoknak a joga. A karmester megválasztásához azonban a tanárelnök hozzájárulása is szükséges.

VI. Lásd alább *b)* VI. alatt.

b) A rendkívüliekői.

I. Egész évre 1 K-nyi tagsági díjat fizetnek a kör pénztárába. (E díjat az évközben kilépők és a körből esetleg kizártak is fizetik.)

II. Részt vehetnek hetenként egyszer a kör zenegyakorlatain.

III. Részt vehetnek tagsági díjuk fejében a kör zártkörű előadásain.

IV. Részt vehetnek a kör ülésein, de szavazati jogot (rendszerint) nem gyakorolhatnak.

V. A zenegyakorlatokon csendesen viselkednek, a rendes tagokat működésükben nem zavarják, e tekintetben a karmester utasításait követik.

Az ez ellen vétőket a tanárelnök kétszeri figyelmeztetés után a tagok sorából törölheti.

VI. Ugy a rendes, mint a rendkívüli tagok minden a zenekörre vonatkozó ügyben a tanárelnöktől kérnek utbaigazítást.

5. §. A kör tiszttviselői.

A kör tiszttviselői :

a) Tanárelnök.

b) Karmester.

c) Háznagy.

d) Jegyző.

6. §. *A tisztségviselők hatásköre.*

a) *Az elnök.*

Az elnök, kit a tanári kar 3—3 évre e tisztséggel megbiz, összehívja és vezeti a kör üléseit, melynek jegyzőkönyveit hitelesíti, felveszi a karmester véleményének meghallgatásával a kör tagjait, felügyel a körnek minden irányu működésére és képviseli a kört a nyilvánosság előtt.

b) *A karmester.*

A karmester az elnök utasítása szerint vezeti a zenegyakorlatokat, véleményét nyilváníthatja a tagok felvételénél, hitelesíti a naplót, a zárógyűlésen beszámol a kör évi működéséről.

c) *A háznagy.*

A háznagy felügyel a kör ingóságaira, melyekről pontos leltárt vezet, felelős azoknak jó karban tartásáért, gondoskodik az esetleg okozott károk megtérítéséről. Kezeli továbbá a kör pénztárát. Kiadásokat csakis elnöki utalványozásra eszközölhet. A zárógyűlésen jelentést tesz a pénztár állapotáról, melyről a tanárelnöknek számot adni bármikor köteles.

d) *A jegyző.*

A jegyző vezeti a kör ülések jegyzőkönyveit és a kör naplóját, melybe a végzett anyagot, a hiányzók nevét stb. tartozik bejegyezni.

7. §. *A kör ülései.*

a) A kör minden tanév elején alakuló ülést tart, amelyen az „Alapszabályok“ felolvasása után a tagok felvétele és a tisztikar megválasztása következik.

b) A tanév végén a kör záróülést tart, amelyen a kör az évi működéséről és vagyoni állapotáról szóló jelentéseket hallgatja meg.

c) Rendkívüli gyűlést a rendes tagok indokolt kérelmére bármikor összehívhat az elnök.

8. §. *A kör vagyona.*

A kör vagyonát alkotják: A rendkívüli tagok tagsági díjai, a kör által rendezendő nyilvános és zártkörű hangversenyek tiszta jövedelme, a büntetéspénzek, esetlegesen önkéntes adományok.

9. §. *A kör nyilvános szereplése.*

Hogy a kör működéséről a nagy közönség előtt is számot adjon, a tanárikartól erre kikért engedély alapján évenként egyszer nyilvános hangversenyt rendez, melynek tiszta jövedelme a kör pénztárának gyarapítására vagy más jótékony célra fordíttatik. Azonkívül tarthat évenként többször zártkörű előadást saját pénztára (alapja) javára vagy más jótékony célra.

Az ünnepek rendezését a kör külön bizottságra bizza, melyet a rendes és rendkívüli tagok sorából választ. Rendezői minőségben szavazati joggal bírnak utóbbiak is.

10. §.

Ha kellő számu rendes tag (belépésre) nem jelentkezik, a kör nem alakulhat meg. Ez esetben vagyona tovább gyümölcsözik mindaddig, míg ismét meg nem alakul.

11. §.

Az „Alapszabályok“ egyes pontjainak módosítását vagy új pontok betoldását a kör közgyűlése határozhatja el, de érvényességéhez a tanári kar jóváhagyása szükséges.

Bonyhád, 1909. június hó 10-én.

Kiszely Géza tanár

a Zenekör e. i. elnöke.

c) A jövő évi tantárgyfelosztást a testület következőleg állítja össze (az osztályfőnökök megjelölésével):
1. Gyalog István igazgató tanít mennyiségtant VI., VIII. osztályban. 2. Beke Andor tanár (a VII. osztály főnöke) tanít latint V., VII. oszt., görögöt V. o. 3. Faik Henrik

tanár tanít magyart III., VIII., németet III., VIII., philo-
sophiát VIII. oszt. 4. Hajas Béla (IV. o. f.) tanár tanít
magyart IV., VI., VII., latint IV., görögptólót VIII. o. 5.
Kiszely Géza tanár (VIII. o. f.) tanít latint VIII., görögöt
VII., VIII., görögptólót VI. o. 6. Molnár Kálmán tanár
tanít latint III., történetet VI., VII., VIII., görögptólót VII.
o. 7. Demiány Ervin tanár (V. o. f.) tanít magyart V.,
németet IV—VII. o. 8. März Konrád tanár tanít r. mér-
tant I—IV., görögpt. rajzot V—VIII., Szépirást I—II. o.
9. Kovács Jenő tanár (III. o. f.) tanít mennyiségtant III.,
IV., V., VII., physikát VIII., physikai földrajzt III. o. 10.
Zvarinyi János tanár (VI. o. f.) tanít latint II., VI., görögöt
VI., görögptólót V. o. 11. Uj vallástanár tanít vallást
I—VIII. o. 12. Uj természetrajztanár természetrajzot I.,
II., IV., VI., földrajzot I., II. o. 13. Uj latin-történettanár
(I. o. f.) latint I., magyart I., történetet III., V. o. 14. Uj
mennyiségtantanár (II. o. f.) tanít mennyiségtant I., II.,
természettant VII., magyart II. osztályban.

d) A jövő évi érettségi vizsgára való tekintettel a
testület következő határozatokat hoz, melyek jóváha-
gyását kéri:

I. Az érettségi vizsgadíj, szintugy a pótérettségi díj
20 kor.-ban, a javító érettségi díj 6 kor.-ban állapittatik meg.

II. Az érettségi díjban az intézet összes rendes és
helyettes tanárai osztoznak.

III. Ennek fejében kötelesek az összes tanárok az
érettségi vizsgálatokkal járó munkát arányosan elvállalni.

Az igazgatói jelentés 1., 2., 3., 6., 8., 9., 10., 11. pontjai
egész terjedelmükben elfogadtatnak, a bennük foglalt javas-
latok határozatra emeltetnek.

A 4. ponttal kapcsolatban a bizottság megbizsa az
igazgatót, a pénzügyi bizottság elnökét és az esperességi
pénztárost, hogy a főgimnázium javára felajánlott és még be
nem folyt összegeket vegyék számba és azokról annak idején
véleményes jelentést terjesszenek a bizottság elé.

Az 5. ponttal kapcsolatban a bizottság köszönetet szavaz
Marhauser Imrének és nejének, alapítványi tőkéjük 800 koro-

nával történt felemeléséért. Erről a nemes adakozók jegyzőkönyvi kivonatban értesítetnek.

A 7. ponttal kapcsolatban a bizottság felhatalmazza az igazgatót, hogy a fizikai szertár részére az előirányzott összeg erejéig 1910 január havában megrendelést tegyen.

III. A pénzügyi bizottság véleményes jelentése.

III. d) Számvevő előterj. a m. é. egyhm. közgy. jkv. 8. p. alapján a főgimn. 1910—12. évre szóló költségvetéseit.

A p. ü. b. tekintettel arra, hogy e költségvetések úgy készültek el, hogy ezekből számszerűleg kitűnjék, vajjon a tanári kar azon óhaja, hogy a tanárok lakbérügye rendeztessék és a tanárok gyűlési képviseltetési költsége kiutalványoztassék-e s hogy melyik és hány tanári állás rendszerezésithető, a költségvetések tárgyalásába belebocsátkozik s azt látja, hogy ez idő szerint ez óhajok egyike sem teljesíthető s egy új állás sem rendszerezésithető, legalább addig nem, míg az új beruházási államsegély le nem érkezik. Amikor is a p. ü. b. e kérdésekkel újra foglalkozni fog, ha erre az esp. közgyűléstől külön megbízást kap.

Az 1910. évi költségvetést a p. ü. b. számvevőnek visszaadja azzal, hogy a tanári kar óhajait és a vallásitanári rendszerezésített fizetésű állást illető számszerű adatok kihasználásával az 1910. évre teljesen reális költségvetést készítsen, mit a p. ü. b. szintén rendkívüli ülésen tárgyal.

e) Számvevő jelenti, hogy az igazgató közölte vele az új, felemelt fentartási államsegély kérvényhez szükséges normál költségvetést, mely szerint a főgimnázium fentartásához évi 32000 korona államsegély szükséges. A költségvetést számszerűleg helyesnek találta.

A p. ü. b. tekintettel arra, hogy a költségvetés tárgyalása során meggyőződött arról, hogy több szükségleti tételt okvetlenül fel kell emelni, a fedezetet pedig a kamatjövedelemnél a bemutatott költségvetés igen magasra emelte azáltal, hogy 6 százalékos kamatot mutat ki, ami túl ideális, de mert a megejtett számítások alapján a p. ü. b. csak úgy tartja lehetőnek a főgimn. anyagi boldogulását, ha legalább 40000 korona fentartási államsegélyben részesül; számvevőt megbizsa azzal, hogy a fentartási államsegély kérvényhez új költségvetést készítsen, mit szintén rendkívüli ülésen tárgyaland.

A p. ü. b. véleményes jelentésével kapcsolatban, tekintettel azon körülményre, hogy míg az intézet magasabb államségélyben nem részesül, az isk. pénztár állandó deficittel dolgozik, kimondja a bizottság, hogy nem teljesítheti a tanári testület azon kérését, hogy neki hivatalos képviselőre bizonyos összeget rendelkezésre bocsásson, a tanárok lakbérét az állami tisztviselőkével egyenlően rendezze és új, rendes tanári állomásokat létesítsen.

Tekintettel azon körülményre, hogy a szerződés revíziójának és a magasabb államségély kérelmezésének ideje elérkezett, a bizottság megállapítja a normális költségvetést olyformán, hogy a szükségleti és fedezeti tételeket pontról-pontra mérlegeli. Ezen összeállításnál 45000 korona fedezetlen hiányt tüntet fel és elhatározza, hogy ez összeg kiutaltványozását az állam pénztárából a kormánynál kérelmezi. A fedezet összeállításával a bizottság kimondja, hogy a normális költségvetésből hagyassanak ki a következő tételek:

a) Az egyhker. 1260 kor. szubvenciója, b) az egyh. megyei gyülekezetek 900 kor. szubvenciója, c) a tanárok nyugdíjba számítható fizetésének 2 százaléka.

IV. Az isk. kisbizottság és építőbizottság jegyzőkönyveinek tárgyalása.

Kisbizottsági gyűlés az elmúlt év folyamán 5 ízben tartatott, ezeken a köv. ügyek kerültek szőnyegre:

1908. jul. 17-én. Az épület átalakítására vonatkozó tervezet beterjesztése, az internátusi butorzatra vonatkozó tervezet, a törzskönyv, napló, hiv. iratok mintáinak a bemutatása. 14 K. fuvardij kiutaltványozása.

1908. okt. 28-án. igazgató jelenti, hogy könyv- és szertári beszerzésekre kifizetett 1623.40 K.-t, butorzatra az alpénztár 267 K. 58 f.-t adott ki, egyéb dologi kiadás kitett 2836.44 K.-t, fizikai szerekért 3904.27 K.-t fizetett ki a főpénztár, butorzatra pedig 6532 K.-t, építési egyéb kiadásokra 12975 K.-t, a tűzkárbiztosítás összege 190650 K, az igazgatói lakás feloldatott a megadóztatás alól, az épület padlóí beeresztettek Dustles olajjal; az épület előtti tér parkiroztatása javaslatba kerül. Az alpénztári szám-

adás megvizsgáltatott és helyesnek találtatott, a 235.20 K. pénztári felesleg igazgatónak adatik át ideiglenes megőrzésre. A bizottság kéri az igazgató számára a felmentvény megadását. A tápintézeti számadás is kifogástalannak találtatott, a megtakarított összeg 1500 K. Tandijak czimén 910 K, tápdijak czimén 449 K engedélyeztetett. Beszerzésekre az előirányzott 2000 K-n felül még 650 K szavaztatik meg. A tornacsarnok és régi rajzterem közt ajtó töretését határozza a bizottság, a tornaterem előtt új vasoszlopok állíttatását. Az internátusi növendékek uzsonnadija havi 3.50 K-ban állapíttatik meg. Fuvardij 14 K. Az iskolaszolgáknak 20—20 K jutalom szavaztatik meg; Huckstädt kárpitosnak megszavaztatik a kért 140 K.

1909. márcz. 2-án. Igazgató jelenti, hogy a leltározott butorok összes értéke 19412 K; a beszerzésekre engedélyezett összegből felhasználtatott 1022.82 K; egyéb dologi kiadások kitétek 2644.42 K-t. A fűtés számlára a bizottság 2500 K-t, különféleké 500 K-t javasol, előre nem láthatókra a kiegészítésre szolgáló összeget. A II. félévi tandijból 775 K, tápdijból 410 K engedélyeztetik.

1909. márcz. 24-én. Szűkebb körű bizottság megbízatást nyer, készíttessen tervrajzot és költségvetést a tápintézeti épület alakítását illetőleg.

1909. jun. 16-án. Igazgató jelenti, hogy a felszerelésre fordított összeg 2040.29 K, dologi kiadásoké 3333.60 K, a tornaterem ajtajáé a kisebb javítások számláján számoltatott el, a vasoszlopoké 370 K, szélfogó ajtóé 60 K, emléktáblákért az adományon felül 138 K-t fizettünk, tandij hátralék birói uton behajtatott, elhatároltatik a nyári tornafelszerelés javítása. A min. megbízott látogatása alkalmából felvett jkönyv az anyagi állapotról szóló szakasza tudomásul vétetett. A tápintézeti helyiségeknek szükséges telek biztosítása határoltatik el. Segélyegyleti számadás helyesnek találtatott. Sass István ösztöndija adományoztatott. 22 K fuvardij kiutalványoztatott.

Építőbizottsági gyűlés ez évben 7 volt és pedig 1908. jul. 10, 14, 15, 28, nov. 11-én, 1909 jan. 19-én és jun. 18-án. Ezek tárgyai voltak:

A régi épület egyik lakása átadatott Molnár tanárnak; a tápintézeti épület alakítása, az internátusi termek besztása, a fizikai terem vegytani konyhájának a beszerzése. Az utcái járda és kerítés, a régi fizikai szertár szolgálakássá átalakíttassék, a ragályos betegek számára egy, az internátuson kívül fekvő állandó hónapos szoba bérbevétele határozza a bizottság. Az internátusi beruházások költsége 5000 koronában állapíttatik meg. A két tanári lakás tatarozása, javíttatása. Intézkedés a tűzkár elleni biztosítás ügyében. Baumgarten műépítésszel egyetemben megnézi a bizottság a kész épületet. Az utcái járdát illetőleg megkötetik a szerződés. A homlokzat felirata. A külső árnyékszékekre vonatkozó szerződés. Villamos csengő költségvetése, óra a szolgálak számára. A régi rajzterem rajzszertárrá és öltözővé lesz. Ajtó törése a rajzterem és tornacsarnok közt. A korhadt faoszlopok vasoszlopokkal cseréltetnek ki. A tornalétrák alkalmasabb elhelyezése. Péter építész kérelmének visszautasítása a kauczióból visszakért 3000 koronát illetőleg. Szélfogó ajtó csináltatása. Kurz István 500 kor.-nyi adománya felirati táblára. Baumgarten műszaki vizsgálatáról szóló jelentés. Az épületben mutatkozó kisebb fogyatkozások korrigálása elrendeltetik.

Ugy a kisbizottság, mint az építőbizottság jkönyveit a nagybizottság jóváhagyja és kimondja, hogy a főgimnáziummal szemben fekvő és dr. Müller János tulajdonát képező teleknek 4100 koronáért leendő megvételét az esperességi gyűlésnél javaslatba hozza.

V. Az internátusi bizottság jkönyveinek a tárgyalása.

Az internátus felügyelő bizottsága 5 gyűlést tartott. A tanárikar részéről Demiány Ervin választatott be a bizottságba, egyuttal megbízott a jegyzői teendők végzé-

sével is. Az internátusba felvétetett 57 tanuló, kik közül 35 ág. h. ev., 8 ref., 1 unit. és 13 róm. kath. vallásu. Osztályra nézve: 16 I. o., 10 II. o., 11 III. o., 8 IV. o., 7 V. o., 2 VII. o. tanuló. A növendékek ált. pontosan betartják a házi rendet, az orvosi vizsgálat okt. 20-án ejtetett meg Dr. Schallal. Az internátus helyiségében alakítás történt. Az ellenőrző konferencián 25 int. növendék kapott intőt. A Szövétnek cz. ifj. lapra 3 példányban történt előfizetés. Az internátus számára zongora szereztett be 600 K-ért, anélkül, hogy e költség az internátus pénztárát terhelné. A dohányzás csak megszorítással engedélyeztetett a nagyobb int. növendékeknek. Megengedtetik, hogy tejuzsonna helyett kiflit kaphassanak a növendékek. Az internátus épületében sok a hiány, (ruhatár, raktár-helyiség, pincze, faskamra.) A tanuló- és hálószobák nagyobbak lehetnének. A tanulási eredmény kielégítő, fegyelmi eset nem volt. A tartásdíjért egy növendék ellen jogerős ítélet van. Kíváncos volna, hogy a felvétel a jövőben jul. 10-ig történjék. Az orvos tiszteletdíja a jövő évben 250 K-ban állapittatik meg. A ragályos betegek szobájára az évben nem volt szükség, de bérlete fenntartatik. Több javítás eszközöltetése szükségessé válik: kályhák, szobafestés, függönyök, mosdóállványok, udvar meghomokoltatása, kapubejárat deszkája, meszeltetés, suroltatás. Az állandó szobafelügyelők intézménye nem bizonyul célszerűnek, ajánlatos ennek a megszüntetése.

A jegyzőkönyvekben foglaltak tudomásul vétetnek, egyuttal a következő határozatok hozatnak:

a) Zvarinyi tanárt a bizottság felügyelő tanárnak választja meg az 1909/10. évre.

b) Az állandó szobafőnökök alkalmaztatása eltöröltetik és megengedtetik, hogy a felügyelő bizottság az azok által élvezett 300 K-t szegény tanulók segélyezésére fordítsa.

c) Az esperességi gyűlésnek az alapszabályok köv. módosítását javasolja.

d) Az internátusi növendékek jelentkezése jul. 4-ig, felvételük jul. 10-ig eszközöltessék.

e) A felügyelő-bizottság egészítették ki az esperességi gyűlés által választandó 2 taggal, továbbá a tanári testülettől kiküldött 1 taggal és a felügyelő tanárral.

VI. *A min. megbízott látogatásáról szóló jegyzőkönyv beterjesztése.*

A jkönyv egész terjedelmében örvendetes tudomásul vétetik.

VII. *A megüresedett és újra felállítandó tanszékek betöltése, a tornatanítói állás betöltése.*

A megüresedett és ujonnan felállított tanszékek a következőképen töltenek be.

1. A bizottság a vallástanári állásra helyettes tanári minőségben 1600 K javadalom mellett 1909. szept. 1-től számítva 8 folyamodó közül titkos szavazás útján szótöbbséggel megválasztja Genersich Tivadar kismányoki lelkészt.

2. A bizottság a mennyiségtan-természettani tanszékre helyettes tanári minőségben 1600 K javadalom mellett 1909. szept. 1-től számítva 4 folyamodó közül a tanári testület propozíciójához képest, egyhangulag megválasztja Polgár Dezső szakvizsgázott tanárjelöltet.

3. A bizottság a történet-latin tanszékre helyettes tanári minőségben 1600 kor. javadalom mellett 1909 szept. 1-től számítva 5 folyamodó közül a tanári testület propozíciójához képest egyhangulag megválasztja Lovik Kálmán szakvizsgázott tanárjelöltet.

4. Természet-földrajzi tanszékre helyettes tanári minőségben 1600 kor. javadalom mellett 1909 szept. 1-től számítva a bizottság a tanári kar propozíciója értelmében javaslatba hozza a magas tanügyi kormánynak: első helyen Dánielisz Jenő szakvizsgázott tanárjelöltet, a bonyhádi ág. h. evang. főgimnázium óraadó tanárát, második helyen Posevitz Vilmos oklevéllel bíró nagyrőczei áll. polg. isk. h. tanárt, harmadik helyen Szilágyi Zoltán oklevéllel bíró nagybiccsei magán polg. isk. h. tanárt. Egyszerűen felterjeszti Greisinger Gusztáv okl. tanárt, ki a pályázati feltételeknek csak részben felel meg.

Utóbbi ponttal kapcsolatban, amennyiben a miniszter helyettes tanárt nevezne ki, a bizottság felhatalmazza az elnökséget, hogy az intézetünknel 2 év óta működő Kovács Jenő h. tanárt 1909 szept. 1-től rendes tanári illetményekkel rendes tanárrá léptesse elő, egyuttal tegye meg a szükséges lépéseket illető személyi pótlékának megállapítása és a nyugdíj-intézet kötelékébe leendő felvétele iránt.

5. A tornatanítás ellátására vonatkozólag a bizottság hozzájárul a tanári kar propozíciójához, úgy, hogy ezen tárgy tanítása 4 osztályban, valamint a játékcsoportok vezetése az 1909/10. tanévben is főgimnáziumunk tanárai kezében legyen, a heti órának 100 koronával leendő díjazása mellett; a III—VI. osztályok tornájának tanítására megválasztja a bizottság az 1909/10. évre bejáró óraadó tornatanítónak Molnár Lajos bonyhádi ág. h. ev. tanítót és képesített algimnáziumi tornatanítót és számára a végzendő munkáért 500 korona javadalmat állapít meg.

VIII. Az elnökség felhatalmazása az V—VIII. osztályok nyilvánossági jogának és az érettségi vizsga megtartásának tárgyában a kormányhoz intézendő folyamodás ügyében.

Az elnökség felhatalmazást nyer az isk. nagybizottságtól, hogy a magas tanügyi kormányhoz a fentartóság nevében kellő időben az V—VIII. osztályok számára a nyilvánossági jogért folyamodjék és egyuttal az érettségi vizsga megtartásának jogát kérelmezze.

IX. Az elnökség felhatalmazása az V—VIII. osztály további fentartásának bejelentése, továbbá a netán előforduló tanárváltozások esetén pályázathirdetés tárgyában.

Az elnökség felhatalmazást nyer, hogy az 1909/10. tanévben a magas tanügyi kormánynak kellő időben jelentést tegyen az V—VIII. osztályok további fenntartása iránt és amennyiben évközben tanárváltozás állana be, a megüresedő tanszékre pályázatot hirdethessen.

X. Fuvardijak megállapítása.

Az elnökség a köv. fuvardijakat állapítja meg és utalványozza ki:

Horváth S. főesperesnek	24	K.
Rück A. biz. tagnak	3	„
Péter S. „ „	7	„
Pfendesack biz. tagnak	4	„
Tomka G. alesperesnek	11	„
Haffner biz. tagnak	8	„
Kracher „ „	6	„
Schöll „ „	4	„
Szabó „ „	8	„
Czipott „ „	8	„
Összesen :		83 K-t.

XI. Gyalog igazgató kérelme.

Gyalog igazgató kéri az iskolai nagybizottságot, legyen szives öt néhány hétre az igazgatói teendőkben valamelyik tanártársa által helyettesíttetni, hogy a hosszú és fárasztó munka után néhány heti pihenést élvezhessen.

A bizottság igazgató méltányos kérelmének egyhangulag helyt ad és az igazgatói teendők ideigl. elvégzésére Beke Andor tanárt kéri fel.

Kimeríttetvén az ülés tárgysorozata, az elnökség be-rekeszti a gyűlést.

Kmf.

Kiszely Géza tanár

isk. nagyb. jegyző.

Az egyházmegyei közgyűlés az iskolai nagybizottság jegyzőkönyveiben foglalt intézkedéseket általában tudomásul veszi.

A magas miniszteriumnak a 136000 korona újabb beruházási államsegély megadására vonatkozó engedélyét a közgyűlés örvendetes tudomásul veszi és a nagybizottságnak, valamint az egyházmegyei elnökségnek a kölcsön lebonyolítására vonatkozó intézkedéseit helyesli.

Az 1909 márczius 2-án tartott rendkívüli nagybizottsági gyűlés VI. pontjában foglalt beszerzésekre vonatkozó intézkedéseket az egyházmegyei közgyűlés helybenhagyja.

Az igazgatónak ugyanezen jegyzőkönyv VII. pontjában olvasható azon jelentését, hogy intézetünk egy jóakarója, Kurz István földbirtokos ur, az új épületben elhelyezendő felírásos emléktáblák költségeinek fedezésére 500 koronát adományozott, a közgyűlés hálás köszönettel veszi tudomásul és egyhangu lelkesedéssel elhatározza, hogy a nagylelkű adományozónak emlékét jegyzőkönyvben örökíti meg.

A június 22-én tartott rendes nagybizottsági gyűlés jegyzőkönyvében olvasható azon jelentést, hogy Marhauser Imre ny. igazgató, a Ferenc József rend lovagja és -neje Prinner Emma, eddigi 1200 koronás ösztöndíj-alapítványukat 800 koronás újabb adománnyal 2000 koronára emelték fel, az egyházmegyei közgyűlés lelkes örömmel veszi tudomásul és a nemeslelkű adakozóknak általános élénk helyeslés közt szavaz hálás köszönetet.

Az új tanári állások szervezésére és betöltésére vonatkozó nagybizottsági intézkedéseket az esperességi gyűlés tudomásul veszi.

A VIII. osztály megnyitására és az érettségi megtartására vonatkozó felterjesztéseket, valamint az érettségi díj megállapítására vonatkozó javaslatot a közgyűlés helybenhagyja, illetőleg elfogadja.

Az internátusi bizottság kérelmére hozott azon nagybizottsági javaslatot, hogy az internátusi szabályzatok akként változtassanak meg, hogy a fölvételre való jelentkezések ne augusztus 1-ig történjenek, hanem július 4-ig, az egyházmegyei közgyűlés azon megokolással, hogy a szülők legnagyobb része csak a nagy szünidő folyamán gondoskodik gyermekei elhelyezéséről, nem tartja elfogadhatónak, hanem kimondja, hogy megmarad a múlt évi közgyűlésen elfogadott internátusi szabályzatban megjelölt idő, augusztus 1-je mellett.

A nagybizottságnak az internátusi bizottság kibővítésére vonatkozó javaslatát a közgyűlés elnöksége az idő előrehaladottsága miatt a következő napi gyűlés tárgysorozatára tűzte ki.

Jegyezte

Beke Andor

e. m. világi aljegyző.

Az egyházmegyei közgyűlés elfogadja a nagybizottság indítványát az internátusi felügyelő-bizottság kiegészítéséről s e bizottságba az esperesség részéről megválasztja Erhardt Henrik nyug. máv. főellenőrt és Marhauser Imre nyug. tanár, bonyhádi lakosokat, a tanári kar részéről pedig Beke Andor és Genersich Tivadar tanárokat.

Az iskolai nagybizottságba rendes tagként Czipott Áron lép elő, új póttagul Wagner Ádám lelkész választatik meg.

Jegyezte

Schöll Lajos

egyhm. e. aljegyző.

8. Olvastatott a népiskolai bizottság 1909. július 7-én Györkönyben tartott ülésének jegyzőkönyve :

1. Tek. Fördös Dezső világi elnök ur a megjelent bizottsági tagokat szívélyesen üdvözli, az ülést megnyitja.

2. Nt. Tomka Gusztáv egyh. elnök ur előterjeszti az egyházmegye népiskoláira vonatkozó 1908/9. tanévi részletes jelentését:

a) A tankötelesek száma: 6—12 éves 6570, 13—15 éves 2587, összesen 9157 volt. Ezek közül iskolába járt m. p. elemi iskolába 6503, ismétlő iskolába 2262, idegen elemi iskolába 44, idegen ismétlő iskolába 269, felső vagy polgári iskolába 27, magánintézetbe 3, közép-tanodába 22, összesen 9130. Iskolába nem járt 27. Ezek közül 22 eset Pakson fordult elő. Másvallásu járt összesen 407. Igazolt félnapi mulasztás volt, összesen 55543, nem igazolt 3654. A tantermek száma 105, tanított 102 rendes és 2 segédtanító. Valamennyi okleveles. A tanítók fizetésére fordított összesen: 149,948 K 13 fillér. Építésre 22,395 K 87 fillér. Javításra 8611 K 22 fillér. Felszerelésre 3375 K 92 fill. Szegény gyermekekre 266 K 58 fill. Az isk. kiadások fedezéséhez a gyülekezetek 97,174 K 36 fillérrel járultak. Az államsegély kitétt 47,433 K 34 fill.-t. A politikai községek segélye 5708 K 52 fill. volt.

Az iskolák összes kiadása 196,434 K 55 fill. Az összes bevétel 179,855 K 59 fill. A kiadás 16,578 K 96 fillérrel több mint a bevétel, mely különbözet a gyönki iskola építésből származik.

Ezen utóbbi anomális esetre vonatkozólag a bizottság javasolja, hogyha jövőre, különösen építkezések alkalmával valamely gyülekezet kölcsönt vesz fel, ezt az „egyéb bevétel” rovatában tüntesse fel annak kikerülése céljából, hogy a kiadás ne lehessen több mint a bevétel.

b) Az összes iskolában a tannyelv a magyar; német anyanyelvű iskolákban csakis a vallást tanították német nyelven. Somogyszillben, mely német nyelvű leánygyülekezet, Zakocs Ferencz a három alsó osztályban a vallást is magyar nyelven tanította.

c) Az egyházkerületi tantervet mindenütt betartották.

d) A tanítás eredménye általában jónak mondható. Az I. járásban kiválóbb iskola a Haiszer Henrik és Rein János paksi tanítók vezetése alatt álló. Gyöngé Bauer Quidó bikácsi tanító iskolája különösen a számtanban. — A II. járásban igen jó Németh István tolnanémedii tanító iskolája, gyenge ifj. Schád János miszlai és Scherer János keszöhidegkuti tanítóé, utóbbi azonban a vallás kivételével. — A III. járásban a tanítás eredménye minden iskolában megfelelő és általában szép haladás állapítható meg. — A IV. járásban az eredmény általában jó. Gyöngé azonban különösen a számtanban a kismányoki, váraljai, rácshidasi és alsónánai iskola. Az egyházi ének kellő gyakorlására nagyobb súly fektetendő: Marázán, Némethidason, Kismányokon és Alsónánán a felsőbb osztályokban. Ezen járás összes iskoláiban nagyobb súly fektetendő az írás, olvasás és részben a számolás gyakorlására. — Az V. járásban a tanítás eredménye általában jeles. — A VI. járásban jó. — A VII.-ben általában szintén jó, kivéven az ecsényi felső iskolát, melyben a beteg Geyer Adolf tanítót fia helyettesítette, ki mint kezdő csak gyenge

eredményt tudott felmutatni. — A VIII. járás iskolái általában szintén jók.

e) A vallási tárgyak a legtöbb iskolában elég buzgósággal és szép eredménnyel tanítottak; mégis egyik-másik iskolánál intenzivebb tanítás volna kívánatos. A vallási tárgyak nagyobb terjedelemmel tanítandók a kismányoki és váraljai iskolákban. A vallási tárgyak tekintetében gyenge eredményt mutatott fel az ecsényi felső és a bolmányi iskola.

f) A magyar nyelv tanítása terén mindenütt szép eredmény mutatkozott, az eredmény évről-évre fokozódik, csak az alsónánai iskola képez e tekintetben kivételt; különösen kiemelendő a döröcskei alsó iskola, melyben a gyermekek tisztán beszélnek magyarul, habár német anyanyelvűek.

g) A fegyelem mindenütt megfelelő Dunaföldvár kivételével, ahol mint már évek óta, az elmúlt tanévben is nagy fegyelmetlenség uralkodott.

h) Az isteni tiszteleten a tanítók és tanulók mindenütt részt vesznek. Az I. járás körlelkésze erről azonban egyáltalában nem tesz említést.

i) A tantermek nem felelnek meg: Mislán, Ráczkozáron, Mekényesen, Csikóstöttösön, Ágon, Borjádön, Gadácson, Bonnyán és Nagyhajmáson. A tanterem padlózata hiányos: Alsónánán Fritz tanító, Pakson pedig Rein tanító iskolájában. Rossz tanítólakás van Ágon és Borjádön. Az iskolák felszerelése még mindenütt hiányos. Felszerelési eszközökért folyamodtak a miniszteriumhoz Gyöng és Szárazd. Keszőhidegkut és Belecska még a folyó évben pótolja a hiányokat. A kölesdi iskolánál hiányoznak a földgömb, méter-mérték gyűjtemény és szemléltetési képek, utóbbiakat nélkülözi a kistormási iskola is. Meg nem felelő állapotúak a térképek Haiszer paksi tanító iskolájában. Tisztaságra nézve kifogás alá esik a majosi alsó iskolaterem. A tantermeket még mindig iskolásgyermekek

söprik és részben fütik: Bikácson, Majoson, Gerényesen és Kalaznón, holott nevezett iskolák fentartói ezen törvényellenes állapotok megszüntetésére már az előző évben felszólítottak. Az iskolák tulzsufoltak Némethidason, Györkönyben az V. és VI. osztályban, Ráczkozáron, Csikóstötösön és Gadácson. Bonnya ígerte, hogy iskoláját a jövő évben megnagyobbítja.

A bizottság mindazon iskolafentartó testületeket, melyek iskolái ellen fentebbi észrevételek és kifogások vonatkoznak, a kifogásolt hiányok megszüntetésére felhivandóknak javasolja.

Az iskolák söprése és fütése tekintetében Bikácson, Majoson, Gerényesen és Kalaznón fennálló törvényellenes állapotok beszüntetésére pedig az illetékes főszolgabírói hivatalt indítványozza megkeresni a célból, hogy az erre vonatkozó országos törvénynek érvény szereztessék.

k) Iskolai könyvtár nincsen Tolnanémediben, Miszlán, Belecskán, Alsónánán, Kismányokon, Marázán, Némethidason, Zsibriken, Nagyszokolyban, Bábonyban, Torvajon, Tabon, Magyarkéren, Döröcskén, Gadácson, Szillben, Bonnyán, Ecsényben, Polányon és Kácsfalun. Több helyen van néhány füzet, esetleg füzött könyv, de ez könyvtárnak nem mondható.

Mindezen említett iskolák, illetőleg gyülekezetek felhivatnak, hogy megfelelő iskolai könyvtárak ajándékozása céljából a magas kormányhoz folyamodjanak.

l) Felvételi és mulasztási napló mindenütt vezetett Belecska kivételével, mely hivatalos felszólítás daczára sem tett eleget ebbeli kötelességének.

Az iskolaszéki elnök felhivandó, hogy keresse meg a községi előljáróságot a megfelelő nyomtatványok beszerzése végett.

m) Az iskolalátogatás Alsónána, Bikács, Majos, Hidas, Váralja és Zsibrik kivételével rendes volt. Alsónánán az igazolatlan mulasztásokat a presbyterium bírálja felül és a szülőket nemcsak, hogy meg nem bünteti, hanem még meg sem inti, tehát a mulasztásokat mind igazoltaknak tekinti. Ezen állapoton okvetlenül változtatni kell.

A bizottság erre vonatkozólag azt javasolja, hogy mindazon esetekben, midőn az iskolamulasztási büntetéseket az előjáróság nem hajtja be, az iskolaszéki elnök egyenesen az illetékes szolgabírói hivatalhoz jelentse be azokat.

n) Az egészségi állapotok elég kedvezőek voltak. Mégis ragályos betegségek miatt szünetelt az iskolai előadás hosszabb-rövidebb ideig Sárszentlőrinczen, Kétyen, Alsónánán, Kácsfalun, Bolmányon és Tabon.

o) Az „Ev. Iskola“ nem jár Dunaföldváron, Döröcskén és Marázán, hol 1909 január 1-től fogva beszüntették.

Nevezett gyülekezetek felhivandók, hogy az erre vonatkozó régebbi egyházmegyei határozatnak haladék nélkül érvényt szerezzenek.

p) Az előző évben tett intézkedések végrehajtottak Bábonyban, mely tantermét kipadlóztatta, ellenben nem tettek eleget a felszólításnak Gerényes és Kalaznó.

q) A vizsgálóbizottságok által nem volt felülvizsgálható a sárszentlőrinczi iskola, hol a tanítás a vizsgálatok idején ragályos betegség miatt szünetelt, a hácsi iskola, mely jelenleg eddigi tanítójának nyugdíjaztatása következtében üresedésben van, végre a vámosi iskola, mely eddigi tanítójának nyugdíjbalépése következtében üresedésben volt, a helyébe kinevezett helyettes tanító pedig még csak rövid ideig működött ott.

r) A körlelkészi vizsgálatok alkalmával az iskolaszéki tagok teljes számban vettek részt a VII. járásban, a többi járásban a legtöbb esetben csak néhány, sok esetben pedig egy tag sem vett részt. Izményben a II. sorsz. tanító eltávozván, az alsó iskolát egy ideig a lelkész vezette szép eredménnyel. Mekényesen a felsőbb osztályokban a vallást új év óta a lelkész tanította, mivel az addig ott működő tanító, Mühl János nyugalomba vonult.

A tanév törvényes időtartamát nem tartották be Murgán.

A murgai leányegyház felhivatik, hogy a törvényes nyolcz (8) hónapi szorgalmi időt okvetlenül tartsa be.

3. Az egyházi elnök ezután a hozzá beérkezett indítványokat terjeszti elő.

a) Az első járás körlelkésze arra kéri a népiskolai bizottságot, miszerint utasítsa az iskolaszékeket, hogy havonként két-két tagja által legalább egyszer látogassa meg az iskolákat.

A bizottság ezen indítványt teljesen feleslegesnek tartja, miután amugy is fennáll egy erre vonatkozó törvény.

b) A IV. járás iskolavizsgáló bizottsága azt indítványozza, hogy a német anyanyelvű gyermekeknél a magyarul való imádkozás csak azon esetben engedtessék meg, ha a gyermekek értik is azt, amit imádkoznak.

A népiskolai bizottság erre vonatkozólag azt véleményezi, hogy az imádkozás bármelyik nyelven történhetik, az illető tanító helyes pedagógiai tapintatára bízva a megfelelő nyelv megválasztását.

c) Ugyancsak a IV. járás iskolavizsgáló bizottsága részéről azon indítvány adatott be, hogy az V. és VI. osztályokban a tollbamondásnál, másolás- és fogalmazási gyakorlatoknál csak egyvonalas tábla és írka használtassék, ellenben a kettős vonalú írka csak a szépírási gyakorlatoknál használtassanak, de itt is csak a tanév első felében, hogy továbbá a számolásnál nagyobb súly fektetessék a mértékek alkalmazására gyakorlati példákban.

A bizottság ezen indítványokat tudomásul veszi.

d) A VIII. járás körlelkésze jelenti, hogy Dombóvárrott 40—50 ág. és ref. tanuló jár fel az ottani állami iskolába, kiknek vallási oktatását egy oda kinevezett ev. vallású állami tanító látja el. Az illető körlelkész kérdi, nem volna-e ajánlatos az iskolavizsgálatot jövőre a dombóvári ev. tanítókra is kiterjeszteni.

A bizottság a dombóvári ev. iskolás gyermekek hitoktatásának felülvizsgálatát és ellenőrzését a csikóstöttösi lelkész urra javasolja bizni, ez utóbbit egyuttal arra kérve fel, hogy a tapasztalt eredményről évenként terjessze be jelentését.

e) A VIII. járás iskolavizsgáló bizottsága azt indítványozza, hogy minden körlelkészi vizsgálat befejezése után az illető kör lelkészeinek és tanítóinak részvételével évenként külön értekezletek tartassanak az iskolaügyek beható tárgyalása szempontjából.

A bizottság az indítványt helyesnek tartja ugyan, de a gyakorlatban nem keresztülvihetőnek.

f) Ugyancsak a VIII. járás körlelkésze indítványozza a tananyagnak revideálását és mindenütt egyforma tankönyveknek bevezetését.

Miután a tananyag revideálását az egyházkerület ép a jelen évben teljesített, a tankönyvek egyformaságára vonatkozó már máskor beterjesztett hasonló indítványt pedig a kerületi gyűlés elvetette, a bizottság jelen indítványt mellőzni volt kénytelen.

g) Ugyancsak fenti körlelkész az ismétlő iskoláknak az iskolavizsgáló bizottságok által való felülvizsgálatát indítványozza.

A bizottság ezen indítványt nem tartja keresztülvihetőnek. Hasonlóképen az iskolában tartandó magyar nyelvű istentiszteletre vonatkozó indítványát.

h) Ugyancsak fenti körlelkész a tornának intenzivebb tanítását indítványozza.

A bizottság erre vonatkozólag első sorban a fegyelemnek és rendgyakorlatoknak bevezetését ajánlja.

i) Fenti körlelkész jó szemléltető képekkel ellátott könyvek és folyóiratok bevezetését indítványozza a felsőbb osztályok és ismétlősök számára.

A bizottság az indítványt tudomásul veszi.

4. A Nt. egyh. elnök azután jelenti még, hogy a beküldött tanítóegyesületi jegyzőkönyvek tanúságot tesznek a tanítók komoly és buzgó működéséről és törekvéséről. Külön indítvány a jegyzőkönyvekben nem volt található.

5. a) Elnök jelenti továbbá, hogy a VII. járás körlelkésze, Schleining Vilmos állásáról leköszönt.

A bizottság a lemondó körlelkész helyébe Schöpf Gyula ecsenyi lelkész megválasztását indítványozza.

b) Elnök hasonlóképen jelenti, hogy a VIII. járás körlelkésze, Hesz Mihály, valamint a VI. járás körlelkésze, Sztanó Sándor is leköszöntek tisztségükről.

A bizottság Hesz Mihály helyébe Vértesi Zoltánt ajánlja megválasztatni, Sztanó Sándort pedig — miután helyébe csak nehezen található utód — arra kéri, hogy körlelkészi hivatalát még egy ideig viselni sziveskedjék.

6. Nt. elnök ur jelenti, hogy a Zsedényi alapi díjért ez évben egyedül Szalay László magyarkéri tanító folyamodott.

A bizottság ennélfogva Szalay Lászlót ajánlja a Zsedényi alapi díjban való részesítésre.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés véget ért.

Kelt Györkönyben mft.

Müller Róbert

jegyzőkönyvvezető.

Tomka Gusztáv

népisk. biz. e. elnök.

Fördös Dezső

v. b. elnök.

Az egyházmegyei közgyűlés a felolvasott jegyzőkönyv kapcsán tudomásul veszi a népiskolai bizottság jelentését, a bizottság határozatait megerősíti; mégis kiemeli a következő jegyzőkönyvi pontokat:

A 3. d) pontnál felhívja a csikóstöttösi lelkészt, hogy a dombovári állami iskolába járó ág. hitv. evang. tankötelesek vallásoktatására terjessze ki figyelmét s ellenőrző eljárásáról évenként az alesperesi hivatalhoz tegyen jelentést.

Az 5. pontnál az iskolák vizsgálatáról lemondó Schleinig Vilmos, Hesz Mihály és Genersich Tivadar körlelkészeknek szíves fáradozásukért köszönetet mond s helyökbe megválasztja a IV. járásba Kracher György, a VII. járásba Schöpf Gyula, a VIII. járásba Vértesi Zoltán lelkészeket.

A 6. pontnál Szalay László magyarkéri tanítót ajánlja az egyházkerületnél a Zsedényi alap kamataiból való segélyezésre.

A népiskolai bizottság jelentésével kapcsolatban tárgyalatott ifj. Porkoláb Gyula következő indítványa: kérje meg az egyházmegye az egyházkerületet, hogy ez irjon ki pályázatot a szórványbeli ág. h. ev. tanköteles gyermekek vallásoktatásánál használható tankönyvre.

Az egyházmegyei közgyűlés tekintettel a szórványokban levő nagyszámu ág. hitv. evang. tankötelesekre, kiknek oktatásánál az illető hitoktatók nehezen nélkülöznek népies, egybefoglaló vallástani könyvet, — felkéri az egyházkerületet: vonja gondoskodása körébe ily alakban is a szórványbeli ev. tankötelesek vallásoktatását.

9. Sorrakerült az egyházmegye kettéosztása czéljából a mult évi egyházm. közgyűlés jegyzőkönyvének 13. pontja értelmében kiküldött bizottság jelentése, mely szerint az egyházi törvény 80. §-ában feltételezett nyilatkozatot beküldte 36 egyház közül 27, és pedig 15 a kettéosztás mellett, 9 ellene, 3 nem kíván jogával élni a beküldött jelentés szerint és 9 egyház semmiféle jelentést sem küldött.

A közgyűlés a jelentést tudomásul véve az egyházmegye kettéosztása felett ez idő szerint napirendre tér.

Jegyzete:

Eösze Zsigmond

egyházm. e. főjegyző.

10. Olvastatott a számvevőszék jelentése az 1908. évi egyházközségi számadásokról és az adócsökkentési alaptól történendő segítelyezés iránti kérvényekről.

Helyes számadást a következők nyújtottak be: Kaposzsekcső, Ágh, Tarrós, Csikóstöttös, Bonyhád, Gerényes, Szabadi, Dunaföldvár, Tab, Torvaj, Magyaraker, Nagybábony, Izmény, Győre, Keszőhidegkut, Belecska, Kácsfalu, Bolmány, Ráczhidas, Némethidas, Maráza, Sárszentmiklós, Döröcske, Somogyszill, Bonnya, Gadács, Mucsfa, Mekényes, Nagyhajmás, Ráczkozár, Tófü, Bikal, Kéty, Zsibrik, Kismányok, Váralja, Murga, Kalaznó, Alsónána, Bátaapáti, Tolnanémedi, Polány, Hácspatenda, Somodor, Ráksi, Felsőnána, Ecsény, Györköny, Gyönk, Miszla, Kistormás, Nagyszokoly, Tamási, Bikács, Pálfa, Sársztlőrincz, Magyarboly, Ivándárda, Siklós, Paks, Borjád, Szekszárd, Pécs, Pogány és a kerületi pénzeket kezelő pénztáros.

Kifogás tétetett Tékes számadásának egy tétele ellen.

Számadást nem küldött be Vámos, valamint Sársztmiklós sem intézkedett az iránt, hogy iskolaépítési számadását felülvizsgálásra betérjessze.

Adócsökkentési segélyért csak a következő egyházközségek nem folyamodtak: Bonyhád, Gerényes, Kaposzekcső, Tékes, Ágh, Somogyszill, Hácspatenda, Vámos, Györköny, Kácsfalu, Majos, Tolnatamási, Paks, Pécs, Szekszárd, Pogány, Sársztlőrincz, Szárazd, Torvaj és Udvari.

A többi egyházközség kérvénye átvizsgálás után felterjesztetett, kivéve Gadács, Gyöng, Sársztmiklós és Tolnabikácsi, melyek pótlás végett az egyházközségeknek visszaadattak.

Az egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék jelentését tudomásul veszi; Haffner Vilmos, kerületi pénzeket kezelő pénztárosnak a felmentvényt a szokásos óvás fenntartása mellett megadja;

Vámost és Sársztmiklóst utasítja, hogy számadásaikat a számvevőszék által meghatározott időben betérjesszék, — általában szigorúan kimondja, hogy ezentúl a számvevőszék azon egyházközségekbe, melyek számadásaikat pontos időben el nem készítik, bizottságot küld ki a késedelem okozóinak terhére;

Bábonyt utasítja, hogy a tanítói föld eladásából származott 40 kor. 70 fillért, mint kántori fizetés alapot külön számadással, gyümölcsözöleg kezelje; állapítsa meg a haszonélvezet esedékességét az illetékes tanító javára; a pénzt vagy takarékpénztárba helyezze, vagy két készfizető kezessé mellett kölcsön adja, amint az egyházközségi közgyűlés határozza az egyh. törv. 232. §-ának szem előtt tartásával.

E jelentéssel kapcsolatban az egyházmegyei közgyűlés a számszéki tagságról lemondott dr. Szakács Péter helyét Hildebrandt Miksa, izményi tanítóval tölti be, a számvevőszéket pedig Reich Sándor lelkész és Ruppert Henrik, miszlai jegyző, világi taggal egészíti ki.

Jegyezte:

Schöll Lajos

e. aljegyző.

11. Következett az egyházmegyei gyámintézeti közgyűlés jelentésének tárgyalása. A jelentés szerint: 1. a pénztári állapot a következő: Mult évi készlet: 39 K 71 f, tőke kamatja 27.26 K, offertoriumból és pd. a) esp. gyűlésen 64.94 K, b) gyülekezetek részéről 106.88 K, templomi perzselyből: 127.85 K, alkalmi adomány: 27.66 K, házankénti gyűjtés: 436.46 K, elemi iskolai gyűjtés: 93.48 K, bonyhádi főgimnázium gyűjtése: 29.36 K, bonyhádi nőegylet gyűjtése: 10 K, mucsfai nőegylet gyűjtése: 3 K, egyesektől: 43.71 K, összesen: 1010.31 K.

2. Adakoztak: Bátaapáti: 7.78 K, Zsibrik: 1.50 K, Alsónána: 7.06 K, Bábonny: 8.61 K, Bikács: 20.76 K, Bonyhád: 76.39 K, Csikóstöttös: 39.74 K, Ágh: 6.85 K, Gerényes: 2 K, Kaposszekcső: 6.60 K, Tarrós 2.60 K, Tékes: 2.50 K, Döröcske: 31.69 K, Bonnya: 11.80 K, Gadács: 10.58 K, Szill: 5 K, Dföldvár 8 K, Ecsény: 4.12 K, Hácspatenda 4.40 K, Polány: 1.48 K, Vámos: 2.67 K, Felsónána: 28.83 K, Gyöng a mult évről: 3 K, ez évben semmit sem adott; Miszla: —, Györköny: 90.82 K, Hidas: 26.76 K, Maráza: 9.27 K, Keszőhidegkut: 23.36 K, Belecska: 5 K, Izmény: 10.33 K, Györe: 6.76 K, Kácsfalu: —, Bolmány: —, Kalaznó: 16.53 K, Kéty: 11.72 K, Murga: —, Kismányok: 9.24 K, Váralja: 2 K, Kistormás: 21.09 K, Hangospusztá: 14 K, Kölesd: 20.51 K, Köttse: 32.30 K, Magyarbóly: 10.12 K, Borjád: 11.99 K, Ivándárda: 8 K, Siklós: —, Majos: 11.85 K, Mekényes: 10 K, Nhajmás: 9.95 K, Mucsfa: 11.97 K, Nszokoly: 7.67 K, Tamási: 11.50 K, Tolnanémedi: 8.14 K, Paks: 24.60 K, Pécs: 21.27 K, Pogány: 6.37 K, Rkozár: 20.46 K, Bikal: 2.37 K, Tófű: 5.62 K, Sársztlőrincz: 19 K, Pálfa: 7.08 K, Uzdborjád: 6.68 K, Sztmiklós: —, Szárazd: 28.22 K, Tab: —, Magyaraker: 2.72 K, Torvaj: 9.80 K, Varsád: 5.40 K, Udvari: —, Szekszárd és Kistengelicz: 23.86 K.

A begyűlt összeg rendeltetése szerint így oszlik meg: Szabadrendelkezésre: 621.91 K, egyetemes tőkére: 8.89 K, Leopoldiánusra: 2 K, szeretetadományra: 171.82 K,

Gusztáv Adolf egyletre: 32.76 K, kerületi árvaházra: 100.15 K, kőszegi leányiskolára: 8.74 K, soproni tápintézetre: 11.22 K, a torzsai conf. otthonára 2 K. Részletezve ezen adományokat, a ker. árvaházra adtak: Györköny: 2 K, györkönyi confirmandusok 3.20 K, Kalaznó: 2 K, kalaznói confirmandusok 72 f, Bikal: 16 f, Tófü: 1.18 K, Hidas: 5.89 K, Maráza 1 K, Majos 2 K, Szekszárd: 4.25 K, Keszőhidegkut: 3.56 K, Szárazd 3 K, Tolnanémedi: 93 f, Magyarbóly: 1 K, bonyhádi nőegylet 10 K, bonyhádi confirmandusok 1.20 K, Felsőnána: 6 K, felsőnánai confirmandusok: 2.02 K, Sársztlőrincz: 1.20 K, sársztlőrinczi confirmandusok: 80 f, Pálfa: 1 K, Uzdorjád: 1 K, bonyhádi főgymnásiumi ifjuság: 29.36 K, Kistormás: 2.59 K, kistormási iskolások: 1 K, Nhajmás: 2 K, Döröcske: 9 f, Mekényes: 2 K 40 f, Ráczkozár: 2 K, Hangospusztá: 2.38 K, Paks: 4.22 K. Kőszegi leányiskolára: Györköny: 5.74 K, Kóttse: 3 K. Soproni liceumi tápintézetre: Györköny: 9.22 K, Kóttse: 2 K. Torzsai confirmandus otthonra: Kóttse: 2 K. Folyó költségekre: 3.20 K. Tőkésítésre: 36.65 K. Fenntartva: 10.97 K.

A szabadrendelkezésre befolyt 621 kor. 91 fill.-ből az egyházmegyei gyámintézet $\frac{1}{3}$ része felett rendelkezik és pedig 207 kor. 30 f. felett.

Az összes gyámintézetekhez kérvényt nyújtottak be a következők: Szekszárd, Belecska, Dunaföldvár, Bonnya, Maráza, Tarrós, Szabadi, Györe, Ráczalmás.

Csak a G. A. egylethez folyamodott: Tolnanémedi.

Az egyházmegyei gyámintézethez külön folyamodott még: Zalaegerszeg missiói egyház.

A G. A. egylethez is folyamodott: Dunaföldvár, Maráza, Szekszárd, Belecska.

Tekintettel arra, hogy Györe és Belecska építkező gyülekezetek hathatós segínyt igényelnek, a milyenben az egyházmegyei gyámintézet, tekintve a rendelkezésére álló összeg csekélységét, nem részesíthetné e két gyülekezetet,

hozzá véve még Szekszárdot, mint újonnan keletkezett missiói egyházat, hathatós támogatásra felfelé elsősorban a legmelegebben ajánlhatnák. Az egyhm. segély pedig olyképp osztatik meg: Szekszárdnak 60 K, Bonnya, Tarrós, Szabadinak egyenként 40 K, a zalaegerszegi missiói egyháznak: 10 K, fenntartva: 12.30 K, tőkésítésre: 5 K.

. Az egyhm. gyámint. alaptőke a takaréktári könyv szerint 651.47 K, a f. évi tőkésítésen kívül. Gyülekezetek tőkéi összesen 387.62 K-t tesznek ki.

A számadás lezárta után Szabadi részéről érkezett 4.92 K a jövő évben kerül elszámolásra.

Nem adakoztak: Miszla, Kácsfalu, Bolmány, Gyöng, Murga, Siklós, Sztmiklós, Tab és Udvari.

Sajnálattal tapasztalja az egyhm. gyámint. közgyűlés, hogy egyes helyi gyámintézetek vagy egyáltalában nem adnak be számadást, vagy pedig felületesen készítették. Erre nézve intézkedést kér az egyházmegyei közgyűléstől.

Az egyházmegyei közgyűlés a gyámintézet jelentését tudomásul veszi;

az összes kérvényeknek pártolólág felterjesztéséhez a maga részéről is hozzájárul;

a helyi gyámintézetek elnökeit felhívja, hogy számadásaikat a gyámintézet alapszabályai szerint készítsék el;

Sántha Károly sárszentlőrinci lelkésznek a múlt évben s Németh Gyula szekszárdi h. lelkésznek a jelen évben mondott tartalmas gyámintézeti beszédekért hálás köszönetet mond.

12. Főesperes felhívja az egyhm. közgyűlést a nyugdíjintézeti szabályrendelet 23. §-a alapján egyhm. nyugdíjügyi bizottság szervezésére.

E bizottság tagjaiul egyhangulag Reichert Gyula, Müller Róbert, Czipott Áron és Szabó János lelkészek választatnak meg.

13. Sorra került az énekeskönyvi bizottság jelentése, mely szerint az új német énekeskönyv teljesen össze van állítva s a kinyomtatásról való szerződés Taizs József, pécsi nyomdászszal igen méltányos árak mellett megkötött.

Az egyhm. közgyűlés e jelentést örvendetes tudomásul veszi, a szerződést jóváhagyja s a bizottságot megbizzza azzal, hogy 20000 példányt nyomasson. Az énekeskönyv négy féle alakban állíttassék elő: füzött, félvászon, félbőr és diszkötés alakban. A szükségelt példányszámokat a nyomdász egyenesen a lelkészi hivataloknak küldi meg. A portó az egyházközségeket terheli, melyek azonban összes készkiadásait az esp. pénztárral történendő elszámolás alkalmával felszámíthatják.

Az egyes példányok eladási ára a következő: füzött 1 K, félvászon 1'60 K, félbőr 3 K, diszkötéses 5 K.

A bizottság felhatalmaztatik, hogy a különböző alaku kötésekből annyi példányt készíttessen, amennyit a kelendőség szempontjából szükségesnek lát.

14. Dächert Jakab, bikácsi tanító az iránt keresi meg az egyhm. közgyűlést, hogy a bikácsi határban birtokszaporodás folytán egyes hiveitől híványa szerint több járandóságot, a Tápén és másutt ideiglenesen letelepedett hiveitől pedig, kik Bikácson még mindig művelik birtokukat és gyermekeiket a bikácsi iskolába járatják, szintén hívány szerinti rendes járandóságot követelhessen.

Az egyhm. közgyűlés Dächert Jakab tanító kérelmének helyt ad, mert birtokszaporodással híványa szerint a tanító fizetése emelkedik, — a Tápén s másutt lakó hiveket pedig szintén rendes fizetésre kötelezni, ép úgy a tanító, mint lelkészszel szemben, mert ideiglenes elköltözésükkel a bikácsi egyházközséggel való összeköttetést meg nem szakították s mert a nevezett egyházközség mindenféle szolgálatát igénybe veszik.

15. Bemutattatott jóváhagyás végett a varsádi egyházközség jegyzőkönyvi kivonata az egyházközség és a lelkész meg tanító közt történt egyezségről, mely szerint a lelkész és a tanító az eddig élvezett temetői fű megváltási áráként 15—15 koronát kap.

Tekintettel arra, hogy a kb. 6 holdnyi temetőben termelt fű jóval többet ér, az egyhm. közgyűlés az egyezséget jóvá nem hagyja s az ügyet visszaterjeszti az egyházközséghez avval, hogy új közgyűlésén méltányos megváltási árt állapítson meg s az erről szóló jkvi kivonatot jóváhagyás

végett az egyházmegyei elnökséghez terjessze be. Ha az elnökség a megváltási árt nem találja méltányosnak, a régi állapot tartandó fenn.

16. Előterjesztetett Varsád és filiája, Udvari, közti egyezség meghiusultáról szóló 2 drb jegyzőkönyv, melyek szerint az egyesség azért nem jött létre, mert Udvari az anya terheinek viseléséhez semmivel sem akar hozzájárulni.

Tekintettel arra, hogy Udvari a varsádi lelkész szolgáltatát minden harmadik vasárnap veszi igénybe, az egyhm. közgyűlés az egyh. törv. 28. §-ában adott jogánál fogva Udvarit arra kötelezi, hogy a varsádi egyházközség terheinek viseléséhez évente 400 koronával hozzájáruljon.

Ha Udvari ezen összeget nem akarná fizetni, felhivatik, hogy az anyásodás iránti lépéseket azonnal indítsa meg.

17. Olvastatott Sztanó Sándor, tabi lelkész kérvénye, melyben kéri, tekintettel azon körülményre, hogy torvaji filiája, mely eddig fix fizetésül 5 mérő rozsot szolgáltatott neki évente, a Szulla és Dolenka puszták parcellázása folytán letelepedett 33 ág. hitv. ev. uj házaspárral szaporodott, mely házaspárok után lelkészi járandóság czimén Torvaj 33 felöntő rozsot szed, a lelkészi teendők emelkedése miatt az ő fizetése is 33 felöntővel emeltessék.

Az egyházmegyei közgyűlés tekintettel arra, hogy Sztanó Sándor Torvajtól fix fizetést húz, nem érzi magát feljogosítva, hogy Torvajt a lelkészi fizetés emelésére kötelezhessen,

azonban a változott viszonyokra való tekintetből Sztanó Sándor kérelmét Torvaj jóindulatába ajánlja.

18. A gerényesi leányegyházközség felhatalmazást kér arra, hogy templomépítés céljaira 24—30000 korona kölcsönt vehessen fel 10 évi törlesztésre.

Tekintettel arra, hogy a kis leányegyházközség ily nagy kölcsönnel óriási terhet vesz magára, a kölcsön felvétele csak úgy engedélyeztetik, ha az egyháztagek a kölcsönért személyes felelősséget vállalnak. A kivetés, megtörténtéről szóló határozat az esperességnak bemutatandó.

19. Olvastatott a dombovári egyesült prot. fiókegyház jegyzőkönyvi kivonata, melyben a kerület támogatásával missziói segédlelkészi állomás szervezését kéri.

Az egyházmegyei közgyűlés a dombovári egyesült prot. fiókegyház kérelmét, tekintettel a megnyilatkozott áldozatkészségre, a legmelegebb pártolással terjeszti a kerületi közgyűléshez azzal, hogy az égetően szükséges missziói segédlelkészi állás szervezésére mielőbb tegyen lépéseket.

20. Sorra került a kerületi véleményező bizottság határozata Schöpf Gyula ecsényi lelkésznek a m. é. egyhm. jkv. 28. p. szerint pártolólag felterjesztett kérvényére, mely szerint a ker. véleményező bizottság a kérvényt az egyházmegyéhez azzal terjeszti vissza, hogy a nyerendő közigazgatási államsegélyből támogassa az ecsényi lelkészt filiáinak behatóbb gondozására.

Tekintettel arra, hogy a közigazgatási költségekre szánt s csak 1910-től kezdődőleg évi 1300 koronában megállapított államsegély a nagy kiterjedésű tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye szoros értelemben vett közigazgatási költségeire amugy is kevés,

tekintettel arra, hogy egyházmegyénk sok lelkésze ily pastorális költségekre igazán rászorulna, a mi engedélyezés esetén a közigazgatási államsegélyt csakhamar kimerítené,

tekintettel arra, hogy a közigazgatási államsegély rendeltetése az, hogy az egyházközségeket a közigazgatási költségek alól legalább részben felmentse:

az ecsényi lelkész kérelmét az egyházmegye a maga részéről nem teljesítheti, hanem kérvényét ismét a kerületi közgyűlés szíves figyelmébe ajánlja.

21. Olvastatott a paksi egyházközség jkvi kivonata, melyben határozatot kér arra nézve, hogy a paksi iskola elé az utcán, tehát közterületen ültetett akáczfák Haiszer Henrik tanító, avagy az egyházközség tulajdonát képezik-e? Paks község ugyanis az utcák szépítése céljából elrendelte, hogy utcái befásíttassanak. Hogy a befásítási kedvet előmozdítsa, megengedte, hogy az utcán a háztulajdonosok részéről ültetett fák a háztulajdonosok tulajdonát képezzék. A paksi iskola előtt álló akáczfákat tényleg Haiszer Henrik tanító ültette, de a nélkül, hogy ezt az egyházközségi közgyűlésnek bejelentette volna s hogy a

beültetés alkalmával az egyházközség határozatát kérte volna, hogy a fákra tulajdonjogi igényt tarthasson.

Tekintettel arra, hogy Háiszer Henrik tanító az egyházközségnek nem jelentette be annak idején, hogy ő az iskola elé az utcán, tehát közterületen fákat ültet s hogy a fákra nézve tulajdonjogi igényét az egyházközségnél nem szorgalmazta,

tekintettel arra, hogy Paks község határozata értelmében a közterületet képező utcán ültetett fák a háztulajdonos tulajdonát képezik, a háztulajdonos pedig a paksi ág. hitv. evang. egyházközség,

az egyházmegye kimondja, hogy a paksi iskola elé ültetett fák a paksi ág. hitv. ev. egyházközség tulajdonát képezik.

22. Olvastatott Haffner Vilmos mekényesi lelkész kérvénye, melyben az iránt keresi meg az egyházmegyét, hogy őt, mint Baranyavármegye tanítói nyugdijbizottságának egyházunkat képviselő tagját, az egyházmegye a nyerendő közigazgatási államsegélyből az egyes bizottsági ülésekre szükségelt készkiadásai erejéig támogassa.

Tekintettel arra, hogy rendesen a püspökök nevezik ki a tanítói nyugdijbizottságok egyházunkat képviselő tagjait, a kérvény az egyházkerülethez terjesztetik fel azon indítvánnyal, vagy térítse meg a kerület a tanítói nyugdijbizottságok egyházi tagjainak készkiadásait, vagy intézzen felterjesztést a magas tanügyi kormányhoz az iránt, hogy a megyei tanítói nyugdijbizottsági tagoknak az orsz. tanítói nyugdijintézet térítse meg szükségelt készkiadásait.

23. Olvastatott Vértesi Zoltán mbolyi lelkésznek az egyházker. közgyűléshez intézett kérvénye segédlelkészi állásnak 1200 K kerületi segélyből Magyarbolyon szervezése iránt.

A kérvényben felhozott indokoknál fogva a legmelegebb pártolással felterjesztetik.

24. Olvastatott Sántha Károly sárszentlőrinci lelkésznek a kerületi közgyűléshez intézett kérvénye, kerületi segély iránt a czélból, hogy Sárszentlőrinczen segéd-

lelkészi állás rendszeresítették, vagy a lelkész korára és betegeskedésére való tekintetből legalább a téli hónapokon keresztül betöltették.

Pártolólág felterjesztetik.

25. Dunaföldvár az iránt folyamodik az egyhm. közgyűléshez, adná meg az engedélyt arra, hogy az egyházközség a maga ellen fennálló 3620·80 korona tartozását törölhesse.

Az egyhm. közgyűlés tekintettel arra, hogy a dunaföldvári egyházközségnek önmaga ellen fenálló tartozása onnét ered, hogy határozott célú adományokat használt fel folyó kiadások fedezésére, a törlésbe nem egyezik bele. Mivel a pénzkezelés körül ilyformán szabálytalanságok mutatkoznak, az egyházmegye a dunaföldvári számadások felülvizsgálására Lemle Béla számszéki v. elnököt és Müller Róbert számszéki tagot küldi ki.

26. Olvastatott a majosi egyházközségnek a kerületi közgyűléshez intézett kérvénye az egyházközség kerületi járulékanak leszállítása iránt.

Tekintettel arra, hogy a közigazgatási célra szánt államsegélyből a kerületre ugyis 20,000 K. esik, az egyházmegye e kérvényt pártolólág felterjeszti.

27. Olvastatott a jánosmajori és kistengeliczi fiókegyházak kérvénye az iránt, hogy egyházi szempontból előbbi Kistormáshoz, utóbbi Kölesdhez visszacsatoltassék, mert Szekszárdtól messze esnek s a lelki gondozás nem okoz nekik annyi kiadást, ha a kérelmezett egyházközségekhez osztatnak be.

Tekintettel arra, hogy a szekszárdi missiói központ erősítése égető szükség, — továbbá arra, hogy a szekszárdi missiói lelkész főkötelessége a szórvány minél gyakrabban látogatása és a vallásoktatás minél intensivebb gyakorlása, mire inkább ideje akad, mint a kistormási ill. kölesdi lelkészeknek, — de mivel a távolság épen nem indokolja azt, hogy Jánosmajor és Kistengelicz Szekszárdtól elszakíttassék: a kérvények elutasíttatnak.

28. Olvastatott a varsádi egyházközség kérvénye, melyben tekintettel arra, hogy a lelkészválasztásra vonatkozólag közte és udvarii filiája közt semmi egyezség nincs, a jövő lelkészválasztásra vonatkozólag Udvari joga szabályoztassék.

Az egyházmegyei közgyűlés elvi határozatként kimondja, hogy lelkészválasztás esetén a filia mindig a lelkészfizetéshez való hozzájárulási arány szerint gyakorolja szavazati jogát.

29. Olvastatott Nagel Henrik és Buschbach Jakab, borjádi gondnokok és Kaippel Tóbiás borjádi egyháztag felebbezése a rajtuk követelt egyházi adókimutatás ellen.

Tekintettel arra, hogy a borjádi leányegyházközség 1902-ben hozott határozata úgy szól: „a curátorok egy házaspárakra eső egyházi járandóság alul mentesek“; a gondnokok felebbezésének hely adatik.

Tekintettel arra, hogy Kaippel Tóbiás házassága felbontatott s így $\frac{1}{2}$ házaspárnak nem számít, Kaippel Tóbiás a párbér alól felmentendő.

30. Tárgyaltatott Glancz Henrik, borjádi lakosnak kérvénye elaggott édesatyja párbér alóli felmentése iránt.

Mivel Glancz Henrik atyja vagyonnal bir, az egyh. törv. 254. §-a alapján párbér alól fel nem mentetik.

31. Tárgyaltatott dr. Berzsényi Jenő egyhm. főjegyző következő indítványa:

Mondja ki határozatilag az egyházmegyei közgyűlés azt, hogy a bonyhádi főgimnázium növendékei semmiféle más egyletnek vagy társaságnak tagjai nem lehetnek, mint amelyek a tanári testület előleges beleegyezésével az iskola kebelén belül alakíttatnak, az e szabály ellen vétők pedig az iskolából kizáratnak.

Véleményadás végett az iskolai nagybizottsághoz tétetik át.

32. Olvastatott Németh Gyula szekszárdi h. lelkész indítványa az egyházmegye történetének megírásáról.

A közgyűlés az egyházmegye történetének megírásával megbizza indítványozót, egyben felhívja a lelkészeket, hogy

neki a szükséges okmányokat rendelkezésére bocsássák s nehéz munkájában támogassák, az elnökség pedig felkérletik, hogy megyei s magán levéltárakban elhelyezett okmányok áttanulmányozhatása végett a történet írója számára az engedélyt kieszközölje.

33. A jövő évi közgyűlés helyéül Györköny tüzetik ki.

Akadály esetén a közgyűlés helyének meghatározása az elnökségre bízatik.

A közgyűlést főesperes buzgó hálaimája fejezi be.
Kmft.

Jegyezte :

Schöll Lajos

e. aljegyző.

Hitelesítik :

Horváth Sándor

főesperes.

Szeniczey Géza

esp. felügyelő.

Tomka Gusztáv

Kurz István

Reich Sándor

lelkész.

Függelék.

I. A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye egyházközségi tisztviselőinek névtára.

1. Bá b o n y: Lelkész: Szenteh Gábor.
Felügyelő:
Tanító: Bucski Sándor.
2. Bá t a a p á t i: L. Kracher György.
F.
Tk. Petter Ágost, Vágó József.
Alsónána: Tk. Fritz Lipót, Adolf Ádám.
Zsibrik: T. Köhler Frigyes.
3. B o n y h á d: L. Graf József.
F. Marhauser Imre.
Tk. Wikkert Lajos, Molnár Lajos, Kiss Sándor és
Becht Sarolta.
4. C s i k ó s t ö t t ö s: L. Wallandt Károly.
Segéd-lelkész: ifj. Péter Sándor.
F. Schréter Károly Dombováron.
T. Pflúg István.
Ág: T. Purt Gusztáv.
Gerényes: T. Neubauer József.
Kaposzsekcső: T. Hoffmann Samu, Gróf Adolf.
Tarrós: T.
Tékes: T. Tiefbrunner Ernő.
Szabadi: T. Jany János.
5. D ö r ö c s k e: L. Kring Miklós.
F.
Tk. Schmidt József, Rózsa István.
Szill: Tk. Krámer György, Zakócs Ferencz.

Gadács: T. Schöpf Károly.

Bonnya: T. Becht Béla.

6. Dunaföldvár: L. Adorján Ferencz.

F. Hanzély János, másodfelügyelő Roxer István.

T. Ravasz Lajos.

7. Ecsény: L. Schöpf Gyula.

F.

Tk. Geyer Adolf, Werstroh Konrád.

Polány: T. Petter János.

Vámos: T. Kring József.

Hácsputenda: T. Polster János.

8. Felsőnána: L. Müller Róbert.

F.

Tk. Bús Henrik, II. üresedésben.

9. Gyöng: L. Mühl Sándor.

F.

Tk. I. Feller Ádám, II. Kring Ödön, Weil Henrik.

Miszla: T. ifj. Schád János.

10. Györköny: L. Tomka Gusztáv alesperes.

F. Kurz István.

Tk. Hammer József, Matthes Adolf, Marth Péter,
Mayer József, Schneider Oszkár.

11. Hidas: L. Schöll Lajos.

F.

Tk. Laub Sándor, Pfendesack Lajos, Fittler Henrik,
II. üresedésben.

Maráza: T. Bakó Béla.

12. Izmény: L. Szabó János.

F.

Tk. Hildebrand Miksa, II. üresedésben.

Györe: T. Hatz Sámuel.

13. Kácsfalu: L. Hesz Mihály.

F. Elversz Rudolf.

T. Dessaulles Henrik.

Bolmány: T. Kirchner Lajos.

14. Kalaznó: L. Péter Ádám.
F.
Tk. Pürt Gyula, Wiegand Henrik.
15. Keszőhidegkut: L. Perl János.
F. belecskai Mechwart Ernő.
Tk. Polgár József, Scheres János.
Belecska: T. Lackner Sámuel.
16. Kéty: L. Hammel Alajos.
F. Dr. Láng Frigyes Zombán.
Tk. ifj. Kring Gyula, Weil András.
Murga: T. Bauer Henrik.
17. Kismányok: L. üresedésben.
F.
T. Coriáry István.
Váralja: T. Winekker János, Koch Henrik.
18. Kistormás: L. Reichert Gyula.
F.
Tk. Schäfer Mihály, Töpfer Emma.
19. Kölesd: L. Lágler Sándor.
F.
T. Knábel Vilmos.
20. Köttse: L. Schleining Vilmos.
F.
T. Mayer József, Fehér Imre.
21. Magyarboly: L. Vértesi Zoltán.
F. Dr. Berzsenyi Jenő Siklóson.
T. Kiss János.
Ivándárda: T. Pausz Sámuel.
Ráczborjád: F.
T. Hatz Sámuel.
22. Majos: L. Wiesner Boldizsár, segédlelkész: Szücs Imre.
F.
Tk. Bischof János, Antal György.
23. Mekényes: L. Haffner Vilmos.
F.
Tk. I. üresedésben, II. Schiller Adolf.

Nagyhajmás: T. Schäfer Mihály.

24. Mucsfa: L. Czipott Áron.

F.

Tk. Grieszhaber Henrik, Luttenberger János.

25. Nagyszokoly: L. Junkuncz Sándor.

F.

T. Mertz Ede.

Tolnatamási: T. Sikos Károly.

26. Paks: L. Horváth Sándor főesperes, segédlelkész:
Seregély István.

F. Pesthy Elek.

Tk. Haiszner Henrik, Rein János, Kinkel György.

27. Pécs: L. ifj. Porkoláb Gyula.

F. Dr. Kobilicz Elek.

Pogány: T. Jány Rezső.

28. Ráczkozár: L. Wágner Ádám.

F.

Tk. Szauervein Jakab, Kovács József.

Bikal: Tk. Becht Henrik, Feiler Jenő.

Tótfű: T. Péter Sándor.

29. Sárszentlőrincz: L. Sántha Károly.

F. Fördös Dezső — Uzdón.

Tk. Schád János, Mendöl Ede.

Pálfa: T. Mátis István.

30. Sárszentmiklós: L. Haniffel Sándor.

F. Tiringer Lajos Sárbogárdon.

T. Nika János György.

31. Szárazd: L. Dörmer Frigyes.

F. Kolmann Gyula.

Tk. I. Baier János, II. Till Illés.

32. Szekszárd: Missziói helyettes lelkész: Németh
Gyula.

33. Tab: L. Sztanó Sándor.

F. Fekete Lajos, Budapesten.

Tk. Küffer János, Mészáros László.

Torvaj: T. Bauer János.

Magyarkér: T. Szalay László.

34. Tolnabikács: L. Reich Sándor.

F.

Tk. Dächert János, Pauer Quidó.

35. Tolnanémedi: L. Eösze Zsigmond.

F.

Tk. ifj. Bauer János, Németh István.

36. Varsád: L. üresedésben.

F.

Tk. Fanzler János. Bors József.

Udvari: Tk. Aikelin Lajos, Neubauer Károly Gottfried.

II. A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. evang. egyházmegye tisztviselői és bizottságai.

a) Egyházmegyei tisztviselők:

Főesperes: Horváth Sándor paksi lelkész.

Felügyelő: Szeniczey Géza földbirtokos Paks.

Alesperes: Tomka Gusztáv györkönyi lelkész.

Főjegyzők: Eösze Zsigmond egyházi, dr. Berzsenyi
Jenő világi.

Aljegyzők: Schöll Lajos egyházi, Beke Andor világi.

Pénztárosok: Haffner Vilmos (egyházkerületi és egye-
temes pénzek kezelője); ellenőr: Eösze Zsigmond;
Marhauser Imre (főgimn. és esp. pénztár kezelője); Beke
Andor (főgimn. alpénztár kezelője); ellenőr: Kréth Radó.

Főgimn. ügyész: dr. Müller János.

Levéltáros: Kiszely Géza.

Számvevő: Schöll Lajos.

Iskolavizsgálók: I. járásban: Adorján Ferencz lelkész,
Hammer József tanító és Kurz István világi; II. járásban:
Perl János lelkész, Kring Ödön tanító és Sass László
világi; III. járásban: Müller Róbert lelkész, Kring Gyula
tanító és világi; IV. járásban: Kracher
György lelkész, Wikkert Lajos tanító és Faik Henrik

tanár; V. járásban: Czipott Áron lelkész, Purt Gusztáv tanító és Schréter Károly világi; VI. járásban: Sztanó Sándor lelkész, Sikos Károly tanító és Pasiczky Aurél világi; VII. járásban: Schöpf Gyula lelkész, Schmidt József tanító és dr. Itczés Zsigmond világi; a VIII. járásban: Vértesi Zoltán, Pausz Sámuel tanító és világi.

Bonyhádi főgimnázium:

Felügyelő: Hazslinszky Géza.

Igazgató: Gyalog István.

Tanárok: Beke Andor, Faik Henrik, Hajas Béla, Kiszely Géza, Demiány Ervin, Molnár Kálmán, Kovács Jenő, März Konrád, Zvarinyi János, Dánielisz Jenő, Genersich Tivadar, Polgár József és Lovik Kálmán.

Katecheta: Genersich Tivadar.

Tápintézeti vezető: Faik Henrik.

Könyvtáros: Hajas Béla.

Internátusvezető: Molnár Kálmán.

Énektanító: Martin György.

b) Egyházmegyei bizottságok.

Főgimnáziumi nagybizottság:

Elnökök: Horváth Sándor főesperes és Szeniczey Géza felügyelő. — Tagjai hivatalból: Tomka Gusztáv alesperes, Hazslinszky Géza főgimn. felügyelő, Gyalog István igazgató, Beke Andor, mint a tanári kar választott tagja, Faik Henrik tápintézeti vezető, Kiszely Géza, mint a tanári kar jegyzője és Kracher György pénzügyi bizottsági elnök. Választott tagok: Graf József, Haffner Vilmos, Wiesner Boldizsár, Szabó János, Czipott Áron lelkészek; Sass László, Szentiványi Miklós, Lehmann János, Ruck Alajos, Nádossy Elek világiak; Péter Sándor és Pfendesack Lajos tanítók. — Póttagok: Schöll Lajos, Wagner Ádám lelkészek, Ermel Adolf, Ermel Gyula világiak és Wikkert Lajos tanító.

Pénzügyi bizottság:

Elnök: Kracher György. Hivatalból tagok: Marhauser Imre pénztáros, Beke Andor alpénztáros, Faik Henrik tápintézeti vezető, Schöll Lajos számvevő, Kréth Radó ellenőr, dr. Müller János főgimn. ügyész, dr. Grosch József egyhm. ügyész és Gyalog István igazgató. Választott tagok: Graf József, Reichert Gyula és lelkészek; Lehmann János, Ermel Adolf, dr. Boór Jenő világiak és Mühl János.

Számvevőszék:

Elnökök: Szabó János izményi lelkész és Lemle Béla györkönyi jegyző. — Hivatalból tagok: Haffner Vilmos pénztáros, Eösze Zsigmond ellenőr és dr. Grosch József ügyész. — Választott tagok: Müller Róbert, Czipott Áron, Lágler Sándor, Reich Sándor lelkészek; Hajas Béla, Lehmann János, Ruppert Henrik, Hildebrand Miksa világiak és ifj. Kring Gyula tanító.

Véleményező bizottság:

Elnökök: Horváth Sándor főesperes és Szeniczey Géza felügyelő. — Hivatalból tagok: Tomka Gusztáv alesperes, dr. Grosch József egyhm. ügyész. — Választott tagok: Lágler Sándor, Reichert Gyula, Fördös Géza és Haiszer Henrik.

Népiskolai bizottság:

Elnökök: Tomka Gusztáv alesperes és Fördös Dezső uzdi földbirtokos; tagjai hivatalból 4 körlelkész és 4 tanító, kiket az iskolalátogatási körökre tekintettel a bizottság elnöke hiv be és Gyalog István főgimnáziumi igazgató.

Gyámintézeti bizottság:

Elnökök: Tomka Gusztáv alesperes és Sass László uzdborjádi földbirtokos; pénztáros Müller Róbert; tagjai:

Reichert Gyula, Czipott Áron lelkészek, Koritsánszky Dénes, Ritter Béla, Kurz István világiak és Hammer József tanító.

Egyetemes nyugdíjügyi bizottság:

Elnök: Horváth Sándor főesperes, tagjai: Czipott Áron, Müller Róbert, Reichert Gyula és Szabó János lelkészek.

Egyházmegyei törvényszék:

Elnökök: Horváth Sándor főesperes és Szeniczey Géza felügyelő. — Hivatalból tagok: Tomka Gusztáv alesperes, dr. Grosch József egyhm. ügyész. — Választott tagok: Sántha Károly, Graf József, Kring Miklós, Szabó János lelkészek; Török Béla, Fördös Dezső, dr. Berzsényi Jenő és Becht Ödön világiak; Gyalog István főgimn. igazgató, Pfendesack Lajos tanító és Péter Sándor tanító, mint jegyző.

III. A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. evang. egyházmegyei lelkészek segélyintézetének alapszabályai.

Tervezet: Az egyházmegyei lelkész-egylet 1909. évi jul. 13-án Pécsen tartott közgyűlésének megbízásából készítette és közzéteszi:

Wagner Ádám

ráczkozári lelkész, egyleti jegyző.

A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. evang. egyházmegyei lelkészek segélyintézetének alapszabályai.

1. §.

A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. evang. egyházmegye lelkészei a részükre alapítandó nyugdíjintézetre régebbi időben gyűjtött tőkének és időközi kamatainak felhasználásával segélyintézetet létesítenek.

2. §.

Az intézet czime: „A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. evang. egyházmegyei lelkészek segélyintézete“, röviden: „Lelkeszi segélyintézet“.

3. §.

Az intézet célja: az egyházmegyei lelkész tagoknak, valamint azok özvegyeiknek és árváinak mindennemű szükségben (betegség, elemi csapás, gyermektanítás) segítése.

4. §.

Az intézet tagjai, kiknek sorába minden testület és önálló személy felvehető, — feloszlanak: *a)* rendes, *b)* pártoló, *c)* alapító és *d)* örökös tagokra.

5. §.

Rendes tag, aki legalább 5 (öt) kor., pártoló tag, aki legalább 10 (tíz) kor. évi járulék fizetésére kötelezi magát.

Alapító tag, aki legalább 100 (egyszáz) koronát és örökös tag, aki legalább 200 (kettőszáz) koronát fizet az intézet pénztárába, akár egyszerre, akár 5 év alatt egyenlő részletekben.

6. §.

A tagok, amennyiben személyek és nem testületek, jogosítvák a közgyűléseken résztvenni, ott felszólalni és szavazni.

7. §.

Az intézet jövedelme:

a) az alaptőke, valamint az ehez csatolandó netáni alapítványok és hagyományok, nemkülönben az alapító és örökös tagok díjainak kamata;

b) a rendes és pártoló tagok évi járulékai és

c) jóakaró egyének és testületek esetenkénti adományai.

8. §.

Segélyezésre az évi jövedelemnek csak 75%-a fordítható, míg 25%-a a tőkéhez csatolandó.

9. §.

A segély elnyeréseért évenként legkésőbb május hó végéig lehet a főesperesnél, mint az egyházmegyei lelkészegylet elnökénél benyújtott, de az intézet közgyűléséhez címzett kérvénnyel folyamodni.

10. §.

A segélyintézet tulajdonosa az egyházmegyei lelkészkar, kormányzó hatósága az egyházmegyei lelkészegylet közgyűlése, mely jogainak a közgyűlésen kívüli gyakorlását a kebeléből alakított választmányra bizza.

11. §.

A választmány tagjai:

a) Az elnök, aki mindenkori főesperessel, mint az egyházmegyei lelkészegylet elnökével azonos. Ő képviseli kifelé az intézetet, hívja egybe és vezeti ennek közgyűléseit és a választmány üléseit.

b) Az alelnök, ki a mindenkori alesperessel, mint az egyházmegyei lelkészegylet alelnökével azonos. Akadályoztatás esetén ő végzi az elnöki teendőket.

c) A jegyző. Ő vezeti a közgyűlések és választmányi ülések jegyzőkönyveit.

d) A pénztáros. Ő kezeli felelősség terhe alatt az intézet vagyont, vezeti a pénztári naplót, készíti el és terjeszti a választmány útján a közgyűlés elé az évi számadást és a vagyonkimutatást.

e) Három, a tagok sorából választott lelkész.

12. §.

A választmány bírálja el a segély iránti kérvényeket, állapítja meg a segélyek számát és nagyságát, őrzi ellen

és vizsgálja fölül a pénztár kezelését, intézkedik a vagyon gyümölcsöző elhelyezéséről és tesz mindennemű eljárásról jelentést a közgyűlésnek.

13. §.

A közgyűlés joga és kötelessége:

a) a választmány tagjainak, az elnök és alelnök kivételével, megválasztása;

b) a pénztárosnak a felmentvény megadása vagy megtagadása;

c) a választmány jelentése és javaslatai, valamint az egyes tagok indítványai fölött határozathozatal;

d) az alapszabályok módosítása, mihez azonban az egyházmegyei lelkészek $\frac{3}{4}$ részének jelenléte és a jelenlevők $\frac{2}{3}$ részének beleegyezése szükséges.

14. §.

Az egyházmegyének több részre osztása az intézeti vagyonnak is megoszlását vonja maga után és pedig a lelkészek számának arányában.

15. §.

A segélyintézet az egyházmegyei közgyűlés felügyelete és védelme alatt áll.

Egy másik, egyszerűbb tervezet szerint az 1—3. és 8—15. § változást nem szenvedne, a 4—6. § teljesen elmaradna, míg a 7. § így módosulna: „A segélyintézet jövedelme:

a) a meglevő tőke és a netáni alapítványok és hagyományok kamatai;

b) az egyházmegyei lelkészek és más jóakaró egyének vagy testületek esetenkénti adományai és önként felajánlott évi járuléakai.“

Tartalomjegyzék.

	Lapsz.
Jelenvoltak. Istentisztelet.	
1. Egyhm. felügyelő megnyitó beszéde	4
2. Jegyzőkönyv hitelesítése	7
3. Egyhker. képviselők	7
4. Főesperesi jelentés	7
5. Alesperesi jelentés	56
6. A pénzügyi bizottság jegyzőkönyve	80
7. Az iskolai nagybizottság jegyzőkönyve	88
8. Népiskolai bizottság jegyzőkönyve	114
9. Az egyházmegye kettéosztása ügyében kiküldött bizottság jelentése	122
10. A számvevőszék jegyzőkönyve	122
11. A gyámintézeti bizottság jegyzőkönyve	124
12. Nyugdíjügyi bizottság szervezése	126
13. A német énekeskönyv bizottság jelentése	126
14. Dächert Jakab bikácsi tanító kérelme	127
15. A varsádi temetői fő megváltási ügye	127
16. Varsád és Udvari közti egyezés meghiusulása	128
17. Sztanó Sándor tabi lelkész kérvénye	128
18. A gerényesi leányegyházközség kérvénye	128
19. A dombovári egyesült prot. fiókegyház kérelme	128
20. Schöpf Gyula ecsényi lelkész kérelme	129
21. A paksi egyházközség kérelme	129
22. Haffner Vilmos mekényesi lelkész kérelme	130
23. Vértesi Zoltán mbolyi lelkész segédlelkészi állás szerve- zése iránti kérelme	130
24. Sántha Károly sárszentlőrinczi lelkész segédlelkészi állás rendszeresítése iránti kérvénye	130
25. Dunaföldvár egyházközség kérelme	131
26. Majos egyházközség kérelme ker. járuléka leszállítása tárgyában	131

27. Jánosmajori és kistengeliczi fiókegyházak kérése visszacsatoltatásuk tárgyában	131
28. A varsádi egyházközség kérvénye a közte és filiája közt a lelkészválasztásra vonatkozó jogviszony szabályozása tárgyában	132
29. Nagel Henrik és Buschbach Jakab borjádi gondnokok és Kaippel Tóbiás borjádi egyh. tag felebbezése egyh. adókimutatás ellen	132
30. Glancz Henrik borjádi lakos kérvénye párbér elengedése tárgyában	132
31. Dr. Berzsenyi Jenő indítványa a bonyhádi főgimn. tanulói-nak egyl. és társulatokba lépése tárgyában	132
32. Németh Gyula indítványa az egyházmegye történetének megírásáról	132
33. A jövő évi közgyűlés helye. A gyűlés bezárása	133

Függelék.

I. A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. evang. egyhm. egyházközségi tisztviselőknek névtára	134
II. A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyhm. tisztviselői és bizottságai :	
a) Egyházmegyei tisztviselők	138
b) Egyházmegyei bizottságok	139
III. A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. evang. egyházmegyei lelkészek segélyintézetének alapszabályai	141

120983

